

UNSETTLING MOVES

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

"ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း “ဝ” လူမျိုးများအား အတင်းအဓမ္မ
ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားရေး အစီအစဉ် (၁၉၉၉-၂၀၀၁)"

UNSETTLING MOVES

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

The Wa forced resettlement program in Eastern Shan State (1999-2001)

"ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း “ဝ” လူမျိုးများအား အတင်းအဓမ္မ
ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားရေး အစီအစဉ် (၁၉၉၉-၂၀၀၁)"

လားဟူအမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့

The Lahu National Development Organisation

၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ

လားဟူအမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ (LNDO)

လားဟူအမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အဖွဲ့ကို ရှေ့ဆောင် လားဟူ ဒီမိုကရေစီအရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူ လူတစ်စုက ၁၉၉၇ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ချင်းမိုင်မြို့၌ တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ လားဟူလူမျိုးများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝကောင်းမွန်ကာ သာယာဝပြောရေးတို့ကို မြှင့်တင်ရန်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှု အစားထိုး အခြားသီးနှံစိုက်ပျိုးရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း လုပ်ငန်းများ မြှင့်တင် ဆောင်ရွက်ရန်လည်း ပါဝင်သည်။

LNDO ၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ -

- ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်း ဒီမိုကရေစီနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပြီး၊ အထူးသဖြင့် လားဟူလူထုအတွင်း အလေးပေး ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရန်။
- လားဟူ၊ ဝါ ပအိုဝ်း၊ ပလောင် နှင့် ရှမ်းလူမျိုးများ အကြား လူ့အခွင့်အရေး၊ ဒီမိုကရေစီ၊ ဖက်ဒရယ်စနစ်၊ ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုးရေး နှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများကို ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်မှုကိုမြှင့်တင် ဆောင်ရွက်ရန်။
- လားဟူလူမျိုးများ နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ အခြားသော တောင်ပေါ်ဒေသတိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအကြား စည်းလုံးညီညွတ်မှု နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ တိုးတက်လာစေရန် နှင့် ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများ အစုအဖွဲ့များ အကြား အရပ်ဘက် ခေါင်းဆောင်မှုဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများ ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းများ ဖြည့်တင်းပေးရန်။

ဆက်သွယ်ရန်လိပ်စာ -

စာတိုက်သေတ္တာအမှတ် -

အီးမေးလ် -

P.O. Box 227, Chiang Mai GPO, Thailand 50000

Indorg@yahoo.com

မာတိကာ

အမှာစာ	1
“ဝ”အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (WNO) ဥက္ကဋ္ဌ၏ အမှာစာ	2
အစီရင်ခံစာ အကျဉ်းချုပ်	3
“ဝ” တို့၏ သမိုင်းနောက်ခံ	7
အစုအပြုံလိုက် နေရပ်စွန့်ခွာခြင်း	12
အကြောင်းအကျိုး ဆက်နွယ်မှု	12
ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမည့် ကျေးရွာများ ရွေးချယ်မှု	13
ရွှေ့ပြောင်းရန် ပြင်ဆင်ခြင်းများ	19
လမ်းခရီး	21
စွန့်ခွာခဲ့ရသော ကျေးရွာများ	26
ရွှေ့ပြောင်းအခြေချသူများ ရောက်ရှိလာမှု	26
နေရာချထားသည့် ဒေသများ	26
နေရာသစ်များတွင် အခြေချနေထိုင်ခြင်း	31
ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှု	33
ဖျားနာမှုနှင့် သေဆုံးမှုများ	35
တရုတ်လူမျိုးများနှင့် ဆက်နွယ်မှု	36
ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမှုကြောင့် မူလနေထိုင်သူ ဒေသခံများအပေါ် သက်ရောက်မှုများ	37
မိုင်းဆတ် မြို့နယ်	40
မိုင်းတုံ မြို့နယ်	48
တာချီလိတ် မြို့နယ်	52
တာချီလိတ်မြို့နယ် အရှေ့ပိုင်းဒေသ (ပါလျောင်း-ကျိုင်းလပ် ဒေသ)	53
ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားမှု အစီအစဉ်၏ သက်ရောက်မှုခံရသူ စုစုပေါင်း ဦးရေ	56
နိဂုံး နှင့် အကြံပြုချက်များ	57

နောက်ဆက်တွဲ (၁).....	60
နောက်ဆက်တွဲ (၂).....	61
တောင်ပိုင်းရှမ်းပြည်နယ်သို့ (တစ်ရွာလုံး သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုအချို့) အခြေချရန် ရွှေ့ပြောင်းခံခဲ့ရသော မြောက်ပိုင်း “ဝ” ဒေသရှိ ကျေးရွာများစာရင်း (၁၉၉၉-၂၀၀၁)	61
နောက်ဆက်တွဲ (၃).....	68
နောက်ဆက်တွဲ (၄).....	72
LNDO ၏ လူတွေ့မေးမြန်းချက်များထဲမှ ရွေးချယ် ကောက်နုတ်ထားသည့် အင်တာဗျူး မှတ်တမ်းအချို့	86

အမှာစာ

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၁၆) ရက်နေ့တွင် "ဝ" ပြည်သွေးစည်း ညီညွတ်ရေးတပ်မတော် (UWSA) ၏ ဆက်ဆံရေးအရာရှိ ဦးခင်မောင်မြင့်က - မြောက်ပိုင်း တရုတ်နယ်စပ်ဒေသမှ လူဦးရေ (၅၀,၀၀၀) ခန့်အား တောင်ပိုင်း ထိုင်းနယ်စပ်ဒေသသို့ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမည့် - **သုံးနှစ် စီမံကိန်းအား** စတင် အကောင်အထည်ဖော်နေပြီ ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။

အဆိုပါ ကနဦး ကြေညာချက်သည် မီဒီယာအချို့၏ စိတ်ဝင်စားမှုအချို့ကို အစပိုင်းရရှိခဲ့သော်လည်း၊ ယင်းနောက်ပိုင်း ယနေ့တိုင် ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်နေဆဲ ဖြစ်သော “ဝ” လူဦးရေ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချရေး အစီအစဉ်အပေါ် နိုင်ငံတကာမှ အလေးထားဖော်ပြခြင်း သို့မဟုတ် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းများမှာ မရှိသလောက် နည်းပါးနေခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ ပိုင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားနယ်စပ်ဒေသများကဲ့သို့ပင် ပြင်ပလောက နှင့် အဆက်အသွယ်ပြတ်တောက်နေသော ဒေသတစ်ခု ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဤကဲ့သို့ လူဦးရေအများအပြားကို အစုလိုက် အပြုံလိုက် ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားမှုများ နှင့် ယင်းနှင့် ဆက်နွှယ်၍ ဖြစ်ပေါ်နေသော ချိုးဖောက်မှုများမှာ ပြင်ပကမ္ဘာက မသိနိုင်ဘဲ၊ အတွင်းကြိတ် ဖြစ်ပွားနေခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် ရွှေ့ပြောင်းအခြေချရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကြောင့် အတင်းအဓမ္မ ရွှေ့ပြောင်းခံရသည့် “ဝ” လူမျိုးများအပေါ် သက်ရောက်မှုများသာမက၊ ၎င်းတို့ကို နေရာချထားသည့် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်းရှိ မူလဒေသခံ လူထုအပေါ် သက်ရောက်မှုများကိုပါ ဖော်ထုတ်တင်ပြရန် ရည်ရွယ်သည်။ ဤရွှေ့ပြောင်းမှု အစီအစဉ်သည် ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းရှိ “ဝ” လူမျိုးများနှင့် အခြားသောဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ဖြစ်ကြသည့် လားဟူ၊ အာခါ နှင့် ရှမ်းလူမျိုးများအကြား လူမျိုးရေးတင်းမာမှုများကို ပိုမိုကြီးထွားစေပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အဆိုပါတင်းမာမှုများကို ပိုမိုဆိုးရွားလာစေရန် မဟုတ်ဘဲ၊ လက်ရှိပြဿနာများကို ဖော်ထုတ်ဆန်းစစ်ခြင်းဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအားလုံး တန်းတူညီမျှမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူတကွ ယှဉ်တွဲနေထိုင်နိုင်မည့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အဖြေတစ်ရပ် ဖော်ဆောင်ရန် လိုအပ်နေသည်ကို အလေးပေးဖော်ပြရန်သာ ဖြစ်သည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် ၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ ဇွန်လမှ ဒီဇင်ဘာလအတွင်း ထိုင်း-မြန်မာ နယ်စပ်တစ်လျှောက် ရှိ “ဝ” ၊ ရှမ်း၊ အာခါနှင့် လားဟူ ဒေသခံရွာသားများစွာကို လူတွေ့ မေးမြန်း ထားချက်များအပေါ် အခြေခံ၍ ပြုစုထားခြင်းဖြစ်သည်။ “ဝ” အာဏာပိုင်များထံမှ တရားဝင်အချက်အလက်များ ရရှိရန် ခက်ခဲခြင်းနှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားရေး အစီအစဉ် မှာလည်း ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေဆဲ ဖြစ်ရာ ဤအစီရင်ခံစာသည် အလုံးစုံပြည့်စုံမှု ရှိလိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။ သို့သော်လည်း လက်ရှိဖြစ်ပွားနေသည့် အခြေအနေများကို ပြင်ပကမ္ဘာမှ သိရှိရန် အရေးတကြီး လိုအပ်နေသောကြောင့် လက်လှမ်း

မိသမ္မု ရရှိထားသည့် အချက်အလက်များ အပေါ် အခြေခံကာ ဤအစီရင်ခံစာကို ထုတ်ပြန်လိုက် ရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤအစီရင်ခံစာကို ပြုစုရေးသား ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ကူညီပံ့ပိုး ပေးခဲ့ကြသော လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ချင်းစီ နှင့် အဖွဲ့အစည်း အသီးသီးအား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

လားဟူ အမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ (Lahu National Development Organization)

“ဝ” အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (WNO) ဥက္ကဋ္ဌ၏ အမှာစာ

ဤအစီရင်ခံစာသည် ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖြစ်ကြသော ရှမ်း၊ ဝ၊ လားဟူ၊ အာခါ၊ ပလောင်၊ လီဆူ နှင့် ကချင် လူမျိုးများ ခံစားနေရသည့် ဒုက္ခသုက္ခများကို သိမြင် နားလည်စေရန် တင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာစစ်အစိုးရသည် သတင်းလွတ်လပ်ခွင့် နှင့် လွတ် လပ်စွာသွားလာခွင့်များကို ပိတ်ပင်ထားခြင်းကြောင့် ဤဒေသအတွင်း အမှန်တကယ် မည်သို့ ဖြစ် ပျက်နေသည်ကို သိရှိရန် ခက်ခဲလှချေသည်။ လူမျိုးစုတစ်ခုက အခြားလူမျိုးစု တစ်ခုအပေါ် ဖိနှိပ် ချုပ်ချယ်နေသရွေ့ စစ်မှန်သော ငြိမ်းချမ်းရေးကို မည်သည့်အခါမျှ ရရှိနိုင်မည် မဟုတ်။ သို့ဖြစ်ရာ အမှန်တကယ် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ဖြစ်ရပ်မှန်များကို မြန်မာပြည်သူများ နှင့် အခြားပြင်ပကမ္ဘာထံ ဖော် ထုတ်တင်ပြနိုင်မှသာလျှင် ခံစားနေရသော ဒုက္ခဝေဒနာများအတွက် ကုထုံးတစ်ရပ်ကို ရှာဖွေနိုင် မည် ဖြစ်သည်။ ဤအစီရင်ခံစာသည် ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူတကွယှဉ်တွဲနေထိုင်ရေး လမ်းစရုာဖွေရာတွင် အရေးကြီးသော ပထမခြေလှမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်ဟု ကျွန်ုပ်ယုံကြည်ပါသည်။

စပ်မဟာဆန်း

ဥက္ကဋ္ဌ

“ဝ” အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်)

အစီရင်ခံစာ အကျဉ်းချုပ်

ဤ အစီရင်ခံစာသည် ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် “ဝ” လူဦးရေ လေးပုံတစ်ပုံ ခန့်အား တရုတ်နယ် စပ် အနီးမှ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းသို့ အတင်းအကျပ် ဖိအားပေး နေရာ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းစေခြင်း အကြောင်းကို လေ့လာထားသော အစီရင်ခံစာ တစ်စောင်ဖြစ်သည်။

မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့်၊ ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ - (UWSP) သည်၊ အမျိုးသား - အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးသူငယ်ပေါင်း ၁၂၆,၀၀၀ ခန့်ကို၊ ကုန်ကားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခြေလျင်ဖြင့်လည်းကောင်း ကီလိုမီတာ ၄၀၀ ကျော် ရွှေ့ပြောင်းခိုင်းခဲ့သည်။

UWSP (“ဝ” ပါတီ) နှင့် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ (နအဖ) စစ်အစိုးရတို့ တရားဝင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်မှာ၊ “ဝ” လူမျိုးများအား အစုလိုက်အပြုံလိုက် နေရာရွှေ့ပြောင်းခြင်း အစီအစဉ်သည်၊ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းရှိ မြေဩဇာပိုမိုကောင်းမွန်သော မြေများတွင် အစားထိုးသီးနှံများ စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် ဘိန်းထုတ်လုပ်မှု ပပျောက်စေရန် ရည်ရွယ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့သော် ဤအစီရင်ခံစာပါ အထောက်အထားများအရ၊ ရွှေ့ပြောင်းခံရသော ရွာသားများသည် “ဝ” ပါတီ နှင့် နအဖ စစ်အစိုးရ အရာရှိများ၏ ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ဘိန်းခင်းအသစ်များ စိုက်ပျိုးနေကြောင်း ပြသနေသည်။

ဤသို့ ပြန်လည်နေရာချထားရေးအစီအစဉ်သည် မူးယစ်ဆေးဝါးပပျောက်ရေးကိစ္စနှင့် အနည်းငယ်သာ သက်ဆိုင်ကြောင်း ထင်ရှားသော်လည်း၊ တကယ့်အစစ်အမှန်ရည်ရွယ်ချက်ကို အတည်မပြုနိုင် သေးပါ။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် UWSP အနေဖြင့် ထိုင်းနှင့် လာအိုတို့အကြား နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမှ စီးပွားရေးအားသာချက်နှင့် နယ်မြေပိုင်စိုးရေးအတွက် ၎င်းအစီအစဉ်ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ဟု ယူဆရသည်။ ထို့အပြင် ဤလုပ်ရပ်သည် နအဖ စစ်အစိုးရ၏ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် သွေးခွဲအုပ်ချုပ်မှု မဟာဗျူဟာတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် ရှမ်းတို့၏ ခုခံတော်လှန်ရေးအင်အားစုများကို UWSP “ဝ” ပါတီကို သုံးပြီး ဆန့်ကျင်ရန် နှင့် အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများကို ထိန်းကျောင်းဖို့ “ဝ” ကို လက်ဝေခံတပ်အဖြစ် (proxy army) အသုံးချခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် “ဝ” လူမျိုးများ အချင်းချင်းအကြားတွင်ပင် သွေးကွဲမှု နှင့် ပိုင်းခြားမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင် သည်။ ထို့ပြင် “ဝ” ဘက်မှ ထွက်ပေါ်လာသော သတင်းရင်းမြစ်များအရ နအဖ ခေါင်းဆောင် တချို့သည် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ငွေကြေးအကျိုးအမြတ်များ ရရှိခြင်းကြောင့် ဤရွှေ့ပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ကူညီ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြောင်းလည်း ဆိုကြသည်။

ဤသို့နေရာရွှေ့ပြောင်းမှုအစီအစဉ်ကို မည်သို့သော အကြောင်းပြချက်မျိုးပေးသည်ဖြစ်စေ၊ ဤအစီရင်ခံစာသည် ရွှေ့ပြောင်းခံရသူများအပေါ် သာမက ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းက ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်မြေများ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးလိုက်ရသည့် ဌာနေရွာသူရွာသားများ အပေါ်ပါ၊ အတင်းအဓမ္မ

ကျူးလွန်ခဲ့သော လုပ်ရပ်များကို အထောက်အထားအတိအကျဖြင့် မှတ်တမ်းတင် ထားပါသည်။ နေရာရွှေ့ပြောင်းခြင်းခံရသော “ဝ” များသည်၊ “ဝ” မြောက်ပိုင်း ဒေသရှိ မြို့နယ် (၆) ခု နှင့် တရုတ်နိုင်ငံ၊ ယူနန်ပြည်နယ်မှ လာသူများ ဖြစ်သည်။ အချို့သည် ရွှေ့ပြောင်းခြင်း မပြုမီ၊ မည်သည့် သတိပေးချက်မှ မရရှိခဲ့ကြဘဲ၊ ရွှေ့ပြောင်းခံရသူ အားလုံးမှာ ၎င်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို စွန့်လွှတ်ရန် အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေခြင်းခံခဲ့ရသည်။ အချို့မှာ တောင်ပိုင်းသို့ ထွက်ခွာရန် ကုန်ကားဖြင့် ပို့ဆောင်ခံရသော်လည်း အများစုမှာ နှစ်လ ကျော်ကြာ တောတောင် များကို ဖြတ်၍ ခြေလျင်ခရီး ဖြင့်သွားရန် ဖိအားပေးခံခဲ့ရသည်။ ဤသို့ တောလမ်း ခရီးဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ရာ လမ်းတွင် သေဆုံးမှုများ ရှိခဲ့သည်။

တောင်ပိုင်းသို့ ရောက်ရှိလာသည့် ရွာသားများသည် ထိုင်းနိုင်ငံ ချင်းမိုင်၊ ချင်းရိုင်းနှင့် လာအိုနိုင်ငံနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်တည်ရှိသော မိုင်းတုံ၊ မိုင်းဆတ် နှင့် တာချီလိတ်မြို့များရှိ တည်ဆဲရွာများအနီးတွင် အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ အသစ်ရွှေ့ပြောင်းလာသော “ဝ” ရွာသားများကို “ဝ” ပါတီ (UWSP) မှ ဆန်များ ဝေငှခဲ့သော်လည်း အများစုမှာ ပတ်ဝန်းကျင် အသစ် နှင့် အသားမကျသေး သောကြောင့် ဖျားနာမှုများ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၀ ခုနှစ် တစ်နှစ်တည်းတွင်ပင်၊ လူပေါင်း ၄၀၀၀ ကျော်သည် ငှက်ဖျားရောဂါ အပါအဝင် အခြားသော ရောဂါများကြောင့် သေဆုံးခဲ့ရသည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။

“ဝ” ရွှေ့ပြောင်းအခြေချရေး စီမံကိန်းကြောင့် ၎င်းတို့ ရွှေ့ပြောင်းရောက်ရှိသွားသည့် ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ပိုင်း ဒေသများရှိ ဒေသခံများဖြစ်သော ရှမ်း၊ လားဟူ နှင့် အာခါလူမျိုးများ၏ လူမှုဘဝများမှာလည်း ဆိုးရွားသော သက်ရောက်မှုများ နှင့် ဆုံးရှုံး နစ်နာမှုများကို ကြုံတွေ့ခဲ့ကြရသည်။ ၎င်းတို့၏ မြေယာနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများသည် နယ်မြေသစ်သို့ ရောက်ရှိလာသော အခြေချသူများကြောင့် ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည့်အပြင်၊ နအဖ (SPDC) နှင့် ဝပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) တပ်ဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့လုံး၏ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကိုပါ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။

ဤအစီရင်ခံစာပါ လေ့လာစုစည်းထားချက်အရ ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်ကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာ ခဲ့ရသော ဌာန မူလနေထိုင်သူ ဦးရေ ၄၈,၀၀၀ ခန့်ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ ၎င်းတို့အနက်၊ အနည်းဆုံး လူပေါင်း ၄,၅၀၀ သည် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ အခြားသော ဒေသအသီးသီး သို့ ထွက်ပြေးခဲ့ရပြီး၊ အခြားသော လူပေါင်း ၄,၀၀၀ ခန့်မှာ ထိုင်းနိုင်ငံဘက်သို့ ထွက်ပြေး ခဲ့ကြရသည်။ ယင်းသို့ ထိုင်းနိုင်ငံဘက်သို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင် ခိုလှုံခဲ့ရသော ရှမ်း၊ လားဟူ နှင့် အာခါလူမျိုး ရွာသားများအတွက် ဒုက္ခသည်စခန်းဟူ၍ မရှိသလို၊ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှု အကူအညီ၊ အကာအကွယ်များလည်း မရှိခဲ့ချေ။

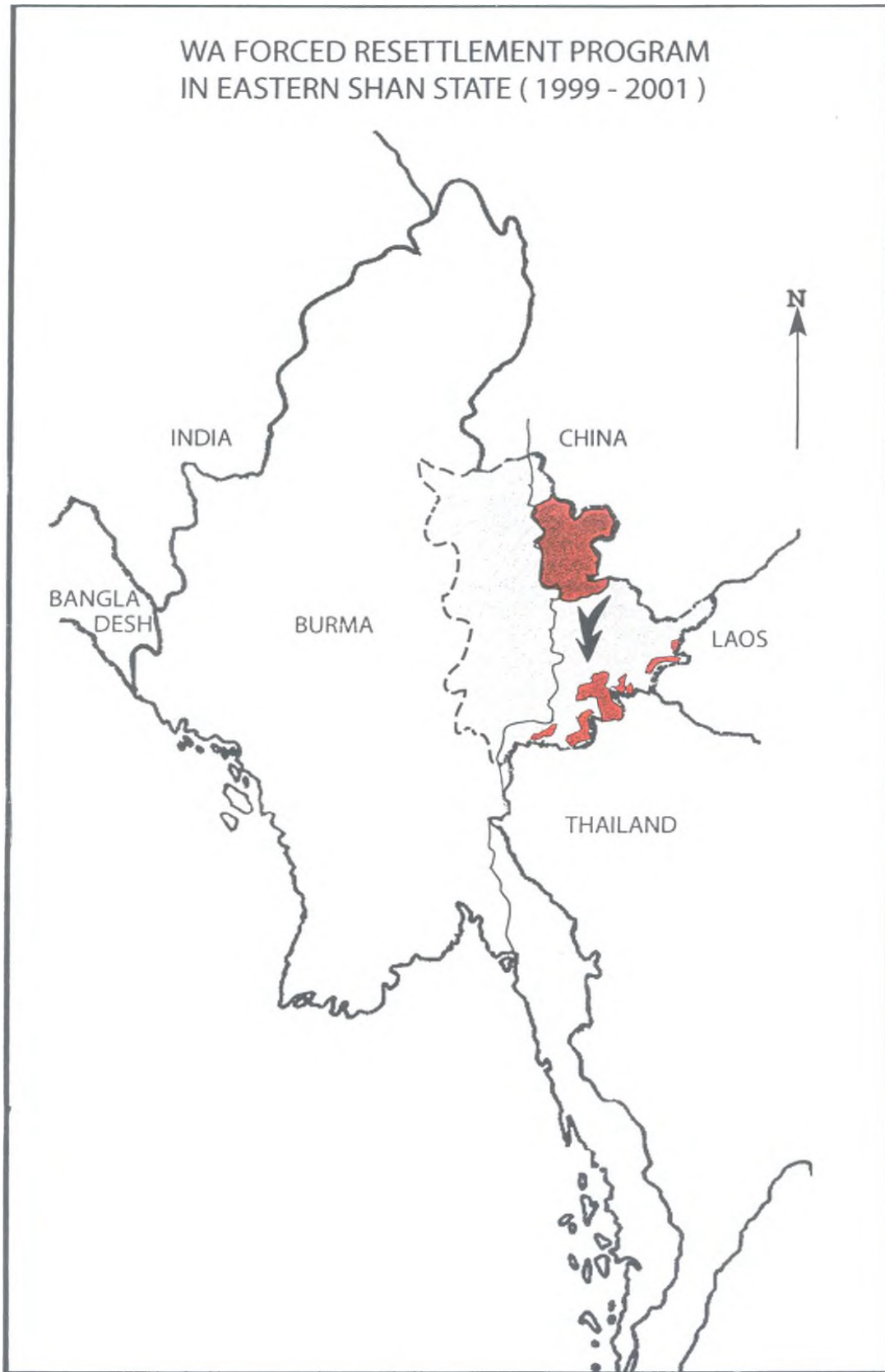
မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု ကင်းမဲ့နေခြင်းကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာသူများ၏ အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာမှု မရှိသည့် ဤကဲ့သို့သော အစုလိုက် အပြုံလိုက် ရွှေ့ပြောင်း နေရာချထားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်ကြောင်း လားဟူ အမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်း (LNDO) ၏ စုစည်းလေ့လာထားချက်များက အခိုင်အမာ ထောက်ပြထားသည်။

သို့ဖြစ်ရာ လားဟူအမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်း (LNDO) မှ မြန်မာစစ်အစိုးရ အပေါ် နိုင်ငံတကာမှ ဖိအားများ ဆက်လက် ပေးသွားရန် တောင်းဆိုလိုက်သည်။ ထိုဖိအားများ မှတစ်ဆင့် မြန်မာစစ်အစိုးရသည် ဒီမိုကရေစီအင်အားစုများ၊ တိုင်းရင်းသား အတိုက်အခံ အင်အားစုများ နှင့် သုံးပွင့်ဆိုင်ဆွေးနွေးပွဲ (Tripartite Dialogue) ကို ချက်ချင်းစတင်ရန် လိုအပ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီစီကူးပြောင်းရေးကို လျင်မြန်စွာ ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် နှင့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအတွက် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် (Self-determination) ရရှိစေရန် ရည်ရွယ်သည်။ ထိုသို့ ကြိုးပမ်းနေစဉ်ကာလ အတောအတွင်း လားဟူအမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်း (LNDO) အနေဖြင့် အောက်ပါ အချက်များကို တောင်းဆိုအပ်ပါသည် -

၁။ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ (SPDC) နှင့် “ဝ” အာဏာပိုင်များသည် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ တောင်ပိုင်းသို့ ရွာသူရွာသားများကို အတင်းအဓမ္မ ရွှေ့ပြောင်းနေရာ ချထားခြင်းအား ချက်ချင်းရပ်ဆိုင်းရမည်။ မြောက်ပိုင်းရှိ ၎င်းတို့၏ မူလနေရပ်များသို့ ပြန်လိုသော ရွာသားများကိုလည်း မည်သည့်ပြစ်ဒဏ်မှ ပေးခြင်းမရှိဘဲ ပြန်ခွင့်ပြုရမည်။

၂။ ရွှေ့ပြောင်းလာသူများအတွက် သိမ်းဆည်းထားသော ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ မြေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများကို မူလပိုင်ရှင်များထံ ချက်ချင်းပြန်လည် ပေးအပ်ရမည်။ ထို့ပြင် အဆိုပါ ဒေသခံ ရွာသားများကို ၎င်းတို့၏ မူလနေအိမ် ကျေးရွာများသို့ ပြန်ခွင့်ပြုရမည်ဖြစ်ပြီး မူလအသက်မွေး ဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို အနှောက်အယှက် ကင်းကင်းဖြင့် လွတ်လပ်စွာ ဆက်လက်လုပ် ကိုင်ခွင့်ပြုရမည်။

၃။ နိုင်ငံခြားအစိုးရများနှင့် ကုလသမဂ္ဂ အေဂျင်စီများသည် ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်းရှိ စစ်အစိုးရ၏ မူးယစ်ဆေးဝါး ထိန်းချုပ်ရေး စီမံကိန်းများအတွက် ပေးအပ်နေသော အထောက်အပံ့အားလုံးကို ရပ်ဆိုင်းသင့်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် “မူးယစ်ဆေးဝါး ပပျောက်ရေး” ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ဒေသခံလူထုအပေါ် မြန်မာစစ်အစိုးရက ကျူးလွန်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများတွင် ၎င်းတို့၏ ပံ့ပိုးမှုများသည် တစ်နည်းအားဖြင့် “ကြံ့ရာပါ (Complicit)” ဖြစ်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

“ဝ” တို့၏ သမိုင်းနောက်ခံ

“ဝ” တို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းဒေသများတွင် မူလနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ “ဝ” လူမျိုးများသည် မွန်-ခမာ မျိုးနွယ်စုတွင် ပါဝင်သော ပလောင် - “ဝ” အုပ်စုဝင်များ ဖြစ်သည်။ “ဝ” လူမျိုးတို့၏ မူလဌာနေ “ဝ” ဒေသဟု ဆိုရလျှင်၊ မြောက်ဘက် နမ့်တစ်မြစ် နှင့် တောင်ဘက် နမ့်ခါမြစ် (၎င်းမြစ်နှစ်ခုစလုံးသည် သံလွင်မြစ်၏ မြစ်လက်တက်များဖြစ်သည်)၊ အရှေ့ဘက်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ နှင့် အနောက်ဘက်ရှိ သံလွင်မြစ်အကြား တည်ရှိပြီး၊ စုစုပေါင်း ဧရိယာစတုရန်းမိုင် ၆,၀၀၀ ကျော် ကျယ်ဝန်းသော ဒေသတစ်ခုဖြစ်သည်။ “ဝ” တို့ မူလနေထိုင်ရာဖြစ်သော ၎င်းဧရိယာသည် ရှမ်းပြည်နယ်၏ ဆယ်ပုံတစ်ပုံခန့် ရှိသည်။ ၎င်း “ဝ” ဒေသသည်၊ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် အထက်မီတာ ၆၀၀ မှ ၃၀၀၀ အကြားရှိပြီး တောင်ပေါ်တောင်တန်းဒေသတစ်ခုဖြစ်သည်။ မြေပြင် အနေအထားမှာ ကြမ်းတမ်းပြီး၊ မြေဆီဩဇာကောင်းမွန်မှု မရှိ။ မြေပြန့်ဟူ၍ မရှိသလောက်ရှားပါးသည်။ “ဝ” ဒေသတွင် ဘိန်းစိုက်ပျိုးရန်အတွက်မြေယာရှင်းလင်းခုတ်ထွင်မှုများသည် ရှေးယခင် ကတည်းကရှိနေပြီးဖြစ်သော်လည်းနေပျောက်မထိုးသော သစ်ကြီးဝါးကြီးများ ထူထပ်သည့် သစ်တောကြီးများ ကျန်ရှိနေသေးသည်။ မတ်စောက်မြင့်မားသော တောင်တန်းများရှိခြင်းကြောင့် တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ သွားလာရန် အလွန်ခက်ခဲသည်။

market in northern Wa area

လူဦးရေ

“ဝ” ပါတီ ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်များ၏ ပြောဆိုချက်အရ၊ ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ “ဝ” ဒေသ၌ လူဦးရေ ၅၀၀,၀၀၀ ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ ကျား / မ - အချိုးမှာ (၁:၃) ဖြစ်သည်။ ကျား (အမျိုးသား) ဦးရေ နည်းပါးခြင်းမှာ ၎င်းဒေသတွင် ဆယ်စုနှစ်များစွာ စစ်ပွဲများကြောင့် ဖြစ်သည်။ အသက် (၁၅) နှစ်အောက်၊ ကလေးများသည်၊ စုစုပေါင်း လူဦးရေ၏ သုံးပုံတစ်ပုံခန့် ရှိသည်။ တစ်နှစ်လျှင် မွေးဖွားနှုန်း ၁၁,၀၀၀ ခန့်ရှိသည်။ ၎င်းဒေသအတွင်း နေထိုင်သော လူဦးရေ၏ ၇၀ % မှာ ဝ လူမျိုးများဖြစ်သည်။ အခြားလူမျိုးများမှာ လားဟူ၊ ရှမ်း၊ ကချင်၊ ဟန် (တရုတ်)၊ အာနီး (အာခါ)၊ လီဆူ၊ မြောင် (သို့) မှုန်း၊ ပလောင်၊ ဟေ့၊ ပျဉ်း၊ ပလန် (ဘလန်း)၊ အာခါ၊ မြန်၊ ကရင်၊ လာအိုမြားတို့ ဖြစ်သည်။

မြောက်ပိုင်း “ဝ” ဒေသရှိ ဈေး

ဘာသာစကား

လက်ရှိ “ဝ” ပါတီ အုပ်ချုပ်ရေးက “မန်ဒရင်း” နှင့် “ဝ” ဘာသာစကားကို တရားဝင်သုံးစွဲသည့် ဘာသာစကားအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။ “ဝ” လူမျိုးအများစုမှာ ၎င်းတို့၏ မိခင်ဘာသာစကားကို ပြောဆိုနိုင်သော်လည်း အရေးအဖတ် မတတ်ချေ။ လူအတော်များများက ရှမ်းစကားကို ကောင်းစွာ ပြောဆိုနိုင်စွမ်းရှိသော်လည်း ဗမာစကားကို လူအနည်းငယ်ကသာ သိသည်။

ဘာသာရေး

အများစုမှာ နတ်ကိုးကွယ်သူများဖြစ်သော်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ နှင့် ခရစ်ယာန် အချို့ရှိသည်။ ၁၉၇၃ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းအထိ “ဝ” လူမျိုးများသည် ခေါင်းဖြတ် မုဆိုးခလေးကို မစွန့်လွှတ်သေးချေ။ ရွာဝင်ပေါက်များတွင် လူဦးခေါင်းများကို ချိတ်ဆွဲ၍ မကောင်းဆိုးဝါးများကို ကာကွယ်ရန် နှင့် သီးနှံ များ အထွက်တိုးရန် စီရင်ထားလေ့ ရှိသည်။

ပညာရေး

အများစုမှာ ပညာကောင်းစွာ မတတ်၍ မည်သည့် ဘာသာစကားကိုမျှ မရေးသားနိုင်ကြချေ။ သို့သော် ၁၉၉၀ ခုနှစ်မှ စ၍ တရုတ်နှင့် “ဝ” ဘာသာစကားများကို မူလတန်းပညာရေးစနစ်တွင် ထည့်သွင်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ပြင်ပမှ တရုတ်ဆရာ/ဆရာမများ အများစုကိုလည်း ခေါ်ယူသင်ကြားမှုများ ပြုလုပ်လာခဲ့သည်။

တောင်ပိုင်းတွင် ရွှေ့ပြောင်းအခြေချခံရသည့် ရွာသားများ

စိုက်ပျိုးရေး

“ဝ” လူမျိုးများသည် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် တောင်ပေါ်စပါးစိုက်ပျိုးရေးကို လုပ်ကိုင်ကြသည်။ များသောအားဖြင့် ၎င်းတို့ စိုက်ပျိုးသော တောင်ပေါ်စပါးသည်၊ “ဝ”တောင်သူမိ သားစု၏ နှစ်ဝက်လောက်အထိသာ စားရန် လုံလောက်သည်။ ကျန်ရှိသောအချိန်တွင် ဆန်ဝယ်ရန် အတွက် ဘိန်းစိုက်၍ ဝင်ငွေရှာရသည်။ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်အနေအထားအရ အခြားသောသီးနှံ အနည်းငယ်ကိုသာ စိုက်ပျိုးရန် သင့်တော်သည်။ “ဝ” ဒေသရှိ သစ်တောဧရိယာအများအပြားကို ဘိန်း စိုက်ပျိုးရန်အလို့ငှာ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းမှုများပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် မြေဆီလွှာ ပျက်စီးမှုများ ဆိုး ရွားစွာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည် ။

နိုင်ငံရေးနောက်ခံ

ကွန်မြူနစ်များ မရောက်လာမီ ၁၉၆၈ ခုနှစ်အထိ၊ “ဝ” ဒေသတွင် နယ်မြေများစွာ ရှိခဲ့ပြီး၊ နယ်မြေတစ်ခုတွင် ဒေသအကြီးအကဲတစ်ဦးစီက တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်သည်။ အချို့သော နယ်မြေ များကို “ပြည်နယ်” ဟု ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိပြီး၊ အချို့နယ်မြေများမှာ သေးငယ်၍ အချို့သော နယ်မြေ များမှာ စတုရန်းမိုင် ၁၆၀၀ လောက်အထိ ကျယ်ဝန်းသည်။

“ဝ” (UWSA) ထိန်းချုပ်ရာ မြောက်ပိုင်းရှိ ခရိုင် နှင့် မြို့နယ်များပြ မြေပုံ

“ဝ” တို့သည် ဗြိတိသျှနှင့် ဂျပန်တို့ လက်လှမ်းမမီသောနေရာတွင် ရှိနေခဲ့ပါသည်။ ဗြိတိသျှ သျှမ်းပြည်နယ်များ တွင် “ဝ”ပြည်နယ်သည် နယ်တစ်ခုအနေဖြင့် ပါဝင်သော်လည်း ၁၉၂၂ ခုနှစ်က ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် သျှမ်းပြည်ဖက်ဒရေးရှင်းပုံစံ အစိတ်အပိုင်းထဲမှာတော့ ပါဝင်ခဲ့သည် မဟုတ်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အပြီး၊ မြောက်ပိုင်းတွင် “ဝ” နှင့် တရုတ်မွတ်ဆလင်တို့အကြား တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားသကဲ့သို့ တောင်ပိုင်းတွင်လည်း (တရုတ်) ပြည်မကြီးဘက်မှ မောင်းထုတ်ခံရသော ကူမင်တန်များ ရောက်ချိန် ၌၊ “ဝ” အချင်း ချင်းအကြား တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် ကျူးကျော်ဝင်ရောက် လာသော ကူမင်တန် တရုတ်များကို ရှင်း ထုတ်ပြီး၊ “ဝ” ဒေသနှင့် မြောက်ဘက် အိမ် နီးချင်း ဖြစ်သော ကိုးကန့်တို့ ပူးပေါင်းပြီး၊ ဟိုပန်ကို မြို့တော် အဖြစ်လည်းကောင်း၊ မိုင်းမော နှင့် ပန်ယန်းကို မြို့တော်ခွဲ အဖြစ် လည်းကောင်း သတ်မှတ်ပြီး၊ “အထူးခ ရိုင်” ဖန်တီးခဲ့သည်။

၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင်၊ ရှမ်းပြည်နယ် အရှေ့ပိုင်းကို ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင်ရောက်လာပြီး “ဝ” လူမျိုးကို၊ အဓိက အင်အားစုအဖြစ် ဖွဲ့စည်းပြီး “လူထုတပ်မတော်” တစ်ခု ထူထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၁၂) ရက်နေ့တွင် ကိုးကန့်တို့ကလည်းကောင်း၊ ၁၉၈၉ ခုနှစ် ဧပြီလ (၁၇) ရက် နေ့တွင် “ဝ” တို့ကလည်းကောင်း ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီကို ပုန်ကန်ပြီး ကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင်မှုကို ပယ်ရှားခဲ့ပြီးနောက်တွင် “မြန်မာအမျိုးသားညီညွတ်ရေးပါတီ” ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

ထို့နောက် “ဝ” တို့သည် “ဝပြည်သွေးစည်း ညီညွတ် ရေးပါတီ” (UWSP) အဖြစ် အမည်ပြောင်း လဲခဲ့ပြီး၊ စစ်ရေးအင်အားစု အဖြစ် “ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော်” (UWSA) ကို ပူးတွဲ ထူထောင်လိုက်သည်။ “ဝ” ခေါင်းဆောင်ပိုင်းသည်၊ မြန်မာစစ်အစိုးရနှင့် ဆွေးနွေးပွဲများ စတင်ခဲ့ပြီး၊ ၁၉၈၉ ခုနှစ် မေလ (၁၈) ရက်နေ့တွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက် ရရှိခဲ့ကြောင်း ထုတ် ပြန်ခဲ့သည်။

၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် စစ်ဘုရင် ခွန်ဆာ ဦးဆောင်သော မိုင်းထိုင်း (MTA) တပ်သည် ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းရှိ၊ ဒွိုင်လန်-မိုင်းယောင်း ဧရိယာကို ထိန်းချုပ်ရန် ထိုးစစ်ဆင်ခဲ့ပြီး ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင်မူ ခွန်ဆာ၏ တပ်သည် မြန်မာစစ်တပ်ထံ လက်နက် ချပြီးနောက် ၎င်းဧရိယာသည် “ဝ” တို့လက်ထဲကျ ရောက်ခဲ့သည်။ သို့သော် မြန်မာစစ်တပ်ထံ လက်နက်ချဖို့ ငြင်းဆန်ခဲ့သော ရှမ်းတပ်အကြွင်းအကျန် များသည် ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (တောင်ပိုင်း) အမည်ဖြင့်၊ ပြန်လည်စုစည်းခဲ့ပြီး၊ ရှမ်းပြည်နယ်တောင် ပိုင်းတွင် လက်နက်ကိုင်ခုံခံ တော်လှန်မှုများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

“ဝ” တပ် (UWSA) တွင် အင်အား ၂၀၀၀၀ ရှိပြီး၊ မြန်မာစစ်တပ် မဟုတ်သော လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများထဲတွင် အကြီးမားဆုံးသော တပ်အင်အားကို ပိုင်ဆိုင်ထားသည်ဟု ဆိုသည်။ ထို့အပြင် တရုတ်အစိုးရနှင့်လည်း ကောင်းမွန်သော ဆက်ဆံရေးထူထောင်ထားနိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။

အုပ်ချုပ်ရေး

“ဝ”ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) သည်၊ (၇) ခရိုင်ကို ၎င်းတို့၏ မူလ “ဝ” ဧရိယာ အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။ ၎င်းတို့မှာ ယန်ချန်း (Yian Chen), ယင်းဖန် (Yin Pan), ဝမ်လင်း (Wang Len), လျန်ဟဲ (Lien He), ကုန်းမင်းရှန်း (Gong Ming Shan), ကွမ်မ (Kun Ma), ဂီလောင်ဘ (Ge Long Ba), နားဝီး (Na Wi), ပန်ယန်း (Pangyang), တိန်အော် (Ting Aw), ဝိန်းကောင် (Weng Kao) တို့ ဖြစ် ပြီး၊ မြို့တော်မှာ ပန်ဆန်းဖြစ်သည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်ကတည်းက “ဝ” သည်၊ မုန်ထိုင်း (MTA) တပ်၏ နယ်မြေများကို သိမ်းယူပြီး၊ ထိုင်းနယ်စပ်မြို့ဖြစ်သော မိုင်းဆတ်မြို့နယ်၏ အပိုင်းတချို့ကို ထည့်သွင်း၍ တောင်ပိုင်းတပ်မတော်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာစစ်အစိုးရအနေဖြင့် မူလ ဝဒေသကို (၆) မြို့နယ်အဖြစ်သာ အသိအမှတ်ပြုပေးခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ ဟိုပန် (Hopang), မုံးမိုင် (Mongmai/ Mongmau), ပန်ဝိုင် (Pangwai), မန်ပန် (Man Hpang), နားဖန်း (Nahparn) နှင့် ပန်ယန်း (Pangyang) တို့ဖြစ်သည်။

[မှတ်ချက် ။ ။ ဤအစီရင်ခံစာ၌ (၆) မြို့နယ်ကိုသာ အတည်ပြုဖွင့်ဆိုပါမည်]

အစုအပြုံလိုက် နေရပ်စွန့်ခွာခြင်း

အကြောင်းအကျိုး ဆက်နွယ်မှု

၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့သော “ဝ” လူမျိုးများအား ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းသို့ အစုလိုက်အပြုံလိုက် ရွှေ့ပြောင်း နေရာချထားခြင်း အစီအစဉ်၏ ပကတိအကြောင်းရင်းခံနှင့် ပတ်သက်၍ ခန့်မှန်းပြောဆိုမှု များစွာ ရှိခဲ့သည်။ “ဝ” ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် ပြင်ပ နှင့် ၎င်းပြည်သူများအား တရားဝင် ရှင်းလင်းပြောကြားချက်မှာ - ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့်အတိုင်း ၂၀၀၅ ခုနှစ် မတိုင်မှီ “ဝ” ဒေသအား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် နှင့် မူးယစ်ဆေးဝါး ကင်းစင်ရန် အဖြစ်ဖော်ဆောင်ရန်မှာ မဖြစ်နိုင်သလောက် ခက်ခဲကြီးမားသော တာဝန်တစ်ရပ် ဖြစ်နေသောကြောင့်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ အဆိုအရ “ဝ” ခေါင်းဆောင်များသည် (၁၉၉၆ ခုနှစ် ခွန်ဆာ လက်နက်ချစဉ်က) တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက် ရရှိထားသော တောင်ပိုင်းဒေသရှိ မြေဩဇာကောင်းမွန်သည့် မြေနေရာများ ရှိနေပြီး၊ ထိုဒေသတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သော လူမှုဘဝဖြင့် နေထိုင်နိုင်မည်ဟု ဆိုသည်။ ထို့အပြင် “ဝ” တပ်မှူးများမှ ဒေသခံများအား ပြောကြားခဲ့သော အခြားအကြောင်းရင်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည် -

- UWSA အနေဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းကို ၁၂ ရာစု ကတည်းက ရှမ်းလူမျိုးများ လွှမ်းမိုးထားခဲ့သော “ဝ” တို့၏ သမိုင်းဝင် နယ်မြေအဖြစ် ရှုမြင်သည်။ ထို့ကြောင့် ယခုစီမံကိန်းမှာ “ဝ” တို့၏ တရားဝင် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော နယ်မြေကို ပြန်လည်ရယူခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။
- အကယ်၍ “ဝ” တပ်ဖွဲ့များက ခွန်ဆာကို အောင်မြင်စွာ တိုက်ထုတ်နိုင်ပါက ထိုင်းနယ်စပ်တစ်လျှောက်ရှိ ၎င်း၏ နယ်မြေဟောင်းများသည် “ဝ” တို့၏ နယ်မြေအဖြစ် အလိုအလျောက် ဖြစ်လာမည်ဟု ရန်ကုန် (စစ်အစိုးရ) က ကတိပြုခဲ့သည်။
- တောင်ပိုင်းတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော “ဝ” စစ်သည်များသည် အိမ်လွမ်းစိတ်ကြောင့် မြောက်ပိုင်းရှိ ၎င်းတို့၏ မူလနေရပ်များသို့ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ခွင့်ပြုချက်မဲ့ ဖြစ်စေ ပြန်လည်သွားလာမှုပြုခြင်းများ မဖြစ်ပေါ်စေရန် UWSA အနေဖြင့် ထိန်းချုပ်ကာကွယ်ရန် လိုအပ်သည်။
- အများဆုံး ပြောဆိုနေကြသည့် အချက်မှာ (နအဖ စစ်ကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး-၁) ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ခင်ညွန့်သည် ဤနယ်မြေကို UWSA ထံ ရောင်းချခဲ့သည် ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ကုလသမဂ္ဂ မူးယစ်ဆေးဝါး ထိန်းချုပ်ရေး အစီအစဉ် (UN Drug Control Program) သည် လက်ရှိတွင် (မိုင်းပေါက်မြို့အနီး) “ဝ” မြောက်ပိုင်းဒေသ၌ မူးယစ်ဆေးဝါး ပပျောက်ရေးစီမံကိန်းကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်နေသော်လည်း၊ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဤရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားရေး အစီအစဉ်တွင် တိုက်ရိုက်ပါဝင်ပတ်သက်ထားသည့် ပုံစံအထောက်အထားတော့ မတွေ့ရပါ။ သို့သော်

လေ့လာစောင့်ကြည့်သူအချို့ကမူ – ဘိန်းစိုက်တောင်သူများကို အစားထိုးနေရာချထားပေးသည့် အစီအစဉ်သည် ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် ကုလသမဂ္ဂက စတင်ခဲ့သော "ဘိန်းနှင့် ကိုကာပင် ပပျောက်ရေး မဟာဗျူဟာ" (Strategy for Coca and Poppy Elimination - SCOPE) ၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခု ဖြစ်ကြောင်း ထောက်ပြကြသည်။ အဆိုပါ မဟာဗျူဟာသည် ၂၀၀၈ ခုနှစ်အတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါး နှင့် ဆက်စပ် သီးနှံများ အလုံးစုံ ပပျောက်ရေး ရည်မှန်းချက်တစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဤရွှေ့ပြောင်းရေးအစီအစဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံရေးနှင့် မဟာဗျူဟာဆိုင်ရာ အခြားအကြောင်းရင်းများ လည်း ရှိနိုင်ကြောင်းကို လေ့လာစောင့်ကြည့်သူများက အောက်ပါအတိုင်း သုံးသပ်ကြသည် –

- ရန်ကုန် (စစ်အစိုးရ) အစိုးရသည် တောင်ပိုင်းတွင် လှုပ်ရှားနေသည့် ရှမ်းတော်လှန်ရေး အင်အားစု နှင့် UWSP အကြား ရန်တိုက်ပေးခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့ ကျင့်သုံးနေကြ သွေးခွဲအုပ်ချုပ်မှုနည်းဗျူဟာကို အကောင်အထည်ဖော်လိုခြင်း ဖြစ်သည်။
- ၎င်းတို့၏ “သမိုင်းဝင်ရန်သူ” ဖြစ်သည့် ထိုင်းနိုင်ငံကို တန်ပြန်ရင်ဆိုင်ရာတွင် “ဝ” တပ်ဖွဲ့ကို လက်ဝေခံ (Proxy) တစ်ခုသဖွယ် အသုံးပြုနိုင်ရန် ရန်ကုန်အစိုးရက ရည်ရွယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။
- ရန်ကုန်အစိုးရသည် တရုတ်နယ်စပ်တစ်လျှောက်ရှိ နယ်မြေများကို အလုံးစုံ ထိန်းချုပ်စိုးမိုးလိုသည်။ ထိုသို့ စိုးမိုးနိုင်ရန် “ဝ” လူမျိုးများကို ခွဲထုတ်ပိုင်းခြားထားလိုက်ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့အဖို့ လုပ်ရကိုင်ရ ပိုမိုလွယ်ကူစေမည်ဟု မြင်ကြသည် ။
- လူအများ သိရှိထားကြသည့်အတိုင်း “ဝ” ဒေသအပေါ် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုမှာ အလွန်ကြီးမားသည်ဖြစ်ရာ၊ ဤရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားရေး စီမံကိန်းတွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာ ပတ်သက်ဆက်နွှယ်မှုများ ရှိနိုင်ကြောင်း ခန့်မှန်းမှုများ ရှိနေသည်။ ထို့ပြင် အဆိုပါ ရွှေ့ပြောင်းမှုအတွက် လိုအပ်သော ကုန်ကျစရိတ်အများအပြားကိုလည်း တရုတ်နိုင်ငံဘက်မှ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့နိုင်သည်ဆိုသည့် ယူဆချက်များလည်း ရှိသည်။
- “ဝ” ခေါင်းဆောင်များသည် တရုတ်နိုင်ငံဘက်ခြမ်းရှိ “ဝ” ရွာသားများကို ပြန်လည်ခေါ်ယူ နေရာချထားနိုင်ရန်အတွက် မြောက်ပိုင်းရှိ နယ်မြေများကို ရှင်းလင်းဖယ်ရှားလိုကြသည်ဟု လည်း ဆိုကြသည်။

ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမည့် ကျေးရွာများ ရွေးချယ်မှု

UWSP မှ ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် ပြုစုခဲ့သည့် ရွှေ့ပြောင်းမည့် လူဦးရေစာရင်းအရလည်းကောင်း၊ ၁၉၉၉ မှ ၂၀၀၁ ခုနှစ် အတွင်း အမှန်တကယ် ပြောင်းရွှေ့ခံခဲ့ရသည့် ကျေးရွာများ စာရင်းအရလည်းကောင်း၊ LND0 ၏ လူတွေ့မေးမြန်းချက်များ စသည့် အထောက်အထားများအရလည်းကောင်း --- ရွှေ့ပြောင်းရန် ရွေးချယ်ခံရသော “ဝ” ရွာသားအများစုမှာ တရုတ်နယ်စပ် နှင့် အနီးကပ်ဆုံး ရှိသည့် ဒေသများမှ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

အောက်ပါစာရင်းမှာ ၁၉၉၄ ခုနှစ်ကတည်းက ကြိုတင်သတ်မှတ်ခဲ့သော ရွှေ့ပြောင်း အခြေချ ရန် ရည်မှန်းထားသည့် လူဦးရေ အကျဉ်းချုပ်ဖြစ်သည်။ ထိုစာရင်းအရ လူဦးရေအများဆုံးရွှေ့ပြောင်း ရန် ရွေးချယ်ခံရသည့် ဒေသများမှာ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နယ်နိမိတ်ချင်း ထိစပ်နေသည့် **ယန်ချန်း (Yian Chen)**၊ **ကုန်းမင်းရှန်း (Gong Ming Shan)** နှင့် **ကွန်မား (Kun Ma)** ခရိုင်များ ဖြစ်သည်ကို တွေ့နိုင်သည်။

Northern Wa township	District	Population designated for resettlement
ဟိုပန် (Hopang)	ယန်ချန်း (Yian Chen)	၁၂,၉၁၁
	နားဝိုင် (Na Wei)	၂,၄၅၀
မုံးမိုင် (Mong Mai)	ကုန်းမင်းရှန်း (Gong Ming Shan)	၁၂,၀၀၉
	ဂီလောင်ဘ (Ge Long Ba)	၃,၅၆၀
ပန်ဝိုင် (Pang Wai)	ကွန်မား (Kun Ma)	၁၈,၇၀၀
	ဝမ်လင်း (Wang Len)	၉,၀၀၀
နားဖန်း (Nahpan)	ယင်းဖန် (Yin Pan)	၁၁,၀၀၀
မန်ဖန် (Manhpang)	လျန်ဟဲ (Lien He)	၁၃,၀၀၀
စုစုပေါင်း		၈၂,၇၁၀

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

လားဟူအမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်း (LNDO) မှ လက်လှမ်းမီ ရရှိထားသော အချက်အလက်များ အရ၊ ၁၉၉၉ ခုနှစ် မှ ၂၀၀၁ ခုနှစ် အတွင်း “ဝ” ဒေသ မြောက်ပိုင်းရှိ မြို့နယ် အသီးသီးမှ တောင်ပိုင်းသို့ အမှန်တကယ် ပြောင်းရွှေ့အခြေချ ခံခဲ့ရသော ကျေးရွာ အရေအတွက်မှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်သည် -

မြို့နယ်	မူလ ကျေးရွာ အရည်အတွက်*	တစ်ရွာလုံး (သို့) အချို့တစ်ဝက် သာ ရွှေ့ပြောင်းသည့် ကျေးရွာ အရေအတွက်**	စုစုပေါင်း %
ဟိုပန် (Hopang)	၅၂	၂၃	၄၄%
မုံးမိုင် (Mong Mai)	၂၆၈	၅၇	၂၁%
မန်ဖန် (Man H pang)	၂၆၇	၃၇	၁၄%
နားနမ် (Nahnam)	၁၈၂	၆၆	၃၆%
ပန်ဝိုင် (Pang Wai)	၉၃	၅၉	၆၃%
ပန်ယန်း (Pang Yang)	၂၉၈	၅၄	၁၉%

မှတ်ချက် ။

* ၁၉၇၄ ခုနှစ် မြန်မာအစိုးရ စာရင်းများအရ ဖြစ်ပါသည်။

** ကျေးရွာများ၏ အသေးစိတ်စာရင်းကို နောက်ဆက်တွဲ (၂) တွင် ရှုရန်။

အထက်ဖော်ပြပါ စာရင်း နှင့် (ရှေ့စာမျက်နှာပါ) ပြန်လည်နေရာချထားသည့် ကျေးရွာများပြု မြေပုံတို့ အရ - ရွှေ့ပြောင်းခံရမှု အများဆုံး ကျေးရွာများသည် တရုတ်နိုင်ငံ နှင့် နယ်နိမိတ်ချင်းထိ စပ်နေသည့် ‘ဝ’ ဒေသ၏ မြောက်ဘက် အစွန်ဆုံး မြို့နယ်များတွင် ရှိနေဆဲဖြစ်သည့် ကျေးရွာများ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

LNDO အနေဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းခံရသည့် ကျေးရွာတစ်ရွာချင်းစီအလိုက် အိမ်ထောင်စုများ အရေအတွက်ကို ရာခိုင်နှုန်းအရ ကိန်းဂဏန်းအတိအကျ မရှိသော်လည်း ၊ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များ အရ - အိမ်ထောင်စုအများဆုံး ရွှေ့ပြောင်းခံရသည့် ကျေးရွာများသည် တရုတ်နယ်စပ် နှင့် ကပ်လျက် ရှိနေသည့် မြို့နယ်များမှ ဖြစ်ကြသည်ကို အတည်ပြုနိုင်ပါသည်။ (နောက်ဆက်တွဲ ၂

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

တွင် ပန်ယန်းဒေသရှိ ကျေးရွာများမှ ရွှေ့ပြောင်းခံရသည့် အိမ်ထောင်စုများ စာရင်းကို ဖော်ပြထားပြီး၊ ရွှေ့ပြောင်းရန် ရွေးချယ်သတ်မှတ်ခံရသည့် ကျေးရွာများတွင် ပျမ်းမျှ အားဖြင့် အိမ်ထောင်စု ၃၀% မှ ၅၀% အထိ ရွှေ့ပြောင်းရန် သတ်မှတ်ခံခဲ့ ရသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သို့သော်လည်း တရုတ်နယ်စပ် တစ်လျှောက်ရှိ အချို့ကျေးရွာများတွင်မူ အိမ်ထောင်စုများ အားလုံး (၁၀၀% အထိ) ကိုပင် ရွှေ့ပြောင်းရန် အမိန့်ပေးခံခဲ့ရသည်များ လည်းရှိကြောင်း ပြောကြားချက်များ၊ အစီရင်ခံချက်များအရ သိရပါသည်။)

ယင်းသို့ တရုတ်နယ်စပ်တစ်လျှောက်ရှိ ဒေသများမှ ရွာသားအမြောက်အမြားကို ရွှေ့ပြောင်း စေသည့် ကိစ္စသည် - “ဝ” ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းခံရပြီး လစ်လပ်သွားသည့် အိမ်ထောင်စု နေရာများတွင် တရုတ်နိုင်ငံဘက်ခြမ်းမှ “ဝ” လူမျိုး ရွာသားများကို ခေါ်ယူအစားထိုး နေရာ ချထားရန် စီမံကိန်းရှိနေသည်ဟူသော ယူဆချက်များကို ပိုမိုခိုင်မာစေပါသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း သို့ တစ်ရွာလုံး (သို့) ရွာမှ တစ်ချို့တစ်ဝက် ရွှေ့ပြောင်းခံခဲ့ရသည့် “ဝ” မြောက်ပိုင်းဒေသရှိ ကျေးရွာများပြ မြေပုံ

ထို့အပြင် တရုတ်နယ်စပ်အနီးတဝိုက် မြို့နယ်များရှိ ကျေးရွာများမှ ပမာဏအားဖြင့် အများဆုံး ရွှေ့ပြောင်းခံရသည့် အကြောင်းရင်း နောက်တစ်ခုမှာ - ထိုဒေသသည် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ (“ဝ” နယ်) တွင် အခြေစိုက်သည့် UWSA ၏ သြဇာအရှိဆုံး ခေါင်းဆောင် နှစ်ဦး၏ ဇာတိဒေသဖြစ် နေသောကြောင့်ဟု ယူဆရပါသည်။ UWSA တပ်မ (၁၇၁) ၏ အကြီးအကဲ ဝေရှောက်ခန်း (Wei Hsiao Kang) သည် မိုင်းမောမြို့နယ် မြောက်ပိုင်းဒေသမှဖြစ်ပြီး၊ UWSA တပ်မဟာ (၈၉၄) ၏ အကြီးအကဲ ဝေဆိုင်ထန် (ခ) တာတန် (Wei Sai Tang a.k.a. Ta Tang) မှာ ပန်ပိုင်မြို့နယ်၊ ကွန်မခရိုင်မှ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် မိမိတို့အပေါ် သစ္စာရှိသော နေရပ်ဇာတိ မှ လူထုများကို တောင်ပိုင်းသို့ ခေါ်ယူခြင်းဖြင့် မိမိတို့၏ ထောက်ခံမှု အခြေခံနယ်မြေ (support base) ကို တိုးချဲ့တည်ဆောက်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ယူဆချက်များလည်း ရှိနေပါသည်။

မြောက်ပိုင်း “ဝ” ဒေသမှ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းသို့ “ဝ” လူထုများအား ရွှေ့ပြောင်းစေလိုခြင်း နှင့် ပတ်သက်၍ မြောက်ပိုင်းဒေသများမှာ မြေဆီလွှာ ညံ့ဖျင်းပြီး ဘိန်းစိုက်ပျိုးရန်အတွက်သာ သင့်တော်သောကြောင့် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အာဏာပိုင်များက အကြောင်းပြချက် ပေးထားသည်။ သို့သော်လည်း အမှန်တကယ်ရွှေ့ပြောင်းခံရသည့် ဒေသအချို့မှာ မြေဆီဩဇာ အလွန်ကောင်းမွန်သည့် ဒေသများ ဖြစ်ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မိုင်းမောမြို့နယ် မြောက်ဘက် နယ်စပ်ဒေသသည် စီးပွားရေးအရ ဖွံ့ဖြိုးကာ သယံဇာတပေါများကြွယ်ဝသော ဒေသတစ်ခုဖြစ် လူသိများသည်။ ထို့အပြင် “ဝ” လူမျိုးတစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေး မြန်းချက်အရ ဒေသခံ အာဏာပိုင်များသည် ထိုဒေသရှိ သဘာဝသယံဇာတအရင်း အမြစ်များကို ထုတ်ယူအသုံးချနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ မူလဒေသခံ လူထုများကို ရွှေ့ပြောင်းစေလိုခဲ့ကြောင်း ဆိုသည်။

“ မိုင်းမောခရိုင်ထဲက ယောင်ပရီ (Yawng Parit) နဲ့ အိုက်စွယ် (Aik Soi) ဒေသတွေဘက်မှာက ကျွန်တော်တို့နေခဲ့တဲ့ ဒေသထက် ဘိန်းပိုထွက်တဲ့ ဒေသတွေဖြစ်ပါတယ်။ ‘ဝ’ ဒေသထဲမှာဆိုရင် အဲဒီနေရာတွေက ဘိန်းအများဆုံးထွက်တဲ့ နေရာတွေပေါ့။ တခြားသီးနှံတွေလည်း အများဆုံး စိုက်ပျိုးလို့ ရတဲ့နေရာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီက ရွာသားအများစုကလည်း ချမ်းသာကြပါတယ်။ နောက်ပြီး အဲဒီဒေသမှာ ငွေသတ္တုတွင်း (silver deposits) တွေလည်း ရှိတယ်။ ‘ဝ’ ခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ တရုတ်အစိုးရက အဲဒီနေရာမှာ ငွေသတ္တုတူးချင်တာနဲ့ ဒေသခံရွာသား တစ်သောင်းလောက်ကို အတင်းရွှေ့ခိုင်း လိုက်တာ။ ကျွန်တော်တို့ တောင်ပိုင်းဘက်ကို ခြေကျင်လျှောက်ပြီး ရွှေ့ပြောင်းလာရတဲ့ အချိန်မှာကပဲ ယောင်ပရီ နဲ့ အိုက်စွယ်ရွာက လူတွေကတော့ ထရပ်ကားတွေနဲ့ ကျွန်တော်တို့ကို ကျော်တက်သွားကြတာကို တွေ့ခဲ့ရတယ်။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် #၂)

တောင်ပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်း နေရာချထားရန် ရွေးချယ်ခံရသည့် ရွာသားများ အများစုမှာ “ဝ” လူမျိုးများ ဖြစ်ကြပြီး လားဟူ လူမျိုးအနည်းငယ် ပါဝင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ “ဝ” ဒေသမှ ကျေးရွာများအပြင်၊ တရုတ်နိုင်ငံဘက်ခြမ်း နယ်စပ်အနီးရှိ ဒေသများမှ ရွာသားများကိုလည်း ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် ပြန်လည်နေရာချထားရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံဘက်သို့ ခေါ်ယူလာခဲ့သည်များ ရှိကြောင်း ခိုင်လုံသည့် တင်ပြချက်များရှိသည်။ (လူတွေ့ မေးမြန်းချက် တစ်ခုအရ ထိုသို့ တရုတ်ဘက်မှ ခေါ်ယူကာ ရွှေ့ပြောင်းလာသူ လူဦးရေမှာ ၂၅,၀၀၀ ခန့် အထိ ရှိနိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။) ထို့အပြင် LNDO အနေဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံအတွင်းမှ ရွှေ့ပြောင်းလာ သူများ၏ မူလဇာတိ နှင့် နေထိုင်ရာ ဒေသအတိအကျ (မည်သည့်မြို့နယ်/ကျေးရွာမှ ဖြစ်သည်ကို) တို့ကိုမူ တိကျစွာ အတည်မပြုနိုင်သေးပါ။

ရွှေ့ပြောင်းရန် ပြင်ဆင်ခြင်းများ

“ဝ” အာဏာပိုင်များက “ဝ” လူထုကို တောင်ပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းမည်ဖြစ်ကြောင်းကို ခြောက် လခန့် ကြိုတင် အသိပေးခဲ့သည်များရှိကြောင်း ပြောဆိုချက်များရှိသည်။

“တစ်နေ့တော့ ပန်ဆန်းဌာနချုပ်မှာ လုပ်ခဲ့တဲ့ အစည်းအဝေးကနေ ပြန်လာတဲ့ (ဝ) ပြည်သူ့စစ် ခေါင်းဆောင် ငေါကပ် (Ngaon Kap) က ကျွန်တော်တို့ကို လာပြောတယ်။ မကြာခင် ကျွန်တော်တို့ တစ်ရွာလုံး ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်ဘက်ကို ရွှေ့ရမယ်တဲ့။ အဲဒီဘက်မှာ မြေဆီလွှာတွေ ကောင်း တယ်၊ ယာခင်း အသစ်တွေ စိုက်လို့ရမယ်၊ နေဖို့ နဲ့ စိုက်ပျိုးဖို့ မြေနေရာတွေကို ကိုယ်လိုချင်သ လောက်ရမယ်လို့ ပြောတာပဲ။ နောက်ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံ နဲ့လည်း နီးတော့ ကျွန်တော်တို့ မွေးထားတဲ့ ကြက်၊ ဝက်၊ ကျွဲ၊ နွားတွေ ကိုလည်း ဈေးကောင်းကောင်း နဲ့ ရောင်းလို့ရမယ်လို့ ပြောပါတယ်။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် ၂)

ရွာသားများအနေဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းရန် ခိုင်းစေမှုကို ငြင်းဆန်ရန် သို့မဟုတ် ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့် မရှိကြောင်းကို ကောင်းစွာ နားလည်ထားကြသည်။

“ကျွန်တော်တို့ ‘ဝ’ ပြည်သူတွေက ကွန်မြူနစ် လက်ထက်ကတည်းက အထက်က အမိန့်တွေကို နာခံလာတာ အကျင့်ဖြစ်နေတော့ ဘယ်သူမှ အာခံတာ၊ ကန့်ကွက်တာတွေ မလုပ်ရဲကြပါဘူး။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် ၃)

“... ‘ဝ’ ခေါင်းဆောင်တွေရဲ့ အမိန့်ကို လိုက်နာရင် လိုက်နာ။ အဲသည့်လိုမှ မဟုတ်ရင် အသတ် ခံချင် ခံရမယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့အားလုံး သိထားကြတယ်။” (LNDO တွေ့ဆုံ မေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် ၁)

တောင်ပိုင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ရန် အမိန့်ပေးခံရသူများ အကြားတွင် ခံစားချက်အမျိုးမျိုး ရောထွေး လျက် ရှိနေခဲ့ကြသည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။ အများစုမှာ တောင်ပိုင်းတွင် ရရှိမည့်ဘဝသစ်ကို စိတ်ကူး ပုံဖော် စောင့်မျှော်နေခဲ့ကြသည်။

“ကျွန်တော်တို့ တစ်မိသားစုလုံး ဒီကနေ ပြောင်းရမှာကို ဝမ်းသာ နေခဲ့ကြပါတယ်။ အထူးသဖြင့် သမီးကြီး နှစ်ယောက်ပေါ့။ သူတို့က ဒီက ခက်ခဲတဲ့ ဘဝကနေ လွတ်မြောက်ချင်ကြတယ်။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် ၁)

သို့သော် အချို့သော ရွာသားများမှာ မိမိတို့ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် နေထိုင်ခဲ့သည့် နေရပ်နှင့် စိုက်ပျိုး မြေများကို စွန့်ခွာထားရစ်ခဲ့ရမည့်အပေါ် စိတ်မသက်မသာ ဖြစ်နေကြသည်။

“နေရာသစ်က ဘယ်လိုမျိုးလဲဆိုတာ ဘာမှလည်း မသိရတော့ ကျွန်တော် မပျော်နိုင်ဘူးဗျ။ (...) စိတ်ထဲမှာတော့ ကျွန်တော်တို့ပိုင်တဲ့ လယ်ယာမြေတွေ နဲ့ ဘိန်းစိုက်ခင်းတွေကို နှမြောတယ်၊ မထားခဲ့ချင်ဘူး။ အဲဒါကိုလည်း မိန်းမကိုပဲ ပြောပြခဲ့တာပါ။ မပြောင်းချင်ဘူးဆိုတာကိုလည်း တခြားဘယ်သူ့ကိုမှ ထုတ်မပြောခဲ့ပါဘူး။” (LNDOမှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု - အမှတ်စဉ် ၁)

ရွာသားများအနေဖြင့် တောင်ပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းဖို့ ဝန်လေးစေသည့် အခြားအကြောင်းရင်း နောက်တစ်ရပ်မှာ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၏ ပူဇွန်သည့် ရာသီဥတုအပေါ် စိုးရိမ်မှုရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ထိုဒေသတွင် ငှက်ဖျားရောဂါ (malaria) ဆိုးရွားကြောင်း သိထားကြသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်များ (mid-nineties) အလယ်ပိုင်း ကာလတွင် တောင်ပိုင်း ရှမ်း-ထိုင်း နယ်စပ် ဒေသ၌ မိုးတိုင်အာမီ (Mong Tai Army) ၏ ရှမ်းတပ်ဖွဲ့များ နှင့် တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့စဉ်အတွင်း မြောက်ပိုင်းမှ ဆင်းလာသော “ဝ” စစ်သည် အများအပြားသည် ငှက်ဖျားကြောင့် သေဆုံးခဲ့ကြသည်။

“ဒီရွှေ့ပြောင်းရမယ့် သတင်းကြောင့် ရွာသားတချို့က ဝမ်းသာကြပေမဲ့ တချို့ကတော့ စိတ်မ ကောင်း ဖြစ်နေကြတယ်။ စိတ်မကောင်းဖြစ်တဲ့ သူတွေကတော့ အရင်တုန်းက ထိုင်း-မြန်မာ နယ်စပ် လွယ်လန်း (Loi Lang) မှာ ခွန်ဆာကို တိုက်တဲ့အထဲ ပါခဲ့တဲ့ သူတွေပေါ့။ အဲဒီတုန်းက သူ တို့နဲ့အတူ တိုက်ခိုက်ခဲ့တဲ့ ရဲဘော်ရဲဘက်တွေ အများကြီး ငှက်ဖျားမိပြီး သေဆုံးခဲ့ကြတာ ကိုး။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု - အမှတ်စဉ် ၁)

ရွှေ့ပြောင်းရမည့် မိသားစုများ နှင့် လူဦးရေကို ကြိုတင် သတ်မှတ်ညွှန်ကြားထားခဲ့သည်များ ရှိသော်လည်း၊ အမှန်တကယ် ရွှေ့ပြောင်းသည့် နေ့တွင်မူ အချို့သော ရွာသားများမှာ မည်သည့် ကြိုတင် အသိပေးချက်မျှ မရှိဘဲ အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းခိုင်းခံရခြင်းများလည်း ရှိခဲ့သည်။

“တချို့ကိုတော့ ခြောက်လလောက် ကြိုပြီး အသိပေးထားတာမျိုး ရှိပေမဲ့၊ တချို့ ကျတော့ လည်း ဘာမှ ကြိုမသိရဘူး။ ဥပမာ အိမ်ခြေ (၂၃၀) ရှိတဲ့ ယောင်ဂယော (Yaung Gayor) ရွာဆို ရင် မိသားစု (၁၀၀) လောက်ပဲ ပြောင်းရမယ်လို့ အမိန့် ထုတ်ထားတာ။ ဒါပေမဲ့ တကယ်တမ်း ပြောင်းတဲ့ နေ့မှာတော့ မိသားစု (၁၅၀) လောက်ကို အတင်း ပြောင်းခိုင်း လိုက်တာ။ ပြောင်းရ မယ့် မိသားစုတွေကို သူတို့ စိတ်ကြိုက် ဒီတိုင်းရွှေ့ပြီး အတင်းပြောင်းခိုင်းတာပဲ။ တချို့ မိသား စုတွေဆိုရင် (သားသမီးတွေ) ကလေးတွေက မပြောင်းချင်လို့ အိမ်ကနေ တိတ်တိတ်လေး

ရှောင်နေကြတော့ ပြောင်းတဲ့အချိန်မှာ အတူပါမလာပဲ ကျန်ခဲ့တာတွေလဲ ရှိတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ဒီရွှေ့ပြောင်းမှုကြီးကြောင့် မိသားစုတွေ တကွဲတပြား ဖြစ်သွားတာလဲ ရှိတယ်။”

ရွှေ့ပြောင်းရမည်ကို ကြိုတင် သိရှိထားသူများ အတွက်ပင် အမှန်တကယ် ရွှေ့ပြောင်းရမည့် ရက်ကို တိတိကျကျ သိထားသည်မဟုတ်ပဲ ရုတ်တရက် ရောက်လာသည့် ပုံစံဖြစ်သည်။

“တစ်ညတော့ (...) ဌာနချုပ်ဘက်က စစ်သား (၂၀) လောက် ရောက်လာပြီး ပြောတယ်။ ‘မနက် ဖြန် မနက်အစောကြီး ဝီစီသံ (whistle) ကြားတာနဲ့ အားလုံး အိပ်ရာက ထပြီး ထမင်း ချက်စားကြ၊ ပြီးရင် အမြန်ပြင်ဆင်ထားကြ။ ဒုတိယ ဝီစီသံ ထပ်ကြားတာနဲ့ အားလုံး ရွာကနေ ထွက်ရမယ်။ ဘယ်သူမှ အိုးခွက်၊ ပန်းကန် ဒါမှမဟုတ် တခြား ဘယ်ပစ္စည်းတွေကို ယူခွင့် မပြုဘူးလို့’ လည်း အမိန့်ပေးခဲ့တယ်။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်- အမှတ်စဉ် ၁)

မိမိတို့ ပိုင်ဆိုင်သည့် မည်သည့်ပစ္စည်းများကိုမျှ ယူဆောင်ခွင့်မပြုဟူသော တားမြစ်မိန့်ကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းရမည့် သူများအကြား မကျေနပ်မှုများ အရှိန်မြင့်တက်ခဲ့သည်များရှိသည်။

“ကျွန်တော်တို့ နှစ်ပေါင်းများစွာ ပင်ပင်ပန်းပန်း စုဆောင်းထားခဲ့တဲ့ ပစ္စည်းတွေ ပိုင်ဆိုင် မှုတွေကို အကုန်လုံး ချန်ထားခဲ့ရတယ်။ တချို့ အိမ်တွေဆိုရင် ကျွဲ၊ နွားတွေ အများကြီး ရှိတယ်။ အဲ့ဒါတွေကိုလည်း ချန်ထားခဲ့ရတယ်။ ဘယ်သူမှတော့ ဘယ်ချန်ခဲ့ ချင်မလဲ။ ထားခဲ့ရတဲ့ ပစ္စည်းတွေအတွက် နောက်မှ ပြန်ပေးပါမယ်လို့ ခေါင်းဆောင် တွေကတော့ ပြောခဲ့တယ်။ သူတို့ပြောတာကို ယုံသည်ဖြစ်စေ၊ မယုံသည်ဖြစ်စေ ကျွန်တော်တို့ အတွက်တော့ အမိန့်ကို နာခံရုံကလွဲလို့ တခြားရွေးချယ်စရာ မရှိခဲ့ပါဘူး။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် ၂)

လမ်းခရီး

တောင်ပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းကြသူများ အနေဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းကြရာတွင် အသုံးပြုသည့် လမ်းကြောင်းများ မတူကြပါ။ သို့သော် အများစုမှာ ပထမဦးစွာ မိမိတို့ မူရင်းကျေးရွာများမှ အနီးဆုံးမြို့များသို့ ခြေလျင်ခရီးဖြင့် ထွက်ခွာခဲ့ကြပြီး၊ ထို့မှတစ်ဆင့် ထရပ်ကားများ နှင့် မော်တော်ယာဉ်များဖြင့် ဆက်လက် ပို့ဆောင်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ အဓိက စုရပ်များမှာ “ဝ” ဒေသ၏ မြို့တော်ဖြစ်သော ပန်ယန်းမြို့နယ်ရှိ **ပန်ဆန်းမြို့** (Panghsang) နှင့် (ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ မူးယစ်ဆေးဝါးထိန်းချုပ်ရေး အစီအစဉ် - UNDCP စီမံကိန်း တည်ရှိရာ) **မိုင်းပေါက်မြို့** (Mong Pauk) တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုစုရပ်များမှ တစ်ဆင့် ရွှေ့ပြောင်းသူများကို တောင်ဘက် မိုင် (၁၀၀) ခန့်အကွာရှိ **မိုင်းပျဉ်းမြို့** (Mong Piang) သို့လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ဆင့် ထပ်မံ၍ တောင်ဘက် မိုင် (၉၆) ခန့် အကွာရှိ **မိုင်းဆတ်မြို့** (Mong Hsat) သို့လည်းကောင်း ဆက်လက်ပို့ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ မိုင်းဆတ်မြို့သို့ ရောက်ရှိပြီးနောက် ရွှေ့ပြောင်းအခြေချသူများကို မိုင်းဆတ်မြို့နယ်အတွင်းရှိ တောင်ဘက် နှင့် အရှေ့ဘက် ဒေသများသို့လည်းကောင်း၊ အနောက်တောင်ဘက်ရှိ **မိုင်းတုံမြို့နယ်** (Mong Ton) အတွင်း ဒေသများသို့လည်းကောင်း ဆက်

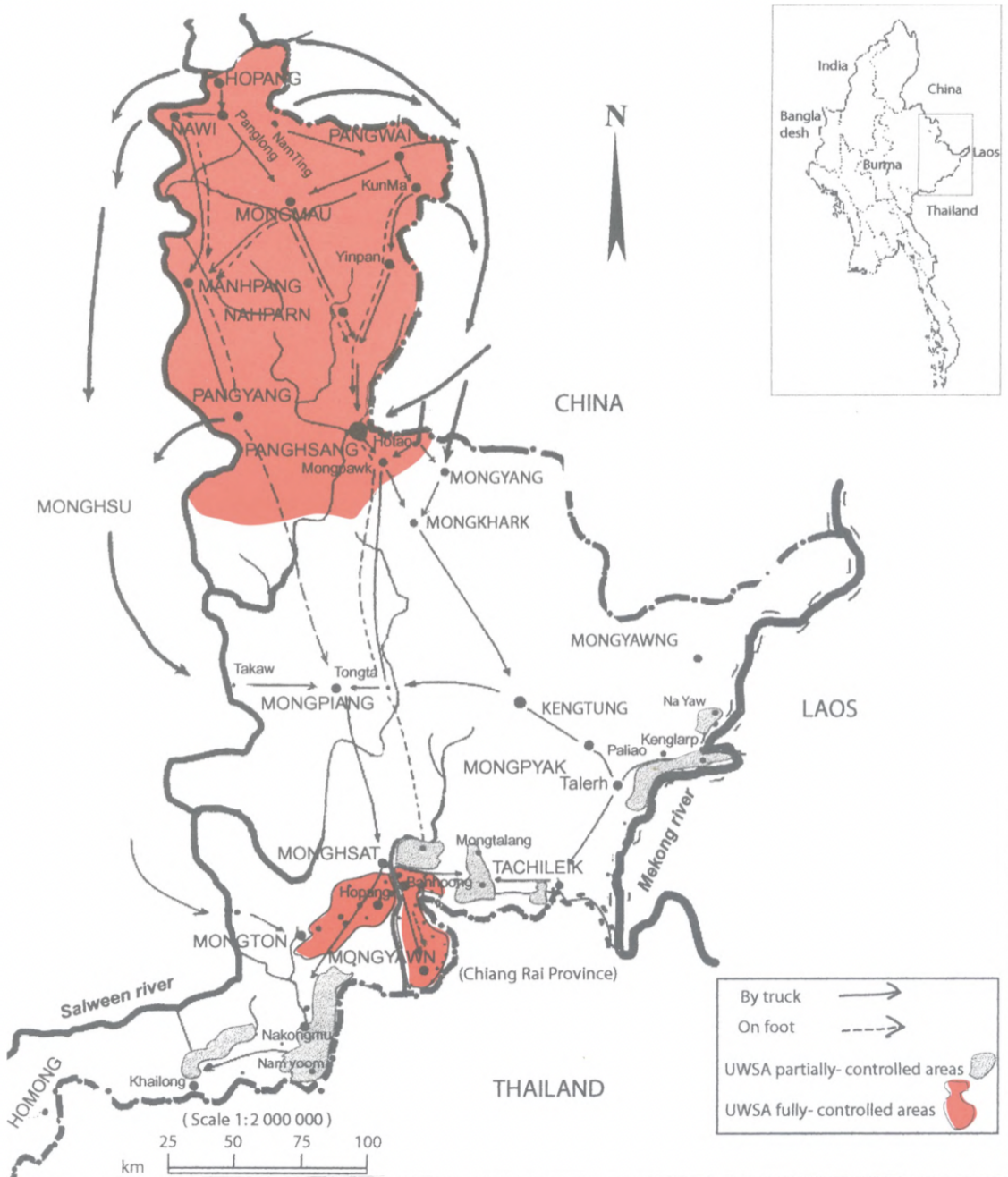
နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

လက် ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြသည်။ အချို့သော ရွှေ့ပြောင်းသူများမှာ မိုင်းယန်း (Mong Yang)၊ မိုင်းခတ် (Mong Khark)၊ ကျိုင်းတုံ (Kengtung) နှင့် တာချီလိတ် (Tachilek) စသည့် မြို့နယ်တို့ကို ဖြတ်သန်းကာ ထရပ်ကားများဖြင့် **မိုင်းဆတ်** (Mong Hsat) သို့ ဆက်လက်သွားခဲ့ကြသည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များအရ အချို့သော ရွှေ့ပြောင်းမှုများတွင် ရွှေ့ပြောင်းသူများကို ထရပ်ကားများဖြင့် သံလွင်မြစ်ကို ဖြတ်ကျော်ကာ ရှမ်းပြည်နယ် အနောက်ဘက်ခြမ်းသို့ ပို့ဆောင်ပြီး၊ ထိုမှ တစ်ဆင့် တောင်ဘက်သို့ နေ့ည ဆက်တိုက်မောင်းနှင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် သံလွင်မြစ်အရှေ့ဘက်ကို ပြန်လည် ဖြတ်ကူး၍ အရှေ့ဘက်ရှိ ပြန်လည်နေရာချထားမည့် ဒေသများသို့ ဆက်လက်ပို့ဆောင်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။

“ဝ” လူဦးရေ ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားရာတွင် သုံးသည့်
လမ်းကြောင်းများကို ပြသသော မြေပုံ

ROUTES OF WA RESETTLEMENT

တောင်ပိုင်းသို့ နေရာချထားရန် ရွှေ့ပြောင်းခံနေရသည့် ရွာသားများပုံ

၂၀၀၁ ခုနှစ် မိုးရာသီကာလတွင် တာချီလိတ်မြို့၏ အရှေ့မြောက်ဘက် မဲခေါင်မြစ်တစ် လျှောက်ရှိ ပါလျောင်း-ကျိုင်းလပ် (Paliao-Keng Larp) ဒေသသည်လည်း နောက်ထပ် ရွှေ့ပြောင်း အခြေချရာ နယ်မြေသစ်တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ၂၀၀၁ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် ရရှိသော အစီရင်ခံချက်များအရ မိုင်းပျဉ်းမြို့နယ် (Mong Piang) ကိုလည်း မိသားစု (၁၀,၀၀၀ မှ ၂၀,၀၀၀) ခန့် အထိ နေရာချထားရန် သတ်မှတ်ထားကြောင်း သိရှိရသည်။

ထိုသို့ ရွှေ့ပြောင်းလာကြသူ အများစုမှာ ၎င်းတို့ ဘဝတစ်လျှောက် မော်တော်ယာဉ်များ တစ်ခါမျှ မမြင်ဖူး သလိုစီးလည်း မစီးဖူးကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။

villagers being resettled to the south

“ကျွန်တော်တို့ ငါးရက်လောက် လမ်းလျှောက်လာခဲ့ပြီးနောက် တစ်ရက်မှာ အဝေးကနေ အသံတစ်ခု ကြားရတယ်။ အဲ့ဒီအသံက လေပြင်းတိုက်သလို၊ မိုးခြိမ်းသံလိုလို အသံမျိုးပါ။ ကျွန်တော့် မိန်းမနဲ့ သမီးက ‘အဲ့ဒီအသံက ဘာ အသံလဲ’ လို့ မေးကြတော့ ကျွန်တော်လည်း မသိဘူးဗျ။ စစ်သားတစ်ယောက်ကို မေးကြည့်တော့ အဲဒါ ကားသံဆိုတာ သိရတော့တာပဲ။ ကျွန်တော်လည်း တစ်ခါမှ ကားမမြင်ဖူးဘူးလေ။ ရွာထဲက တခြားသူတွေလည်း ဘယ်သူမှ မမြင်ဖူးကြဘူးဗျ။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု- အမှတ်စဉ် ၁)

ရွှေ့ပြောင်းသူရွာသားများသည် ထရပ်ကားများပေါ်တွင် တာပေါ်လင်/ပတ္တူစ မိုးကာများ အုပ်ပြီး ပြည့်ညက်စွာ လိုက်ပါလာခဲ့ရသဖြင့် အများစုမှာ ကားမူးသည့် ဝေဒနာကို ပြင်းထန်စွာ ခံစားခဲ့ရသည်။

“ကျွန်တော်တို့ လူ (၅၀၀) လောက်ကို ခြောက်ဘီးကားကြီး (၉) စီးပေါ် တက်ခိုင်းတယ်ဗျ။ ကားပေါ်တက်ဖို့ ကလည်း လူတွေက အလှအယက်ပါပဲ။ ကားတွေ စထွက်လို့ သိပ်မဝေးသေးခင်မှာပဲ လူကြီး၊ လူငယ်၊ ကလေး မကျန် အကုန်လုံး ကားမူးပြီး ငိုတဲ့သူကငို၊ အော်တဲ့သူက အော်နဲ့ ဖြစ်ကုန်ကြတာပေါ့။ ကားတစ်စီး စီတိုင်းမှာ ‘ဝ’ စစ်သား ၃ ယောက်စီ ပါတယ်ဗျ။ အော်ဟစ်နေတဲ့ သူတွေကိုလည်း အဲ့ဒီစစ်သားတွေက ခြိမ်းခြောက်ကြိမ်းမောင်းကြတယ်။ ရွာသားတချို့ဆိုရင် ကားနဲ့မသွားဘဲ ခြေကျင် လျှောက်ပါရစေလို့ တောင်းပန် ကြတယ်ဗျ။ (...) ကားနောက်ဖက်ကို ပတ္တူစ မိုးကာတွေနဲ့ အကုန်ဖုံးထားတော့ ညမှောင်သလို မှောင်နေတာပဲ၊ ဘယ်

ကို သွားနေမှန်းလည်း မသိရတော့ဘူး။ (...) ကျွန်တော့် ဘဝတစ်လျှောက်လုံးမှာ အဲဒီ လောက် နေလို့ မကောင်းတာမျိုး တစ်ခါမှ မဖြစ်ဖူးဘူးဗျာ။ ငရဲမှာ အပြစ်ပေး ခံနေရသလိုပဲ။ နောက်ဘဝ ကျရင် ဘယ်တော့မှ ကားမစီးရပါစေနဲ့ လို့တောင် ကျွန်တော့် မိန်းမကို ပြောမိတယ်ဗျ။ ဒီ လောက် ဒုက္ခခံနေရတာထက် သေသွားတာကမှ ပိုကောင်းမယ်လို့တောင် တွေးမိခဲ့တယ်ဗျာ။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် ၁)

၂၀၀၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ (၃၀) ရက်နေ့တွင် မိုင်းတုံ (Mong Ton) သို့ ထရပ်ကားဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းလာသည့် လမ်းခရီးအတွင်း "ဝ" ရွာသားနှစ်ဦး သေဆုံးခဲ့ကြောင်း သျှမ်းသံတော်ဆင့် (S.H.A.N) သတင်းဌာနက ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

“သေဆုံးသူ နှစ်ဦးစလုံးမှာ အသက် (၆၁) နှစ် နှင့် (၆၉) နှစ်ရှိ အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ကြသည်။ (...) တရုတ်နိုင်ငံထုတ် ခြောက်ဘီး ထရပ်ကားများကို ပတ္တမြား မိုးကာများဖြင့် အလုံဖုံးအုပ်ထားခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့သည် အသက်ရှူကျပ်ကာ သေဆုံးခဲ့ကြသည်ဟု ယူဆရသည်။” (S.H.A.N မှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် သတင်းဆောင်းပါး - “Wa dying on the southbound journey ” 4/12/01)

နေရာသစ်တွင် အခြေချရန် ရွှေ့ပြောင်းခံရသူများ အနက် အချို့မှာ ထရပ်ကားများဖြင့်သွားကြရသည် မဟုတ်ဘဲ လမ်းတစ်လျှောက်လုံးကို ခြေကျင် လျှောက်ခဲ့ကြရသည်။ ရွှေ့ပြောင်းခံရသူ တစ်ဦးပြောကြားသည်မှာ ၎င်း နှင့် မိသားစုသည် ခြေကျင် သွားခဲ့ရသည့် အုပ်စုတွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး - “ကျွန်တော်တို့အုပ်စုထဲက အများစုက ဆင်းရဲကြလို့ပါ” ဟု ဆိုသည် (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် ၂) ။ သို့သော် ထရပ်ကားဖြင့် လိုက်ပါလာသူများအနက်လည်း ဆင်းရဲသူများ များစွာပါဝင်နေသောကြောင့် “ဆင်းရဲမှု” တစ်ခုတည်းသာ ခြေကျင်လျှောက်ခဲ့ရသည့် အဓိက အကြောင်းရင်းဖြစ်သည်ဟု မယူဆနိုင်ပေ။

“ဝ” မြောက်ပိုင်းဒေသမှ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းသို့ ခြေလျင် လျှောက်သွားရသည့် လမ်းခရီးမှာ လပေါင်းများစွာ ကြာမြင့်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ကလေးငယ်များ ပါဝင်သော မိသားစုများ အတွက် အလွန်ခက်ခဲသော ခရီးစဉ်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။

“ကျွန်တော်တို့ မိသားစုရဲ့ အဝတ်အစားတွေ အားလုံးကို ခြင်းတောင်း တစ်လုံးထဲ စုထည့်ထားတယ်။ ကျွန်တော့် မိန်းမက အဲဒီခြင်းကို ကျောမှာ ထမ်းပြီး တစ်နှစ်အရွယ် သမီးလေးကိုပါ ချီပြီး သွားတယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ ခြင်း အောက်ဘက်မှာ ဘိန်းတစ်ပိဿာ လောက်နဲ့ တရုတ်ယွမ်ငွေ (၁၅၀) ထည့်ထားပြီး၊ အပေါ်မှာ ပြောင်းဖူးနဲ့ ဆန် ထည့်ထားတဲ့ ခြင်းသေး (၆) လုံး တင်ထားတယ်။ သုံးနှစ်အရွယ် သားလေးကိုလည်း အဲဒီ ခြင်းပေါ်မှာ တင်ပြီးသွားတယ်။ သမီးကြီးကတော့ ပန်းကန်တွေနဲ့ စားစရာတချို့ကို သယ်တယ်။ ဒုတိယ သမီးကတော့

အသက် (၅) နှစ်အရွယ် သူ့မောင်လေးလက်ကို တွဲ ထားတယ်။ တစ်ခါတလေ လမ်းမကြီး အတိုင်း လျှောက်တယ်၊ တစ်ခါတလေ ဖြတ်လမ်းတွေကနေ သွားရတယ်။ လမ်းတွေက အရမ်းကြမ်းပြီး တောင်တက် တောင်ဆင်းတွေကို ကွေ့ကောက် လှည့်ပတ်လျှောက်ခဲ့ ရတယ်... ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ထဲမှာ ကလေးတွေ များတဲ့အတွက် တချို့နေရာတွေမှာ နှစ်ည၊ သုံးညလောက် နားပြီး သွားရတယ်... လမ်းခရီးစဉ် တစ်ခုလုံးက (၆၉) ရက် ကြာခဲ့တယ်ဗျ။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် ၂)

စွန့်ခွာခဲ့ရသော ကျေးရွာများ

မြောက်ပိုင်း “ဝ” ဒေသတွင် ရွှေ့ပြောင်းသွားသူများ၏ မူလ လစ်လပ်သွားသည့် ကျေးရွာများ အခြေအနေ ကို LNDO အနေဖြင့် - မျက်မြင်ကြုံတွေ့ ရသူများ နှင့် တိုက်ရိုက် တွေ့ဆုံ မေးမြန်းနိုင်ခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့ပါ။ သို့သော်လည်း ရွှေ့ပြောင်းသွားသူများ၏ နေရာတွင် နယ်စပ် တစ်ဖက်ခြမ်း တရုတ်နိုင်ငံ ငံဘက်မှ ရွာသားများကို ခေါ်ယူအစားထိုး နေရာချထားသည် ဟူသော ပြောဆိုချက်များ သတင်းများ လည်း ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။

၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ မေလတွင် “ဝ” မြောက်ပိုင်းဒေသမှ မိုင်းတုံ မြို့နယ်တောင်ပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်း ခံခဲ့ရသော အသက် ၇၃ နှစ် အရွယ် “ဝ” အမျိုးသားတစ်ဦးကို ၂၀၀၁ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် ထိုင်း- မြန်မာနယ်စပ်၌ LNDO မှ တွေ့ဆုံ မေးမြန်းခဲ့သည်။ ယင်းအမျိုးသား၏ ပြောပြချက်အရ ၎င်း နောက်မှ ထပ်မံရွှေ့ပြောင်းလာသူ “ဝ” ရွာသားများ ထံမှတစ်ဆင့် ပြန်ကြားရသည်မှာ ၎င်း၏ နေအိမ် တွင် တရုတ်နယ်စပ် ဘက်ခြမ်းမှ ဝင်ရောက်လာသူများက နေထိုင်နေပြီ ဖြစ်ကြောင်း ဆိုသည်။

ရွှေ့ပြောင်းအခြေချသူများ ရောက်ရှိလာမှု

နေရာချထားသည့် ဒေသများ

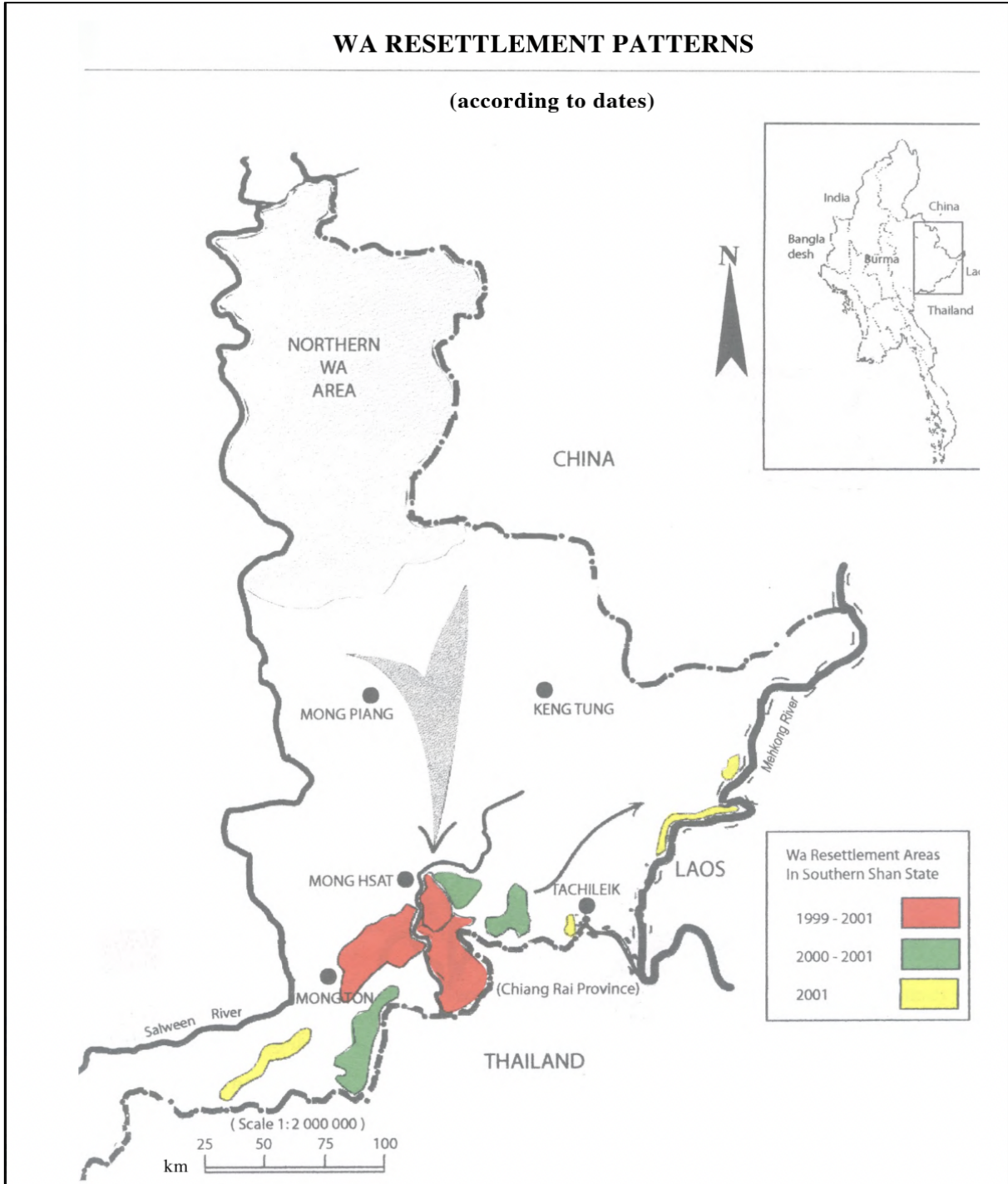
အောက်ဖော်ပြပါ စာရင်းတွင် ၁၉၉၉ ခုနှစ် မှ ၂၀၀၁ ခု နှစ်ကုန် အထိ “ဝ” မြောက်ပိုင်းဒေသမှ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်း အခြေချလာသူ အရေအတွက် နှင့် ၎င်းတို့ကို နေရာချထား သည့် ဒေသများကို ခန့်မှန်းခြေ အားဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အောက်တွင် ဖော်ပြထားသော စုစုပေါင်း လူဦးရေ အနက် လူဦးရေ (၅၀,၀၀၀) ခန့် ကို ၁၉၉၉-၂၀၀၀ ခုနှစ် ပွင့်လင်းရာသီ (ခြောက် သွေ့ရာသီ) အတွင်း မြောက်ပိုင်းမှ တောင်ဘက်သို့ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြောင်း ခန့်မှန်းရပြီး ၊ ကျန်ရှိသော လူအများစုကိုတော့ နောက်တစ်နှစ် ဖြစ်သည့် ၂၀၀၀-၂၀၀၁ ခုနှစ် ပွင့်လင်း ရာသီတွင် ဆက်လက် ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြသည်။

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ မြို့နယ်များ	UWSA “ဝ” စစ်ထိန်းချုပ် ဒေသ	အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်	လူဦးရေ
မိုင်းဆတ် (Monghsat) တောင်ပိုင်းဒေသ (မိုင်းယွန်း)	တပ်မဟာ ၈၉၄ (Bde. 894)	၄,၁၄၀	၂၉,၇၀၃
အလယ်ပိုင်းဒေသ (ဆိုင်ခေါ၊ ကောင်းမူတန်)	တပ်မ ၁၇၁ (Div. 171)	၃,၆၅၀	၂၄,၁၉၀
အလယ်ပိုင်းဒေသ (တန်ဆဲင်)	တပ်မဟာ ၈၉၄ (Bde. 894)	၉၅၀	၅,၄၄၀
အရှေ့ပိုင်းဒေသ (မိုင်းတွန်း)	တပ်မ ၁၇၁ (Div. 171)	၂,၇၀၀	၁၆,၅၉၀
အနောက်ပိုင်းဒေသ (ဆန်ကန်း)	တပ်မဟာ ၈၉၄ (Bde. 894)	၂,၂၈၅	၁၄,၀၀၀
မိုင်းတုံ (Mongton) အရှေ့တောင်ပိုင်း ဒေသ (ဟိုပန်၊ မယ်ခန်၊ ဖာချက်)	တပ်မ ၁၇၁ (Division 171) နှင့် တပ်မဟာ ၂၁၄ (Brigade 214)	၂,၈၀၀	၁၈,၀၈၀
တောင်ပိုင်းဒေသ (ပုံပါကျင်၊ မိုင်းဂျော့)	တပ်မ ၁၇၁ (Div. 171)	၂,၆၁၈	၁၄,၄၈၀
တာချီလိတ် (Tachilek) တာချီလိတ်၊ ပါလျော- ကျိုင်းလပ်	တပ်မ ၁၇၁ (Div. 171)	၅၃၀	၃,၄၅၀
စုစုပေါင်း		၁၉,၆၇၃	၁၂၅,၉၃၃

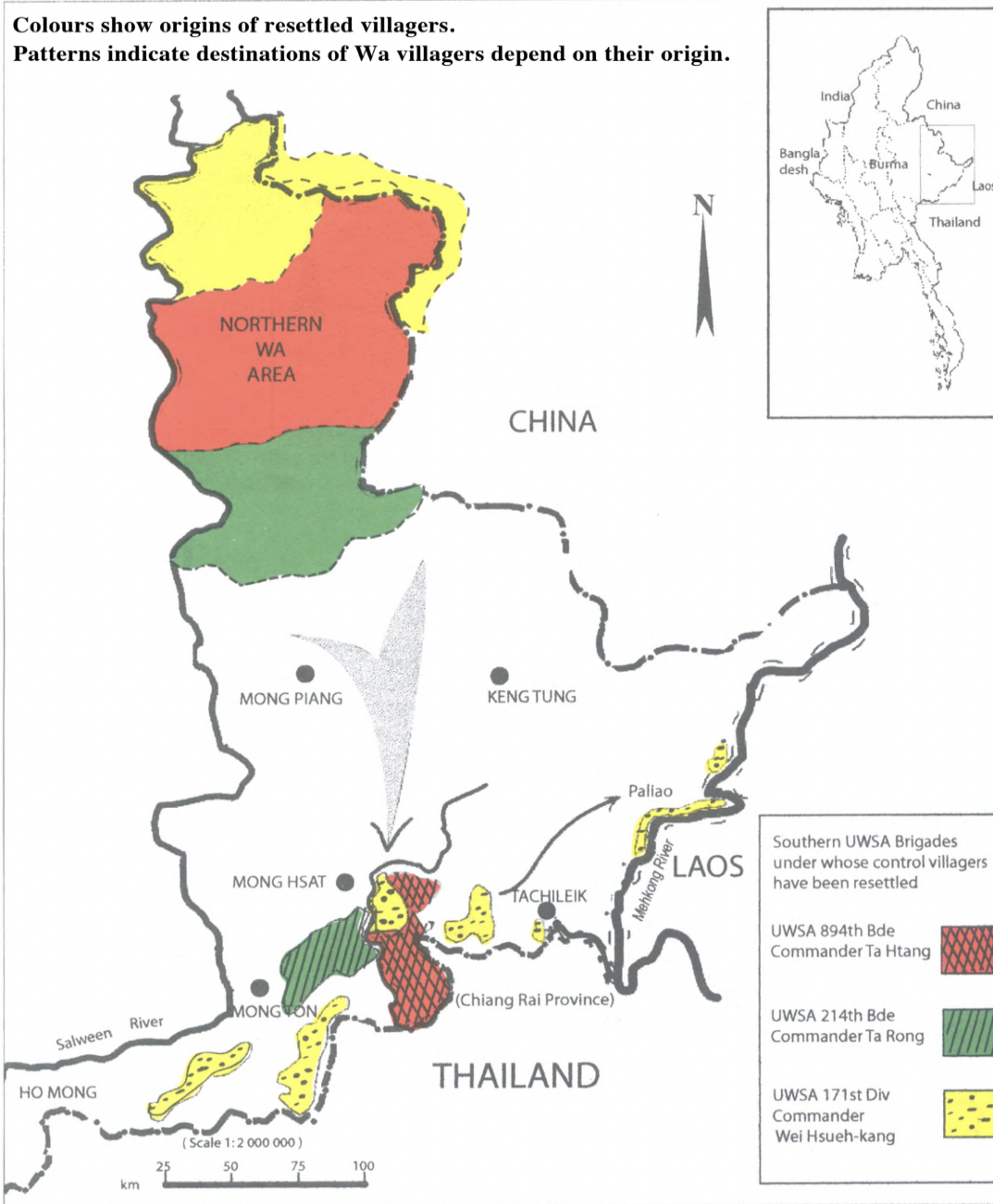
“ဝ” လူမျိုး ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမှု ပုံစံများ

(အချိန်ကာလအလိုက်)

“ဝ” လူမျိုး ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမှု ပုံစံများ

WA RESETTLEMENT PATTERNS

မတူညီသော အရောင်များသည် ရွှေ့ပြောင်းလာသူများ၏ မူလဒေသများကို ဖော်ပြသည်။ အမှတ်အသားပုံစံများသည် ရွှေ့ပြောင်းခံရသော “ဝ” ရွာသားများ၏ မြောက်ပိုင်း မူလဒေသ (အရောင်) အပေါ် မူတည်၍ တောင်ပိုင်းတွင် ပြန်လည်နေရာချထားသည့် ဒေသများကို ညွှန်းဆိုသည်။

Wa settlers in the south

တောင်ပိုင်းဒေသရောက် “ဝ” ရွှေ့ပြောင်း အခြေချသူများ

ရွှေ့ပြောင်းမှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များနှင့် မြေပုံများအရ မြောက်ပိုင်း “ဝ” ဒေသမှ ရွှေ့ပြောင်းလာသူ အများစုကို မိုင်းဆတ်မြို့နယ် အတွင်း၌သာ အဓိကနေရာ ချထားခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ဤသည်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် UWSA အနေဖြင့် ထိုင်းနယ်စပ်အနီးရှိ မိုင်းဆတ်မြို့နယ် တောင်ပိုင်းတွင် တည်ရှိသော ၎င်းတို့၏ တောင်ပိုင်းခြေကုပ်စခန်း ဖြစ်သော မိုင်းယွန်း (Mong Yawn) ဒေသတွင် အင်အားကို ပိုမိုခိုင်မာစေရန် ရည်ရွယ် ထားခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ တောင်တန်းများဖြင့် ပတ်လည် ဝိုင်းရံကာ ကာကွယ်ထားသော မိုင်းယွန်း ချိုင့်ဝှမ်းသည် ယနေ့တိုင် UWSA အတွက် ဗျူဟာ မြောက် အခြေစိုက် စခန်း တစ်ခုအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိ နေသည်။ UWSA သည် လူဦးရေ (၃၀,၀၀၀) ခန့်ကို မိုင်းယွန်းဒေသ အတွင်း အခြေချရန် နေရာချထားခြင်း အပြင်၊ ကျန်ရှိသော ရွှေ့ပြောင်းသူ အများစုကိုလည်း မိုင်းယွန်း၏ မြောက်ဘက်၊ အနောက် မြောက်ဘက်၊ အရှေ့မြောက်ဘက် နှင့် အနောက်ဘက်ရှိ ချိုင့်ဝှမ်း ဒေသများတွင် အသီးသီး နေရာချထား ခဲ့သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဤရွှေ့ပြောင်းရေး စီမံကိန်းသည် နယ်မြေ ချဲ့ထွင်ခြင်း ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အတူ အဓိက အခြေစိုက် ဒေသဖြစ်သည့် မိုင်းယွန်း၏ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် “ဗျူဟာမြောက် အကာအကွယ်ဇုန် (Strategic Barrier)” တစ်ခုကို ဖော်ဆောင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သုံးသပ်နိုင်သည်။

မိုင်းယွန်း၏ အိမ်နီးချင်းမြို့နယ်များ ဖြစ်သည့် မိုင်းတုံမြို့နယ် အောက်ပုံပါကျင် (Bong Ba Khem) နှင့် တာချီလိတ်မြို့နယ်အောက် ပါလျောင်း-ကျိုင်းလပ် (Paliao-Kenglarp) ကဲ့သို့သော

နေရာများသို့ ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားမှုများ ရှိခဲ့ပြီး၊ ယင်း နေရာချထားမှုများ၏ အကြောင်းရင်းမှာ ကုန်သွယ်ရေး နှင့် ဆက်စပ်နေသည် ဟု မြင်နိုင်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ နှင့် အဓိက နယ်စပ် ဖြတ်ကျော်ရာ နေရာဖြစ်သော နောင်အုတ် (Nong Ook) မှ မိုင်းတုံသို့ ဆက်သွယ်ထားသည့် လမ်းတစ်လျှောက် နှင့် ၎င်းလမ်း၏ အနောက်ဘက်ခြမ်း ဒေသများတွင် အခြေချ နေထိုင်သူ ပေါင်း (၁၆,၀၀၀) ကျော် ကို ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်စေခဲ့သည်။

အလားတူပင် ၂၀၀၁ ခုနှစ် အလယ်ပိုင်းတွင် UWSA သည် တာချီလိတ်မြို့ အရှေ့ဘက်ရှိ ပါ လျောင်း-ကျိုင်းလပ် ဒေသသို့ မြောက်ပိုင်းမှ ရွှေ့ပြောင်းလာသူများကို စတင်ရွှေ့ပြောင်း နေရာချ ထားခဲ့သည်။ ထိုဒေသသည် လာအိုနိုင်ငံ နှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်၊ မဲခေါင်မြစ်၏ အနောက်ဘက်ကမ်း တွင် တည်ရှိသည်။ အဆိုပါ မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်းဒေသကို တရုတ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်း နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ ငံတို့ကို ဆက်သွယ်ပေးမည့် အဓိက ကုန်သွယ်ရေး နှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်း လမ်းကြောင်း တစ်ခုအဖြစ် ဖော် ဆောင်ရန် စီမံကိန်းများ ရှိနေပါသည်။

၂၀၀၁ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် UWSA သည် မိုင်းပျဉ်းမြို့နယ် အတွင်းရှိ နောင်ယွန်း (Nong Yon) ဒေသသို့ အခြေချသူများကို ရွှေ့ပြောင်းရန် ပြင်ဆင်မှုများ စတင်ခဲ့သည်။ ဤဒေသသည် မိုင်းပျဉ်း မြို့နှင့် မိုင်းဆတ်မြို့တို့ကို ဆက်သွယ်ထားသည့် လမ်းမပေါ်တွင် တည်ရှိပြီး၊ “ဝ” မြောက် ပိုင်း နှင့် တောင်ပိုင်း ဒေသများကို ချိတ်ဆက်ပေးသော အဓိက လမ်းကြောင်းများထဲမှ တစ်ခုဖြစ် သည်။ ထို့ ကြောင့် ဤရွှေ့ပြောင်းမှုသည် အနာဂတ်တွင် မြောက်ပိုင်း နှင့် တောင်ပိုင်း နယ်မြေနှစ်ခု ကို ချိတ်ဆက်ရန် ရည်ရွယ်သည့် အဆင့်လိုက် နယ်မြေတိုးချဲ့မှု အစီအစဉ်တစ်ရပ် ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ယူဆနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် UWSA အနေဖြင့် ယင်းဒေသတွင် ရွှေ့တူးဖော်ရေး လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် သဘော တူညီချက် ရရှိထားခြင်းလည်း ရှိသဖြင့် ယင်းရွှေ့ပြောင်းမှုသည် စီးပွားရေး အကျိုးစီးပွား နှင့်လည်း ဆက် စပ်နေသည်ဟု ရှုမြင်နိုင်သည်။

ဤဒေသအများစုတွင် ရွှေ့ပြောင်းလာသူများကို လမ်းမကြီးများဘေး (အချို့မှာ အသစ် ဖောက်လုပ်ထားသော လမ်းများ) ရှိ ချိုင့်ဝှမ်း ဒေသများတွင် နေရာချထားခဲ့ပြီး၊ အများအားဖြင့် ရှိပြီး သား ကျေးရွာများ အနီးတွင် ရွာသစ်များ တည်ပေးပြီး အခြေချ စေသည့် ပုံစံဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် မှတ်သားသင့်သည့် အချက်မှာ “ဝ” လူမျိုးများသည် ရှေးရိုးစဉ်လာအရ ချိုင့်ဝှမ်းဒေသများတွင် အခြေချ နေထိုင်လေ့ရှိသူများ မဟုတ်ကြောင်း သတိချပ်ရန် ဖြစ်သည်။

နေရာသစ်များတွင် အခြေချနေထိုင်ခြင်း

ရွှေ့ပြောင်းလာသူများ အများစုသည် ၎င်းတို့ ရောက်ရှိလာသည့် နေရာဒေသများနှင့် ရင်းနှီး ကျွမ်းဝင်မှု မရှိသော်လည်း၊ မြောက်ပိုင်းရှိ ၎င်းတို့၏ မူလဒေသများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက နေရာသစ်တွင် မြေဆီလွှာ ပိုမိုကောင်းမွန်ကြောင်းကို ဝန်ခံပြောဆိုကြသည်။ ရွှေ့ပြောင်းလာသူများသည် နေရာသစ် သို့ ရောက်ရှိပြီး အခြေချနေထိုင်သည် နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ချက်ချင်းပင် မိမိတို့၏ နေအိမ်များ ဆောက် လုပ်ခြင်း နှင့် သီးနှံများ စိုက်ပျိုးခြင်းကို ချက်ချင်းပင် စတင်ခဲ့ကြသည်။

“နေရာသစ်ကို ရောက်ပြီး ပထမ တစ်လမှာပဲ အိမ်တိုင်းက စိုက်ပျိုးဖို့ ပြင်ဆင်ကြ စလုပ်ကြနဲ့ အလုပ် ရှုပ်နေကြတာပါ။ လူတိုင်းလည်း အားသွန်ခွန်စိုက် ကြိုးစား အလုပ်လုပ်ကြတယ်။ ကျွန်တော်ဆိုရင် စပါး ၃၂ ပြည်လောက် စိုက်ခဲ့တာ၊ မြေဆီလွှာ ကောင်းလို့ ၂,၀၄၈ ပြည်အထိ ရခဲ့တယ်... ကျွန်တော်တို့ မူလ နေရာထက် ဒီမှာ ပိုကောင်းတယ်လို့ ခံစားရတယ်ဗျာ။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် ၁)

တောင်ပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းလာသည့် “ဝ” အခြေချသူများ

မြောက်ပိုင်းမှ ရွှေ့ပြောင်းလာသူများအားလုံး စတင်ရောက်ရှိလာချိန်တွင် “ဝ” အဖွဲ့အစည်းထံမှ (UWSA) အကူအညီများ ရရှိခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ မိသားစုတစ်စုလျှင် ဘတ် (၁,၀၀၀) ပေး

Wa settler in the south

အပ်ခဲ့ပြီး၊ လစဉ် ဆန်ရိက္ခာ ခွဲတမ်းအဖြစ် လူကြီးတစ်ဦးလျှင် ဆန် တစ် တင်း (နို့ဆီဘူး ၁၈ ဘူးခန့်) နှင့် ကလေးတစ်ဦးလျှင် တစ်တင်း၏ တစ်ဝက် (နို့ဆီဘူး ၉ ဘူးခန့်) စီ ပေးခဲ့သည်။ အမျိုးသမီးများ အပါအဝင် လူကြီးများအား စစ်ယူနီဖောင်းများလည်း ထုတ်ပေးခဲ့သည်။

ထို့အပြင် UWSA ၏ လူဦးရေ စာရင်း (roster) တွင် ပါဝင်သူများကို လစဉ် ထောက်ပံ့ကြေးများ ပေးအပ်ခဲ့ပြီး အမျိုးသား တစ်ဦးလျှင် ယွမ် (၂၀) ၊ အမျိုး

သမီးတစ်ဦးလျှင် ယွမ် (၁၅) နှင့် ကလေးတစ်ဦးလျှင် ယွမ် (၁၀) စီ ဖြစ်သည်။ (“ဝ” ရွာသား အများစုသည် ယနေ့တိုင် နေ့စဉ် အရောင်း အဝယ်များတွင် ဗြိတိသျှ ခေတ်မှ အဟောင်း ငွေဒင်္ဂါး (silver rupees) များကို ဆက်လက် အသုံး ပြုနေကြသော်လည်း၊ တရုတ်ယွမ်သည် UWSA ၏ တရားဝင် ငွေကြေးဖြစ်သည်။)

မြောက်ပိုင်းမှ “ဝ” ရွာသားများ လာရောက် အခြေချနေထိုင်သည့် ဒေသများမှ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် လာသူ ရွာသားအချို့၏ ပြောကြားချက်များအရ UWSA သည် “ဝ” မိသားစု တစ်စုလျှင် မောင်းပြန် ရိုင်ဖယ် သေနတ်တစ်လက်စီ ပေးအပ်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

နေရာသစ်များတွင် စာသင်ကျောင်း အချို့ကို တည်ထောင်ပေးခဲ့ သော်လည်း ကလေးသူငယ်အားလုံး ပညာရေးကို လက်လှမ်းမီစေရန် လုံလောက်မှု မရှိသေးကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ဥပမာ

အားဖြင့် မိုင်းဆတ်မြို့နယ် အရှေ့ဘက်ရှိ မိုင်းကမ် (Mong Kam) ဒေသမှ ထွက်ပြေးလာသူ ရှမ်းလူမျိုး တစ်ဦး၏ ပြောကြားချက်အရ ယင်းဒေသတွင် ရွှေ့ပြောင်းလာသူ လူဦးရေ (၁၈,၀၀၀) ကျော် ရှိသော် လည်း UWSA မှ စာသင်ကျောင်း နှစ်ကျောင်း သာ တည်ဆောက် ပေးခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုကျောင်း များတွင် တရုတ်ဆရာများ ရှိပြီး တရုတ်၊ မြန်မာ နှင့် “ဝ” ဘာသာ စကားများ ကို သင်ကြားပေးနေ ကြောင်း သိရှိ ရပါသည်။

ရွှေ့ပြောင်းလာသူ “ဝ” ရွာသားများ အတွက် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုကို အဓိကအားဖြင့် UWSA ၏ ဆေးဘက် ဆိုင်ရာဝန်ထမ်း (Medics) များမှ တစ်ဆင့် ပံ့ပိုး ပေးကြောင်း တွေ့ရှိ ရသည်။ ထို့အပြင် မိုင်းကမ် (Mong Kam) ဒေသ ကဲ့သို့သော နေရာ အချို့တွင် အသေးစား ဆေးရုံများကိုလည်း တည်ဆောက် ထားကြောင်း သိရသည်။

ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှု

မြောက်ပိုင်းမှ “ဝ” ရွာသားများကို တောင်ပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းစေခဲ့သည့် အဓိကအကြောင်း ပြ ချက် အဖြစ် ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှုများ ပပျောက်စေရန် ရည်ရွယ်သည်ဟု အာဏာပိုင် များက ပြောကြား ခဲ့သည်။ သို့သော် ၎င်းတို့ကို ရွှေ့ပြောင်း နေရာချထားခဲ့သည့် ထိုင်းနယ်စပ်အနီးရှိ ဒေသများသည် လည်း လူသိများသည့် ဘိန်းအဓိက ထွက်ရှိရာ နယ်မြေများ ဖြစ်နေခြင်းသည် မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်နေပါသည်။

ထို့အပြင် ရွှေ့ပြောင်းလာသူများကို နေရာအသစ်တွင် ဘိန်းစိုက်ပျိုးခွင့် ပြုမည် မဟုတ် ကြောင်း ရွှေ့ပြောင်းခြင်း မပြုမီ ပြောကြားခဲ့သော်လည်း ၊ ၎င်းတို့ရောက်ရှိလာ ပြီးနောက်တွင်မူ မူလ ပြောကြားချက် နှင့် လုံးဝဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ညွှန်ကြားချက်များကိုသာ ရရှိခဲ့ကြသည်။

“ကျွန်တော်တို့ နေတဲ့နေရာက ဘိန်းစိုက်ပျိုးဖို့ အရမ်း သင့်တော်ပါတယ်။ ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့ (UWSA) က နေရာသစ် ရောက်လာတဲ့ သူတွေကို ဘိန်း (၃) နှစ် အထိ စိုက်ပျိုးခွင့် ပြုမယ်လို့ ပြောခဲ့ပါ တယ်။ အဲသည့် အပြင် နအဖ (SPDC) ကလည်း ‘ဘိန်း ကို လူမြင် ထင်ရှားတဲ့ နေရာတွေမှာ မစိုက်ရဘူး၊ လူမမြင်တဲ့ နေရာတွေမှာတော့ စိုက်လို့ရတယ်’ လို့ ပြောပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ပြောင်း လာတဲ့ ‘ဝ’ ရွာသားတွေကလည်း ဘိန်းခင်း အမြောက်အမြား စိုက်ပျိုးခဲ့ကြပါတယ်။ ပြီး တော့ သူတို့ကို ဘိန်း လွတ်လပ်စွာရောင်းခွင့် ပေးထားပြီး ထိုင်းနိုင်ငံဘက်ကိုလည်း သွား ရောင်ခွင့်ရှိတယ် ။ ဒါပေမဲ့ ဒေသခံ လားဟူ၊ အာခါ နဲ့ ရှမ်းရွာသားတွေ ကိုတော့ အဲဒီလို လွတ် လွတ်လပ်လပ် ရောင်းချခွင့် မပေးခဲ့ ပါဘူး။ ဒေသခံတွေ အနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ ဘိန်းတွေကို ရောင်း မယ်ဆိုရင် ဝတပ်ဖွဲ့ ဆီကိုပဲ တိုက်ရိုက် ရောင်းချရမယ်လို့ အမိန့် ထုတ်ခဲ့ပါတယ်။ အမိန့်ကို မလိုက်နာရင်တော့ ဖမ်းပြီး ထောင်ချ ခံရတယ်။”

“ ‘ဝ’ ခေါင်းဆောင် ဝေရှောက်ကန် (Wei Hsiao Kang) က ကျွန်တော်တို့ကို ‘မင်းတို့ ပိုက် ဆံလိုရင် ဘိန်းစိုက်လို့ရတယ် ။ ငါတို့ နအဖ (SPDC) နဲ့ သဘောတူညီချက် ရထားပြီးသား။

မင်းတို့ ဘိန်းကို သုံးနှစ် အထိ စိုက်လို့ရတယ်၊ အခွန်လည်း ပေးစရာမလိုဘူး’ တဲ့။” (LNDO နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် -၁)

“ မြောက်ပိုင်းကနေ ပြောင်းလာတဲ့ “ဝ” ရွာသားတွေက “ဝ” တပ်ဖွဲ့ (UWSA) ကိုတော့ အခွန် ပေး ဆောင်ရပါတယ်။ တစ်နှစ်ကို ဘိန်း ၁၀ ဒယ်လ် (deals)၊ ဆန် (၂) တင်း နဲ့ ဘတ်ငွေ (၂၀၀) ပေးရ ပါတယ်။ နအဖ (SPDC) ကိုတော့ အခွန် မပေးရပါဘူး။” (LNDO တွေ့ဆုံ မေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် ၆)

ရွှေ့ပြောင်းလာသူများသည် ဘိန်းစိုက်ပျိုးခြင်းသာမက နောက်ပိုင်း စိတ်ကြွဆေးပြား (amphetamines) ကူးသန်း ရောင်းဝယ်မှုများတွင်ပါ ပါဝင်ပတ်သက်လာကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

“ဒီနေရာသစ်ကို မရောက်ခင်တုန်းက ‘ယာဘ’ (YaBa - စိတ်ကြွရှူးသွပ်ဆေးပြား) ဆိုတာ နာမည်ပဲ ကြားဖူးတာ၊ တစ်ခါမှ မမြင်ဖူးခဲ့ဘူး။ ဒီမှာတော့ အများကြီးပဲ။ အဲဒီဆေးပြားတွေကို ထိုင်းနိုင်ငံထဲကို တစ်ရက်နဲ့ တစ်ညလောက် ကြာကြာပဲသယ်တယ် ဆိုရင်တောင် ဘတ် ၁၀,၀၀၀ လောက် ရတယ်။ ကျွန်တော်သာ မသန်မစွမ်း မဖြစ်ခဲ့ဘူးဆိုရင် ဒါကို လုပ်မိမှာ သေ ချာတယ်။ ဒီအလုပ်ကို လုပ်တဲ့သူတွေဟာ ပိုက်ဆံတွေ အများကြီးရပြီး ကျွန်တော်တို့ တစ်ခါ မှ မမြင်ဖူးတဲ့ ပစ္စည်းတွေ ဝယ်နိုင်ကြတယ်။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် ၁)

မြောက်ပိုင်းမှ ရွှေ့ပြောင်းလာသူ “ဝ” ရွာသားများ

ဖျားနာမှုနှင့် သေဆုံးမှုများ

မြောက်ပိုင်းမှ ရွှေ့ပြောင်းလာသူများသည် ရာသီဥတု ပူနွေးသည့် တောင်ပိုင်း ဒေသသို့ ရောက်ရှိပြီး မကြာမီတွင် ငှက်ဖျားရောဂါ နှင့် အခြားရောဂါများကြောင့် ဖျားနာမှုများ စတင် ဖြစ်ပွားလာကြသည်။

“မြောက်ပိုင်းကနေ ‘ဝ’ ရွာသားတွေ ပြောင်းလာပြီး မကြာခင်မှာပဲ ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်ပြီး သေဆုံး တာတွေ ရှိလာတယ်။ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် ဆုံးကြဲတယ်။ တစ်နေ့တည်းမှာ လူ (၁၀) ယောက်လောက် သေဆုံးတာတွေလည်း ရှိတယ်။ ကျွန်တော့် တစ်သက်မှာ ဒီလိုမျိုး တစ်ခါမှ မမြင်ခဲ့ဖူးဘူး။ ‘ဝ’ လူမျိုး၊ ကျန်းမာရေးဆေးမှူး တချို့ ရှိပေမဲ့ လူတွေကို မကယ် နိုင်ကြဘူး။ တရုတ်ဆေးရော၊ ထိုင်း ဆေးပါ ကားကြီးတွေနဲ့ မှာယူခဲ့ကြပေမဲ့ ဘာမှမထူး ခြားခဲ့ဘူး။ ဆုံးသွားတဲ့သူတွေကို ရွာပြင်မှာ ပဲသင်္ဂြိုဟ်ကြတယ်။ လူတစ်ယောက်ကို မြှုပ် နှံလို့မှ မပြီးသေးဘူး။ နောက်တစ်ယောက် ထပ်သေပြန်ရော။ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊ ကလေးတွေ နဲ့ မိသားစုလိုက် သေဆုံး နေကြတာပါ။ မိသားစုဝင်တွေ သေဆုံးလာတဲ့ အချိန် မှာတချို့က ထွက်ပြေးဖို့ ကြိုး စားကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အာဏာ ပိုင်တွေ လိုက်ဖမ်းပြီး အဖမ်းခံရ ရင်တော့ ရိုက်နှက်ခံရတယ်။ တချို့ဆိုရင် ထွက်ပြေးဖို့ ကြိုး စားလို့ အသတ်ခံရတာတောင် ရှိပါတယ်။” (LND0 တွေ့ဆုံ မေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် ၅)

Wa settlers in the south

ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်နေသည့် ရွှေ့ပြောင်းလာသူများသည် ၎င်းတို့၏ ရိုးရာ ကုထုံးများ ကိုလည်း အသုံးပြု၍ အသက်ဘေးမှ လွတ်မြောက်ရန် ကြိုးပမ်း ခဲ့ကြသော်လည်း ထိရောက်မှု မရှိခဲ့ပေ။

“ဖျားနာလာတဲ့ သူတွေကို မှော်အတတ်တွေ၊ ရိုးရာဆေးဝါးတွေ ရိုးရာနည်းလမ်းတွေ သုံးပြီး အမျိုးမျိုး ကုသဖို့ ကြိုးစားကြတာပဲ။ နတ်ပူဇော်ဖို့အတွက် ကြက်၊ ဝက်၊ ခွေးတွေ နဲ့ ကျွဲ အကောင်ရေ (၁၀) ကောင် ထက်မနည်းကို ပူဇော်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့လည်း ရောဂါ မသက်သာခဲ့ပါဘူး။ တစ်နေ့ကို လူ (၃) ယောက် ကနေ (၄) ယောက် အထိကို သေနေကြတာ။ နေရာ တိုင်း အိမ်တိုင်း ငိုတဲ့အသံ၊ အော်တဲ့ အသံတွေနဲ့ ပြည့်နှက်နေတော့ တစ်ခါတလေ ကျွန်တော်

‘ငရဲပြည်’ ကို ရောက်နေသလား လို့တောင် ခံစားရတယ်။” (LNDO ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် -၅)

“ကျွန်တော့်ရဲ့ သမီးကြီးလဲ ဖျားလာတော့ ဆေးအဖြစ် ဘိန်း ကျွေးခဲ့ရပါတယ်။ သူ့ကိုယ်ခန္ဓာက မီးလိုပဲ ပူနေတယ်။ ညဘက်ရောက်တော့ ဝမ်း ပြင်းပြင်းထန်ထန် လျှော့တယ်။ ဘိန်းတိုက်ကျွေးထားပေမဲ့ မနက်စောစောမှာပဲ သမီးကြီးက ဆုံးပါးသွားခဲ့ပါတယ်။ နောက်နှစ်ရက်အကြာမှာ သူ့အမေလည်း ဝမ်းလျှော့ပြီး ထပ်ဆုံးသွားတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ အရမ်းကို ဝမ်းနည်း ကြေကွဲခဲ့ရသလို ဘာမှလည်း မတတ်နိုင်ဘူး။ ကူရာ ကယ်ရာမဲ့ပြီး အားကိုးရာ မဲ့တယ်လို့ ခံစားခဲ့ရပါတယ်။ (...)” (LNDO ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု - အမှတ်စဉ် - ၅)

“အဲဒီအချိန်တုန်းက ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အိမ်နီးချင်း အသစ်တွေလည်း ဆုံးသွားခဲ့ကြတယ်။ ဘေးအိမ်ကဆိုရင် မိသားစုဝင် ငါးယောက်စလုံး ဆုံးသွားခဲ့တာပါ။ အချိန် နှစ်ပတ်အတွင်းမှာ လူ (၅၀) လောက် သေဆုံးခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်တို့ မွေးရပ်မြေမှာ နေတုန်းက နေမကောင်း ဖြစ်လာရင် နတ်ဆရာနဲ့ ကုကြတယ်..။ ဒါပေမဲ့ နတ်ဆရာ ပြောတာကတော့ တောင်ပိုင်းက နတ် တွေက မြောက်ပိုင်းက နတ်တွေနဲ့ မတူဘူးလို့ ပြောတယ်။” (LNDO ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု - အမှတ်စဉ် -၁)

မြောက်ပိုင်းမှ ရွှေ့ပြောင်းလာသည့် “ဝ” ရွာသားများအကြား စုစုပေါင်း သေဆုံးသူ အရေအတွက် နှင့် ပတ်သက်၍ တရားဝင် အတည်ပြု ထုတ်ပြန်ချက် မရှိပါ။ မိုင်းဆတ်နှင့် မိုင်းတုံမြို့နယ်ရှိ ဒေသခံများ၏ ခန့်မှန်းချက်အရ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချသည့် ပထမနှစ်တွင် သေဆုံးသူ လူ (၄,၀၀၀) ခန့် ရှိပြီး၊ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် သေဆုံးသူ (၁,၀၀၀) ခန့် ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလ ထုတ် AFP သတင်းတစ်ခုတွင် ထိုင်းစစ်ဘက်ဆိုင်ရာ သတင်းမြစ်တစ်ခုကို ကိုးကား၍ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် မိုးရာသီအတွင်းမှာပင် ရွှေ့ပြောင်းလာသူ “ဝ” လူဦးရေ (၁၀,၀၀၀) ခန့် အထိ သေဆုံးခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ (နောက်ဆက်တွဲ ၅ ကို ရှုရန်)

တရုတ်လူမျိုးများနှင့် ဆက်နွယ်မှု

မြောက်ပိုင်းမှ တောင်ပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချလာသူများ အကြား ဟန်တရုတ်များ (Han Chinese) ပါဝင် နေကြောင်းကို LNDO မှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများ အားလုံးက အတည်ပြု ကြသည်။ သို့သော် မည်သည့် ဒေသသို့ အခြေချသည့် အုပ်စုတွင် ဟန်တရုတ်လူမျိုး မည်မျှ ပါဝင်သည် ဆိုသည့် အရေအတွက်မှာ ဒေသအလိုက် ကွာခြားမှု ရှိပါသည်။

မိုင်းဆတ်မြို့ (Murng Hsat) တောင်ဘက် ခြမ်းရှိ ဒေသတစ်ခုမှ "ဝ" ရွှေ့ပြောင်းလာသူများ ကြောင့် နေရပ် စွန့်ခွာခဲ့ရသော အာခါလူမျိုး တစ်ဦးက တရုတ်လူမျိုးများကို "ဝ" လူမျိုးများ နှင့် အလွယ်တကူ ခွဲခြား သိမြင်နိုင်ကြောင်း အောက်ပါအတိုင်း ဆိုပါသည် -

“ရွှေပြောင်းလာတဲ့ (ဝ လူမျိုး) တွေနဲ့ အတူ တရုတ်လူမျိုး တချို့လည်း ပါလာ ကြပါတယ်။ သူတို့က ဆိုင်တွေဖွင့်ပြီး စားသောက်ကုန်မျိုးစုံ ရောင်းကြသလို၊ ပြောင်းဖူးကနေ အရက် ချက်ပြီး ရောင်းတာမျိုး တွေလည်း လုပ်ကြတယ်။ ဝတပ်ဖွဲ့ (UWSA) ထဲမှာလည်း တရုတ် စစ်သားတွေ နဲ့ အရာရှိ တချို့ကိုလည်း ကျွန်တော် မြင်ခဲ့တယ်။ သူတို့က ‘ဝ’ (UWSA) တပ်ဖွဲ့ ယူနီဖောင်းတွေ ဝတ်ထားပေမယ့် အသားအရေက ‘ဝ’ တွေထက် ပိုဖြူလို့ လွယ်လွယ်နဲ့ ခွဲလို့ ရတယ်။ သူတို့တွေက တရုတ် စကားကလွဲလို့ တခြားဘာစကားမှ မပြောကြဘူး။” (LNDO ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် ၅)

မိုင်းကမ် (Mong Kam) ဒေသမှ ရှမ်းလူမျိုးတစ်ဦး၏ ပြောကြားချက်အရ အဆိုပါ ကျေးရွာသို့ အသစ် ရွှေ့ပြောင်းလာသော “ဝ” အိမ်ထောင်စု (၃၀၀) အနက် တရုတ် အိမ်ထောင်စု (၃၀) ခန့် ပါဝင် နေသည်ဟု ဆိုသည်။

တရုတ်လူမျိုးအများစု စုစည်းအခြေချနေထိုင်သည့် နေရာတစ်ခုမှာ မိုင်းဆတ်မြို့နယ် တောင် ဘက်ရှိ ဝမ်ဟုန် (Ban Hoong) ဒေသ ဖြစ်သည်။

“ကျွန်တော့်တို့ ဝမ်ဟုန် (Ban Hoong) ရွာ မှာ ဝေရှောက်ခန်း (Wei Hsiao Kang) ရဲ့ UWSA တပ်ရင်း ၈၀၁ အခြေစိုက်ထားတယ်။ အဲဒီမှာ တပ်သားမိသားစု စုစုပေါင်း (၂,၀၀၀) လောက်ရှိတယ်။ တပ်စခန်းအတွင်းမှာလည်း တရုတ်လူမျိုးတွေ နေထိုင်တဲ့ တရုတ်တန်း (Chinese quarters) လေးခု ရှိပြီး အိမ်ခြေ (၂၅၀) ခန့်၊ လူဦးရေ (၁,၀၀၀) ခန့် နေထိုင်ကြတယ်။ အဲဒီ တရုတ်လူမျိုးတွေက ဝေရှောက်ခန်းရဲ့ စစ်ရေး နဲ့ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွေမှာ ပါဝင်ပတ်သက်နေကြတယ်။” (LNDO ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု - အမှတ်စဉ်-၃)

ရွှေပြောင်းအခြေချမှုကြောင့် မူလနေထိုင်သူ ဒေသခံများအပေါ် သက်ရောက်မှုများ

မြောက်ပိုင်းမှ “ဝ” ရွှေ့ပြောင်းအခြေချသူများ ရောက်ရှိလာပြီး မကြာမီအတွင်း အနီးအနားရှိ ကျေးရွာများမှ ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ အိမ်နီးချင်း အသစ်များကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာမှုများကို ကြုံတွေ့လာကြရသည်။

“ ‘ဝ’ လူမျိုးတွေ ရောက်လာပြီးတော့ ဒေသခံတွေ စိုက်ပျိုးထားတဲ့ သီးနှံတွေ နဲ့ ဟင်းသီး ဟင်းရွက်တွေကို ခွင့်ပြုချက် မတောင်းဘဲ အတင်းယူ သုံးကြတယ်။ ပိုင်ရှင်တွေက ယဉ်ယဉ် ကျေးကျေး နဲ့ ‘မယူပါနဲ့’ လို့ တားရင်လည်း သူတို့က ရိုင်းရိုင်းစိုင်းစိုင်း ပြန်ပြောတဲ့အပြင် ခေါင်းဖြတ် သတ်မယ်ဆိုတဲ့ လက်ဟန်ခြေဟန်တွေ လုပ်ပြကြတယ်။ အဲဒီတော့ ဒေသခံရွာ သားတွေရဲ့ အမျိုးသမီးတွေ နဲ့ ကလေးတွေက လယ်ယာ ခြံမြေတွေထဲသွားပြီး အလုပ်လုပ်ဖို့ တောင် ကြောက်လန့်နေကြတယ်။ ရွာသားတွေရဲ့ ကြက်၊ ဝက် နဲ့ ခွေးတွေလည်း အခိုးခံရ

တာ ရှိသလို၊ ကျွဲနဲ့ နွားတွေလည်း ပျောက်တယ်။ ‘ဝ’ ရွာသားတွေ ဆီမှာ လက်နက်တွေ ရှိနေ တော့ ဘယ်သူကမှ အဲဒီ ခိုးယူတာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး စောတက တက်တာတို့၊ တိုင်တန်း တာတို့ မလုပ်ကြဘူး။” (LNDO ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု- အမှတ်စဉ်-၄)

“ဝ” ရွှေ့ပြောင်း အခြေချ လာသူများသည် ဒေသခံများ၏ စိုက်ပျိုးသီးနှံများ နှင့် တိရစ္ဆာန် များကို သာမက လယ်ယာမြေများ နှင့် နေအိမ်များကိုပါ သိမ်းယူခဲ့သည်။ မိုင်းဆတ်မြို့ရှိ မြန်မာစစ် တပ် အတွင်းတာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့် စစ်မှုထမ်းဟောင်းများ နေထိုင်သည့် ရပ်ကွက်ရှိ နေအိမ် (၂၃၀) ခန့် သည်လည်း သိမ်းယူခြင်း ခံခဲ့ရသည်။

“ ‘ဝ’ (UWSA) ခေါင်းဆောင် ဝေရှောက်ခန်း (Wei Hsiao Kang) ဟာ မိုင်းဆတ်မြို့ ပတ်ဝန်း ကျင်က အကောင်းဆုံး မြေဧက (၅,၀၀၀) ကျော်ကို နအဖ (SPDC) ဆီကနေ ဝယ်ယူ ခဲ့ပါ တယ်။ အဲဒီ မြေတွေဟာ ရှမ်း၊ လားဟူ၊ အာခါ နဲ့ ပလောင်လူမျိုးတွေ မျိုးဆက်အလိုက် စပါး၊ လိမ္မော်၊ လက်ဖက်၊ ကြက်သွန်ဖြူ၊ ငရုတ်၊ ကြံ စတာတွေကို စိုက်ပျိုးလာခဲ့တဲ့ မြေတွေပါ။ တောတောင်တွေ၊ သားငှက်တိရစ္ဆာန် ဘေးမဲ့တောတွေနဲ့ နတ်စင်တွေအထိ ဘာတစ်ခုမှ ချန်မ ထားခဲ့ပါဘူး။ မြောက်ပိုင်းကနေ ရွှေ့ပြောင်းလာတဲ့ ‘ဝ’ လူမျိုးတွေ လိုချင်သမျှ အကုန် ပေး ပါတယ်။” (LNDO၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ်-၃)

ဒေသခံပြည်သူများသည် ၎င်းတို့၏ နစ်နာဆုံးရှုံးမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သူထံမျှ အကူ အညီတောင်း တိုင်ကြားခြင်း သို့မဟုတ် ကန့်ကွက်ခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့ပေ။

“နစ်နာကြေးအနေနဲ့ ဒေသခံတွေ ဘယ်သူမှ တစ်ပြားတစ်ချပ်တောင် မရခဲ့ဘူး။ နအဖ (SPDC) အာဏာပိုင်တွေဆီ သွားတိုင်လည်း ဘာမှ မထူးဘူး။ ‘ဝ’ အာဏာပိုင်တွေဆီ သွား တိုင်ရင်လည်း ဒါတွေ အကုန်လုံးကို (နအဖ အတွင်းရေးမှူး-၁၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး) ခင်ညွန့် ဆီကနေ အကုန် ဝယ်ထားတာလို့ပဲ ပြန်ပြောတယ်။ ဒေသခံတွေမှာတော့ ဘယ်သူ့ကိုမှ အား ကိုးလို့ မရတဲ့ အခြေအနေမှာပဲ ရှိနေခဲ့တယ်။” (LNDO ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်-အမှတ်စဉ်-၃)

အချို့သော ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ လယ်ယာမြေများ ဆုံးရှုံးမှု နှင့် ပတ်သက်၍ တိုင် ကြားခဲ့သည့် အတွက် “ဝ” အာဏာပိုင်များ၏ ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းကိုပင် ခံခဲ့ရသည်။

“တိုင်ကြားတဲ့ လူတွေကို ‘ဝ’ တွေက ဖမ်းပြီး ‘အချုပ်’ (မြေအောက်ကျင်း) ထဲထည့် တယ်။ သူတို့ရဲ့ ခြေထောက်တွေကို သံခြေချင်းတွေ နဲ့ ခတ်ထားပြီး ‘ဝ’ လူမျိုးတွေရဲ့ စိုက်ပျိုးရေး ခြံတွေထဲမှာ တစ်နေ့ကို ထမင်း တစ်နပ်တည်း ကျွေးပြီး အလုပ်လုပ်ခိုင်း တယ်။” (LNDO ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်- အမှတ်စဉ်-၅)

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

ဒေသခံရွာသားများ ကြုံတွေ့ရသည့် နောက်ထပ် အခက်အခဲတစ်ခုမှာ "ဝ" အာဏာပိုင်များ၏ အခွန်ကောက်ခံမှု ဖြစ်ပြီး၊ နအဖ (SPDC) ထံ ပေးဆောင်နေသည့် အခွန်များအပြင် "ဝ" (UWSA) ထံသို့ လည်း ထပ်မံ ပေးဆောင် ရသော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး တိုးလာခြင်း ဖြစ်သည်။

“ ‘ဝ’ တွေက သူတို့လိုချင်တာ အကုန်ယူတယ်။ အခွန်တွေလည်း ကောက်တယ်။ မိသားစုဝင် တစ်ယောက်စီ တစ်နှစ်ကို ဘတ် ၂၅၀ စီ ‘ဝ’ (UWSA) တပ်ဖွဲ့ကို ပေးရတယ်။ ငွေမပေးနိုင်ရင်တော့ ငွေအစား လူတစ်ယောက် ‘ဝ’ တပ်ထဲ ပေးရတယ်။ သူတို့က အသက် ၇ နှစ် ကစပြီး လက်ခံတယ်။ ကံကောင်းလို့ ကျွန်တော့်မှာ ကြက် နဲ့ တခြားတိရစ္ဆာန်တွေ ရောင်းစရာရှိလို့ ငွေရှာပြီး ပေးနိုင်ခဲ့တာပါ။ လယ်တစ်ကွက်ကို စပါး ၁၀ တင်းနှုန်းနဲ့လည်း ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့ကို အခွန်အဖြစ် ပေးရတယ်။ ဒါက မြန်မာစစ်တပ်ကို ပေးရတဲ့ ဆန်စပါး အခွန်တွေအပြင် ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့ ကိုပါ ထပ်ပြီး ပေးရတဲ့ အခွန်ပါပဲ။” (LNDO ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု- အမှတ်စဉ်-၅)

သို့ဖြစ်ရာ နေရာတော်တော်များများတွင် ဒေသခံရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ မူလ နေထိုင်ရာ ဒေသများကို စွန့်ခွာရန်မှ တစ်ပါး အခြားရွေးချယ်စရာ မရှိခဲ့ကြပါ။ နေရာ ဒေသအသီးသီးမှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခံရသူများ၏ ပြောကြားချက်များအရ “ဝ” များ ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားခံရသည့် ဒေသများတွင် မူလဒေသခံ ရွာသားအများစုသည် ၎င်းတို့၏ နေအိမ်များ နှင့် စိုက်ပျိုး မြေများကို စွန့်ခွာခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

“ဒီဒေသ (မိုင်းဆတ်) မှာ မူရင်း နေထိုင်နေခဲ့ကြတဲ့ လားဟူ၊ ရှမ်း နဲ့ အာခါ လူမျိုးတွေက အခုဆိုရင် ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့ (UWSA) နဲ့ နအဖ (SPDC) စစ်တပ်တို့ရဲ့ ဖိနှိပ် အနိုင်ကျင့်မှု တွေကို ခံနေရတာပါ။ ငွေတွေ နဲ့ အခွန်တွေကိုလည်း အတင်း ကောက်ယူတာ ခံရတဲ့အပြင် တခြားအနိုင်ကျင့်မှု တွေကိုလည်း ခံနေရပါတယ်။ ဒီလို အသစ် ရွှေ့ပြောင်းလာကြတဲ့ “ဝ” တွေရဲ့ ဒဏ်ကို မခံနိုင်တော့လို့ တော်တော်များများက နေရပ်စွန့်ခွာ သွားကြပါတယ်။ အနည်းစုပဲ ဆက်ပြီး နေတယ် ကျန်ခဲ့ကြပါတယ်။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်- အမှတ်စဉ် ၃)

“ရွှေ့ပြောင်းအခြေချ လာတာတွေကြောင့် တစ်နှစ်အတွင်းမှာ မူရင်းနေထိုင်နေခဲ့ကြတဲ့ ဒေသခံ ရွာသားအများစုက သူတို့ရဲ့ လယ်ယာမြေတွေနဲ့ စိုက်ပျိုးသီးနှံတွေကို ဒီအတိုင်းထားခဲ့ပြီး တခြားနေရာတွေကို ရွှေ့ပြောင်းသွားတာတွေရှိပါတယ်။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ်-၆)

ယင်းကဲ့သို့ ဖိနှိပ်မှုများကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာသွားကြသည့် ရွာသားများအား “ဝ” အာဏာပိုင်များက ၎င်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုအများစုကို ယူဆောင်သွားခြင်း မပြုရန် တားမြစ်ခဲ့သည်။

“ကျွန်တော် ရွာက ထွက်လာတဲ့အချိန်မှာ ဘာမှ မယူလာနိုင်ခဲ့ဘူး၊ စောင်တစ်ချို့ပဲ ယူလာနိုင်ခဲ့တယ်။ ဝက်မတစ်ကောင် နဲ့ ဝက်ကလေး ၇ ကောင်၊ ကြက် အကောင် ၇၀ ကို ထားခဲ့ရတယ်။ ‘ဝ’ တွေက တခြားဘာမှ မယူသွားခွင့် မပေးဘူး။ ကျွန်တော် ထွက်လာတဲ့ အချိန်မှာ ရွာထဲမှာ လားဟူလူမျိုး တစ်ယောက်မှ မကျန်တော့ဘူး။ အားလုံးထွက်ပြေးကုန်ကြပြီ။ အသစ်ရွှေ့လာတဲ့ ‘ဝ’ တွေက သူတို့ထားခဲ့တဲ့ အိမ်ဟောင်းတွေထဲဝင်နေနေကြပြီ။ ထွက်သွားတဲ့ သူတွေကလဲ တစ်နေရာစီ တစ်ကွဲတစ်ပြားနဲ့ ပြန်နွံသွားကြပါတယ်။” (LNDO တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်- အမှတ်စဉ် ၅)

ယင်းကဲ့သို့ “ဝ” များ၏ မူလ ရှိရင်း ဒေသခံရွာသားများ အပေါ် နှိပ်ကွပ်မှုများသည် “ဝ” များ လာရောက် အခြေချနေသည့် ဒေသများအားလုံးတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို ပြောဆိုချက်များအရ အတည်ပြု နိုင်သည်။ သို့သော် ဒေသတစ်ခု ချင်းစီ၏ အခြေအနေများ ကွာခြားမှုကြောင့် ယင်းဖိနှိပ်မှုများ၏ သက်ရောက်မှု အတိုင်းအတာ ကွဲပြားမှုများ ရှိနေသည်။ အထူးသဖြင့် အဆိုပါဒေသ၏ မဟာဗျူဟာဆိုင်ရာ အရေးပါမှု၊ ဒေသခံလူဦးရေ သိပ်သည်းမှု နှင့် နယ်စပ်နှင့် ကွာဝေးမှု စသည့် အချက်များသည် မူလတည်ဆဲဒေသခံ ပြည်သူများ၏ နေရပ်စွန့်ခွာမှု အတိုင်းအတာ နှင့် ၎င်းတို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားရာ နေရာများအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိနေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

အောက်ဖော်ပြပါ အပိုင်းများတွင် မြောက်ပိုင်းမှ “ဝ” များအား ရွှေ့ပြောင်းနေရာ ချထားသည့် ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းရှိ ဒေသတစ်ခုချင်းစီ၏ ကွဲပြားသော အခြေအနေများ နှင့် ယင်းရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားမှု၏ ဒေသခံများ အပေါ် သက်ရောက်မှုများကို အကျဉ်းချုပ် သုံးသပ် ဖော်ပြထားသည်။

မိုင်းဆတ် မြို့နယ်

မိုင်းဆတ်မြို့သည် မြို့နယ်အတွင်းရှိ တောင်တန်းများအကြား မြေဩဇာကောင်းမွန်သော ချိုင့်ဝှမ်းလွင်ပြင်တစ်ခုပေါ်တွင် တည်ရှိသည့် မြို့ဖြစ်သည်။ မြို့၏ လူဦးရေမှာ ခန့်မှန်းအားဖြင့် ၄၀,၀၀၀ ခန့် ရှိပြီး ယင်းအနက် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်မှာ ရှမ်းလူမျိုးများဖြစ်ပြီး ကျန်ရှိသူအများစုမှာ ဗမာနှင့် လားဟူလူမျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ မြို့နယ်အတွင်းရှိ အခြားဒေသများတွင် ချိုင့်ဝှမ်းဒေသများ၌ ရှမ်းလူမျိုးများ နေထိုင်ကြပြီး တောင်တန်းဒေသများတွင် အဓိကအားဖြင့် လားဟူ နှင့် အာခါလူမျိုးများ နေထိုင်ကြသည်။

ချိုင့်ဝှမ်း ဒေသများတွင် အဓိကအားဖြင့် ဆန်၊ ငရုတ်၊ ဆေးရွက်ကြီး၊ ကြက်သွန်ဖြူ နှင့် နာနတ်သီး တို့ကို စိုက်ပျိုးကြပြီး ငရုတ် နှင့် ကြက်သွန်ဖြူများကို ထိုင်းနိုင်ငံအပါအဝင် အခြားဒေသများသို့ တင်ပို့ရောင်းချကြသည်။ တောင်ပေါ်တောင်ကြောဒေသများတွင်မူ ဘိန်းကိုစိုက်ပျိုးကြသည်။

မိုင်းဆတ်မြို့သည် ၁၉၅၄ ခုနှစ် အထိ တရုတ်ဖြူ ကူမင်တန်တပ်၏ ဌာနချုပ်တည်ရှိရာနေရာ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က မိုင်းဆတ်မြို့ရှိ လေယာဉ်ကွင်း မှ တစ်ဆင့် C-47 လေယာဉ်များဖြင့် ဘိန်းများကို ထိုင်းနိုင်ငံ နှင့် ထိုင်ဝမ်နိုင်ငံများသို့ ပို့ဆောင်ခဲ့သည်များ ရှိသည်ဟု ဆိုကြသည်။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်များမှ စ၍ မိုင်းဆတ်မြို့နယ်ရှိ တောင်တန်းများ နှင့် နယ်စပ် ဒေသများတွင် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့ ပေါင်းစုံ လှုပ်ရှားခဲ့ကြသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် များအတွင်းတွင် ရှမ်းတပ်ဖွဲ့များ (အစပိုင်းတွင် MTA နှင့် နောက်ပိုင်းတွင် SSA-South) နှင့် “ဝ” (UWSA) တပ်ဖွဲ့ များ သည် မိုင်းဆတ်ဒေသအတွင်း အဓိကလှုပ်ရှားသည့် လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

တစ်ပြိုင်နက်တည်း နအဖ (SPDC) သည် မိုင်းဆတ်မြို့တွင် ၎င်းတို့၏ စစ်ရေးအင်အားကို တိုးမြှင့်တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး လက်ရှိတွင် ခမရ ၄၉၊ ခမရ ၃၃၃၊ ခမရ ၅၂၈ နှင့် ခမရ ၂၇၈ ဟူ၍ တပ်ရင်း လေးရင်း ထားရှိပါသည်။

မိုင်းဆတ်မြို့နယ် တောင်ပိုင်းဒေသ (မိုင်းယွန်း)

မိုင်းဆတ်မြို့နယ် တောင်ပိုင်းရှိ မိုင်းယွန်းဒေသသည် မြေဩဇာကောင်းမွန်သော ချိုင့်ဝှမ်း လွင်ပြင် နှင့် တောင်ကြောတောင်တန်းများ ဖြင့်ဝန်းရံထားသည့် ဒေသဖြစ်ပြီး မူလက ကျေးရွာပေါင်း ၂၄ ရွာ ခန့် ရှိကာ အများစုမှာ လားဟူလူမျိုးများ နေထိုင်ကြသည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် ခွန်ဆာ၏ MTA တပ်ဖွဲ့ လက်နက်ချပြီးနောက် “ဝ” (UWSA) တပ်ဖွဲ့သည် မြောက်ပိုင်းမှ ‘ဝ’ စစ်သည်များ နှင့် အရပ် သားများကို ယင်းဒေသ သို့ တဖြည်းဖြည်း ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထား ခဲ့သည်။ ၁၉၉၉ ခုနှစ် သို့ ရောက်ရှိ ချိန်တွင် မူလက ရွာငယ်လေးမျှသာ ဖြစ်သော မိုင်းယွန်းသည် လူဦးရေ (၁၀,၀၀၀) ခန့် ရှိသည့်မြို့ ငယ်တစ်မြို့အဖြစ် အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။

၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် မြောက်ပိုင်းမှ ‘ဝ’ များ အခြေချရန် ရွှေ့ပြောင်း ရောက်ရှိလာခဲ့စဉ်က ၎င်းတို့ ကို နမ့်ယွန်းမြစ် (Yawn river) နှင့် နမ့်ခုတ်မြစ် (Kok river) တစ်လျှောက်ရှိ ချိုင့်ဝှမ်း ဒေသများတွင် အိမ် ထောင်စု ၆၀ မှ ၁၀၀ ခန့် နေရာချ နေထိုင်စေခဲ့သည်။ သို့သော် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်သို့ ရောက်ရှိချိန် တွင် “ဝ” အခြေချသူ အများအပြား ဖျားနာသေဆုံးမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့သဖြင့်၊ ကျန်ရှိသူများမှာ ၎င်းတို့ ရောဂါဘေးမှ ကင်းဝေးစေရန် ရည်ရွယ်၍ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ တောင်ကုန်း တောင်တန်းများပေါ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ အခြေချခဲ့ကြသည်။

မိုင်းယွန်းဒေသသည် မူလက “ဝ” (UWSA) တပ်ဖွဲ့၏ တပ်မ (၁၇၁) ခေါင်းဆောင် ဝေရှောက် ခန်း (Wei Hsiao Kang) နှင့် တပ်မ (၈၉၄) ခေါင်းဆောင် တာထန် (Ta Tang) တို့၏ ပူးတွဲ ကွပ်ကဲ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဝေရှောက်ခမ်း၏ တပ်ဖွဲ့များသည် ယင်းဒေသမှ ဆုတ်ခွာကာ မိုင်းဆတ်၊ မိုင်းတုံ နှင့် တာချီလိတ် ဒေသများသို့ ဖြန့်ကျက် သွားခဲ့ကြ သည်။

၁၉၉၉ ခုနှစ် မတိုင်မီ မြောက်ပိုင်းရှိ ပန်ယန်း (Pang Yang) ဒေသမှ မိုင်းယွန်း (Mong Yawn) သို့ ရွှေ့ပြောင်း လာရောက်သူများအနက် အများစုမှာ ဝေရှောက်ခမ်း လက်အောက်တွင် ပြည်သူ့စစ် အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့် လားဟူလူမျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ ဝေရှောက်ခမ်း မိုင်းယွန်း ဒေသမှ ဆုတ်ခွာပြီးနောက် ယင်း လားဟူ များကိုလည်း မိုင်းယွန်းဒေသမှ ထွက်ခွာရန် အမိန့်ပေးခဲ့ပြီး မိုင်း

ယွန်းဒေသတွင် မူလကတည်းက နေထိုင်နေခဲ့သော ဒေသခံ လားဟူ အရေအတွက် ခန့်မှန်းခြေ ၂,၁၀၀ ခန့် ကိုပါ အတူရွှေ့ပြောင်းစေခဲ့သည် (လားဟူ လူမျိုးများ၏ UWSP/UWSA ခေါင်းဆောင်မှု အပေါ် သစ္စာရှိမှု နှင့် ပတ်သက်၍ သံသယရှိမှု နှင့် ဆက်စပ်သည်ဟု ဆိုသည်) ။

အဆိုပါ လားဟူ ရွာသားများ ကို မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ နယ်စပ်သို့ သွားသည့် ပင်မလမ်းမကြီး၏ အနောက်ဘက် ခြမ်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ရန် အမိန့်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပြီး၊ တစ်နည်းအားဖြင့် တောင်ပိုင်းရှိ UWSA ၏ ပင်မ ထိန်းချုပ်နယ်မြေ ပြင်ပသို့ တွန်းထုတ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ လားဟူ လူမျိုးအချို့ သည် မိုင်းတုံမြို့နယ်အတွင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားကြသော်လည်း၊ အချို့မှာမူ မြောက်ဘက်ရှိ မိုင်းပျဉ်း မြို့နယ်သို့ ဆက်လက် ရွှေ့ပြောင်းကာ ထိုဒေသရှိ လားဟူရွာများတွင် သွားရောက် ခိုလှုံနေထိုင်ခဲ့ကြ သည်။ လူဦးရေ အနည်းငယ် (၅၀ ခန့်) သာ ထိုင်းနိုင်ငံ အတွင်းသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

၂၀၀၁ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် မိုင်းယွန်းဒေသမှ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်လာသူ ဘန်ခမ်း (Beng Kham) ကျေးရွာမှ ရှမ်းရွာသားတစ်ဦး၏ ပြောကြားချက်အရ၊ "ဝ" အခြေချသူများသည် အစောပိုင်း ကာလများတွင် မူလဒေသခံ ရှမ်း ရွာသားများအပေါ် ပြဿနာ တစ်စုံတစ်ရာ ဖန်တီးခြင်း မရှိခဲ့သော် လည်း၊ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်မှ စတင်ကာ ဒေသခံတို့၏ လယ်ယာမြေများကို သိမ်းယူခဲ့ကြသည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်သို့ ရောက်ရှိချိန်တွင် "ဝ" အခြေချ သူများသည် ၎င်းတို့ ရွာပတ်ဝန်းကျင်ရှိ မြေယာများ၏ လေး ပုံ သုံးပုံခန့်ကို သိမ်းပိုက်လိုက်ပြီ ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။

သို့သော်လည်း ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ရောက်မှသာ မိုင်းယွန်း ဒေသမှ ရှမ်းရွာသား အများ အပြား ထိုင်းနိုင်ငံဘက်သို့ စတင်ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းကာလတွင် မိုင်းယွန်းဒေသ ရှိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းနှစ်ကျောင်းကို "ဝ" တပ်ဖွဲ့များက ဖျက်ဆီးခဲ့ပြီး ယင်းလုပ်ရပ်သည် အယူ သည်းမှုအပေါ် အခြေခံ၍ ပြုလုပ်ခဲ့သည်ဟု ယူဆရသည်။ ထိုဖြစ်ရပ်ကြောင့် ဒေသခံရှမ်းလူထု အ တွင်း အထိတ်တလန့် ဖြစ်စရာများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး အများအပြားသည် ထိုင်းနိုင်ငံဘက်သို့ ထွက်ပြေး သွားကြသည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ကုန်အချိန်တွင် မိုင်းယွန်းဒေသရှိ ရှမ်းလူမျိုးများ၏ ခန့်မှန်း အားဖြင့် ၄၀ ရာခိုင်နှုန်း ခန့် (လူဦးရေ ၁၅၀ ခန့်) သည် ယင်းဒေသမှ ထွက်ခွာသွားခဲ့ပြီး အများစုမှာ ချင်းမိုင်ခရိုင် မယ်အိုင်မြို့နယ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားကြသည်။

မိုင်းဆတ် မြို့နယ်အလယ်ပိုင်းဒေသ (ဆိုင်းခေါင် ၊ ကောင်းမူးတန် နှင့် တန်ဆန်း ကျေးရွာ အုပ်စုများ)

မိုင်းဆတ်မြို့၏ အရှေ့ဘက် နှင့် အရှေ့တောင်ဘက်ရှိ ကျေးရွာအုပ်စု သုံးခုအနက် ဆိုင်းခေါင် (Hsai Khao) နှင့် ကောင်းမူးတန် (Kawng Mu Tan) အုပ်စုများတွင် မူလက ရှမ်းရွာ ၁၂ ရွာ ခန့် ရှိခဲ့ ပြီး၊ တန်ဆန်း (Tan Seng) အုပ်စု တွင်မူ လားဟူ နှင့် အာခါ ရွာပေါင်း ၁၇ ရွာခန့် ရှိခဲ့သည်။ ထိုဒေသ တွင် အိမ်ခြေ ၂၀၀ ခန့် ရှိသော ရှမ်းရွာဖြစ်သည့် ဝမ်ဟုန် (Ban Hoong) ရွာမှာ အကြီးဆုံးဖြစ်ပြီး မိုင်း ဆတ်မြို့၏ အရှေ့တောင်ဘက် ၈ ကီလိုမီတာ အကွာတွင် တည်ရှိသည်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် ဝမ်ဟုန်

ရွာသည် “ဝ” တပ်ဖွဲ့ (UWSA) အမှတ် (၁၇၁) စစ်ဒေသကွပ်ကဲရေးမှူး ဝေရှောက်ခန်း၏ ဌာနချုပ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။

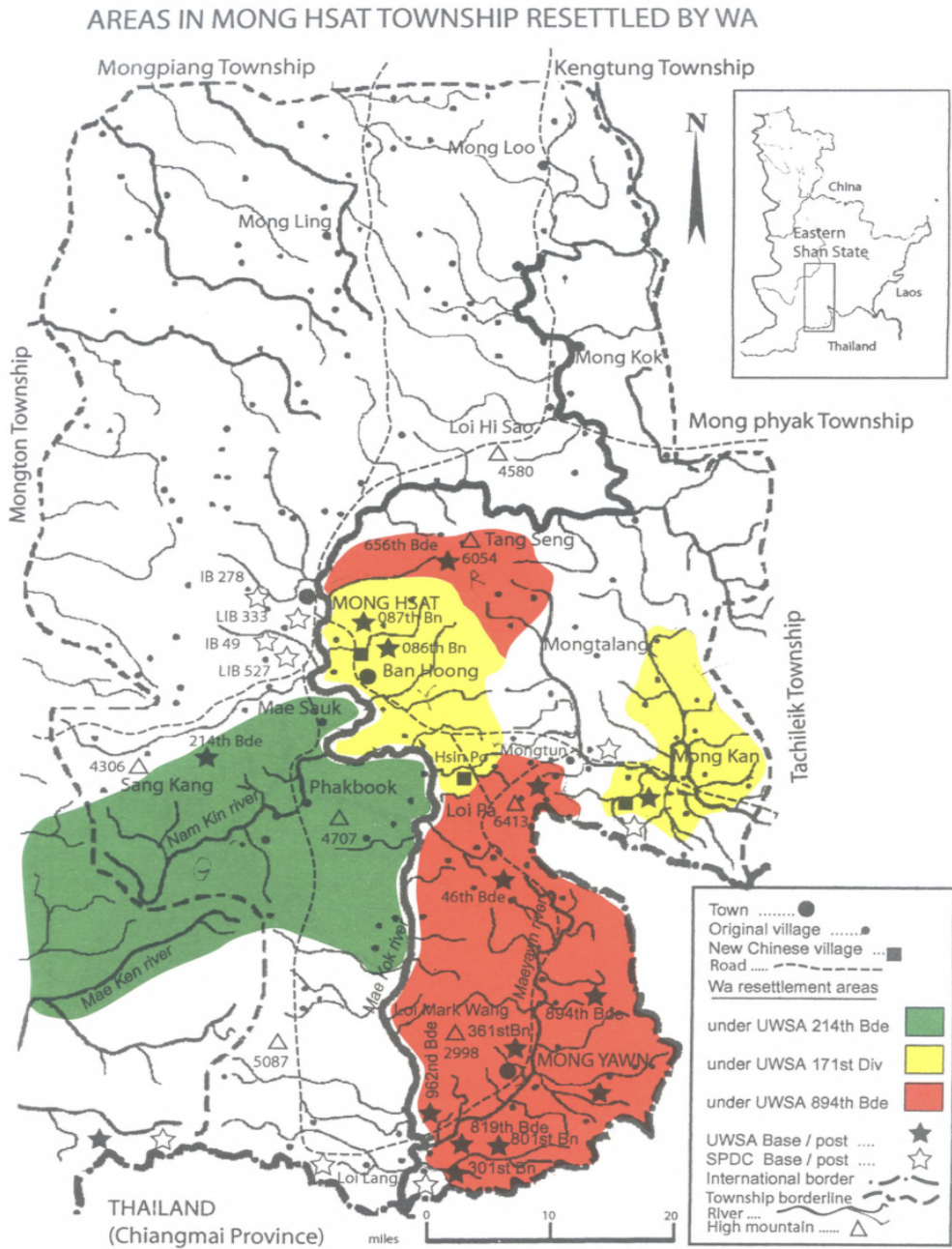
၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် ဤဒေသ သို့ အခြေချ နေထိုင်ရန် ရွှေ့ပြောင်းလာသည့် ထောင်ပေါင်းများစွာသော “ဝ” ရွာသားများ နေထိုင် နိုင်ရန် ဝေရှောက်ခန်းမှ မိုင်းဆတ်မြို့ အရှေ့တောင်ဘက်ရှိ စိုက်ပျိုးရေးမြေ အများစုကို နအဖ (SPDC) ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ခင်ညွန့်ထံမှ တိုက်ရိုက်ဝယ်ယူခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ အခြေချရန် ရောက်ရှိလာသူ “ဝ” ရွာသားများသည် ဒေသခံတို့ အစဉ်အလာအရ စိုက်ပျိုးခဲ့သည့် ဆန်စပါးအပါအဝင် ရိုးရာသီးနှံများနေရာတွင် လိုင်ချီးသီး (Lychees)၊ လောင်ဂန်သီး (Longan) နှင့် လိမ္မော်သီး စသည့် သစ်သီး ဝလံပင်များကို အစားထိုး စိုက်ပျိုး ခဲ့ကြသည်။

ဗန်းဟောင်းရွာ သည် ယခင်အခြေနေ နှင့် မတူညီအောင် ပြောင်းလဲသွားကြောင်း ဆိုကြသည်။ ရွာတွင် “ဝ” ခေါင်းဆောင်များက အုတ် နှင့် ကွန်ကရစ်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး၊ ခေတ်မီ “ကုန်တိုက်-စတိုးဆိုင်” ကြီး တစ်ခုကိုလည်း တည်ဆောက်ထားသည်။ ထို့အပြင် အနီးအနားတွင် ဒေသခံများအား အခြားဆိုင်ခန်းများ ဖွင့်လှစ်ခြင်းကို တားမြစ်ထားသည်။

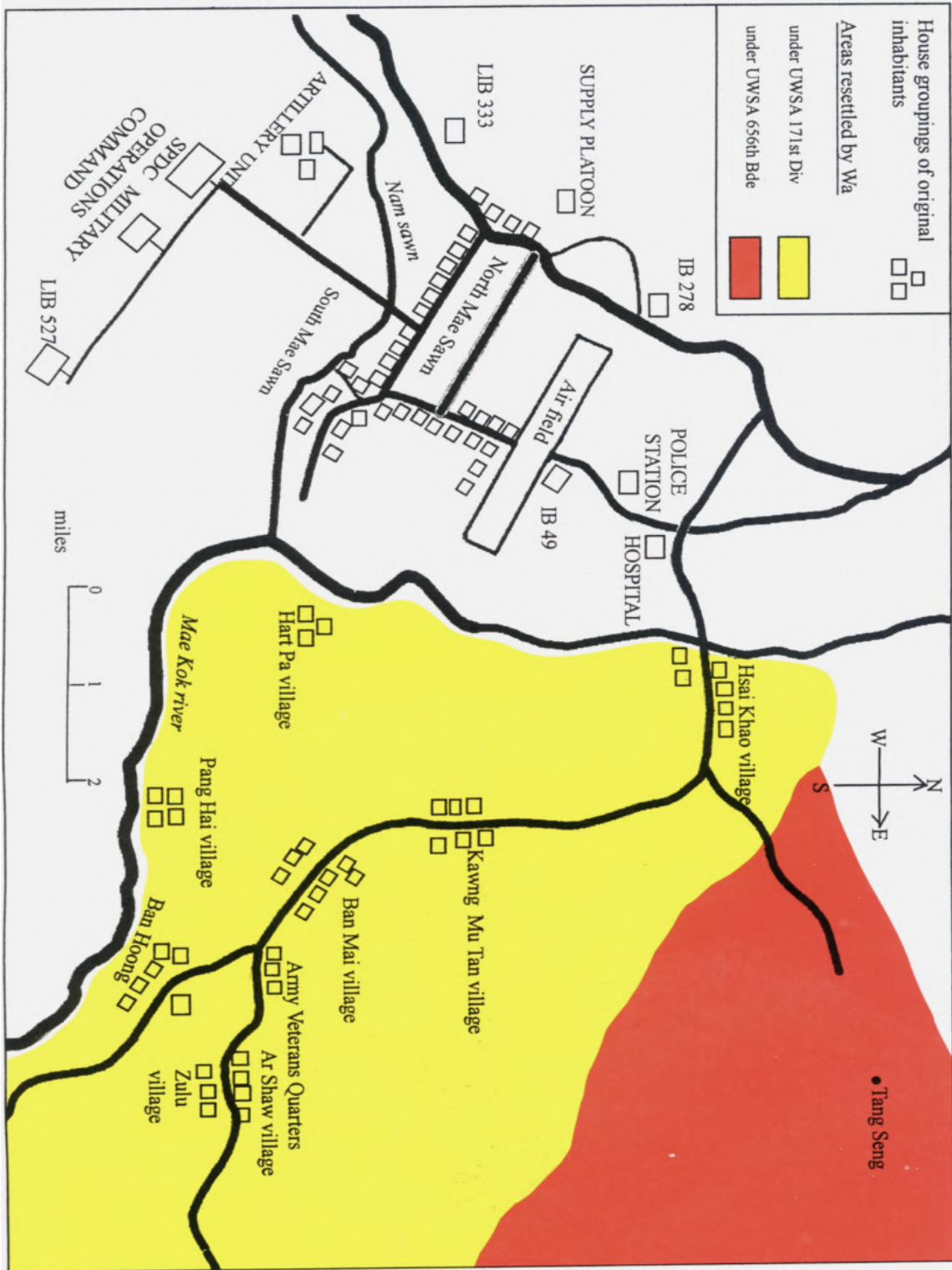
“ဝ” အခြေချနေထိုင်သူများ အလုံးအရင်းနှင့် ရွှေ့ပြောင်း ဝင်ရောက်လာခြင်း နှင့် ဒေသခံများ၏ စိုက်ပျိုးမြေများ အပါအဝင် ၊ အချို့ ဖြစ်ရပ်များ တွင် နေအိမ်များကိုပါ သိမ်းယူခံရခြင်းကြောင့် ၊ အဆိုပါ ကျေးရွာအုပ်စု (၃) ခုမှ ဒေသခံများ အနက် ခန့်မှန်းခြေ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့် (လူဦးရေ ၆,၂၀၀ အနက် ၁,၅၅၀ ခန့်) သည် အခြား ဒေသများသို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင် ရွှေ့ပြောင်း သွားခဲ့ကြောင်း ခန့်မှန်းရသည်။

နေရပ် စွန့်ခွာရသည့် ဒေသခံ ရွာသားအများစုမှာ မိုင်းဆတ်မြို့၏ အရှေ့မြောက်ဘက်ရှိ ဒေသများသို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားကြသည်ဟု သိရှိရသည်။ ဤဒေသတွင် “ဝ” အခြေချသူများ ဝင်ရောက် လာမှုကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံဘက်သို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သည့် ဒေသခံများရှိကြောင်း ပြောဆိုချက်များ မကြားသိရပါ ။ အကြောင်းမှာ မိုင်းဆတ်မြို့ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသများတွင် လူဦးရေ သိပ်သည်းမှုနည်းသောကြောင့် ဒေသခံရွာသားများအနေဖြင့် ဒေသတွင်းနေရာအသစ်များတွင် ပြန်လည်အခြေချရန် လွယ်ကူမှု ရှိနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပုံရသည်။ ထို့ပြင် ဤဒေသသည် “ဝ” အခြေချသူများကို နေရာချထားပေးသည့် အခြားသော ဒေသများ နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ထိုင်းနယ်စပ် နှင့် ပိုမိုဝေးကွာသောကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

မိုင်းဆတ်မြို့နယ်အတွင်း 'ဝ' လူမျိုးများ၏ အခြေချနေရာ နေရာများပြ မြေပုံ

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

မိုင်းဆတ်မြို့နယ် အရှေ့ပိုင်းဒေသ (မိုင်းတုမ်း)

ထိုင်းနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်း၊ ချင်းရှင်းခရိုင်၊ မယ်ဖလုံ (Mae Fah Luang) မြို့နယ် နှင့် မျက်နှာချင်း ဆိုင်ရှိ နမ့်ဆိုင်မြစ် (Nam Sai River) တစ်လျှောက်ရှိ မြေဩဇာ ကောင်းမွန်သော ချိုင့်ဝှမ်း လွင်ပြင် တွင် ယခင်က ရှမ်းလူမျိုးများ အဓိက နေထိုင်သည့် ကျေးရွာပေါင်း ၆ ရွာခန့် နှင့် လူဦးရေ ၁,၂၀၀ ခန့် နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဒေသခံရွာသား များသည် ဆန်စပါး၊ ပဲပုပ် နှင့် ပဲအမျိုးမျိုးတို့ကို စားသုံးရန် အတွက်သာမက ထိုင်းနိုင်ငံဘက်သို့ နယ်စပ် ဖြတ်ကျော်ကာ ကုန်သွယ်ရောင်းချရန် အတွက်ပါ စိုက် ပျိုးကြသည်။ ဤချိုင့်ဝှမ်း ဒေသသည် မိုင်းဆတ်မြို့မှ ထွက်ရှိသော ရှမ်းကုန်စည်များကို ထိုင်းနိုင်ငံ အတွင်းသို့ တင်ပို့ရာတွင် အဓိကကျသော "ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း" တစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။

“ဝ” တပ်ဖွဲ့ (UWSA) သည် ၁၉၉၉ ခုနှစ် တွင် ဤဒေသ၌ အခြေစိုက် စခန်းတစ်ခု တည်ထောင် ခဲ့ပြီး ထိုဒေသမှ တာချီလိတ်မြို့သို့ သွားရာလမ်းကို စတင်ပြုပြင်မွမ်းမံခဲ့သည်။ လမ်းကို ပြုပြင် ဖောက်လုပ်မှု ပြီးစီးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် မေလတွင် “ဝ” ဒေသ မြောက်ပိုင်း မှ ရွာ သားများကို စတင်ရွှေ့ပြောင်း နေရာချထားခဲ့သည်။ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့သည့် ဒေသခံရွာသား များ၏ ပြောကြားချက်အရ “ဝ” ရွှေ့ပြောင်း အခြေချသူများက တည်ဆဲဌာနေ ဒေသခံများအပေါ် နှိပ်ကွပ်မှု အနှောက်အယှက်ပေးမှုများ အချို့ ရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၀၁ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလ အထိ လုံးဝ သည်းမခံနိုင်သည့် အခြေအနေ မဟုတ်ခဲ့ပါ။ သို့သော် ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် လွယ်ကော်ဝမ်း (Loi Kaw Wan) ၌ ရှမ်းပြည် တပ်မတော် (SSA) နှင့် နအဖ (SPDC) တို့အကြား နယ်စပ်တိုက်ပွဲများ စတင်ဖြစ်ပွား လာသည့်အခါ အခြေအနေမှာ ဆိုးရွား လာသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုတိုက်ပွဲများအတွင်း SPDC တပ်များမှ ထိုင်းနိုင်ငံ ဘက်သို့ ဝင်ရောက် ကျူးကျော်မှုများ နှင့် ထိုင်းတပ်မတော်၏ ပြန်လည် တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်မှုများ ရှိခဲ့ပြီး၊ အဆိုပါ တိုက်ပွဲသည် ထိုင်း-မြန်မာ နှစ်နိုင်ငံဆက်ဆံရေးကို ပြင်းထန် စွာ ထိခိုက်စေခဲ့သည်။

တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေစဉ် အတွင်း ဒေသခံ ရှမ်းရွာသားများသည် နအဖ (SPDC) တပ်ဖွဲ့များ နှင့် ၎င်းတို့ကို ကူညီပေးနေသော “ဝ” တပ်ဖွဲ့ (UWSA) တို့ ၏ “ပေါ်တာ” (porters - လမ်းပြ သို့မ ဟုတ် အထမ်း) အဖြစ် အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေခြင်းများကို ခံခဲ့ရသည်။ ထို့အပြင် နအဖ တပ်ဖွဲ့များ သည် ရှမ်းလက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့များ နှင့် ဆက်သွယ်သည် ဟု သံသယရှိသော ဒေသခံ ရှမ်းရွာ လူကြီးများ နှင့် ရွာသားများကို ဖမ်းဆီးခြင်း နှင့် ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်ခြင်းများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

“၂၀၀၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှာ ထိုင်းနယ်စပ် ပန်နွန်း (Pang Noon) မှာ ရှမ်းပြည် တပ်မတော် (SSA) နှင့် နအဖ (SPDC) တို့ တိုက်ပွဲဖြစ်နေချိန်၊ နအဖ စစ်ကြောင်း တစ်ကြောင်း ကျွန်တော်တို့ ရွာထဲကို ဝင်လာခဲ့တယ်။ ရွာထဲရောက်တော့ ကျွန်တော့်ကို ဖမ်းပြီး ရွာသားတွေ အားလုံးကို လည်း တစ်နေရာ တည်းမှာ စုပေးဖို့ အမိန့်ပေးတယ်။ တချို့ရွာသားတွေက ကြောက်လို့ ရွာကို မပြန်ရဲဘဲ တောထဲမှာ ပုန်းနေကြတယ်။ အဲ့ဒါကို စစ်သားတွေက သူတို့တွေက ရှမ်းလက် နက်ကိုင် အဖွဲ့တွေနဲ့ ဆက်သွယ်နေတယ်လို့ စွပ်စွဲတယ်။ သူတို့က ကျွန်တော့်ခေါင်းကို ရေ

စွတ်ထားတဲ့ အဝတ်နဲ့ ဖုံးပြီး ဝါး
တုတ်နဲ့ ခေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရိုက်
တယ်၊ ကျွန်တော် သတိလစ်သွား
တဲ့အထိပါပဲ။(…)

ကျွန်တော့်ကို အဲ့ဒီလို တစ်ညလုံး
ရိုက်နှက်နှိပ်စက်ပြီးမှပြန်လွှတ်ပေး
ခဲ့တယ်။ အဲ့ဒီ စစ်သားတွေက မိုင်း
ဆတ်အခြေစိုက် ခမရ (၂၂၁) က
စစ်သားတွေပါ။” (LNDO တွေ့ဆုံ
မေးမြန်းမှု အမှတ် စဉ် -၄)

Shan refugees from Mong Karn at Thai border

မိုင်းကမ် ဒေသမှာ ထိုင်းနိုင်ငံနယ်စပ်သို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်လာသူ ရှမ်း ဒုက္ခသည်များ

၂၀၀၁ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် မိုင်းကမ် ချိုင့်ဝှမ်းဒေသမှ ရွာသား အများစုပါဝင်သည့် လူဦးရေ ၅၀၀ ကျော် သည် ထိုင်းနယ်စပ်သို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် ခဲ့ကြရသည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအထိ အဆိုပါ အရေအတွက်မှာ နှစ်ဆ အထိ တိုးလာခဲ့သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ ဘက်ခြမ်းတွင် ဒုက္ခသည်စခန်း ဖွင့် လှစ်ခွင့် မရရှိသဖြင့် ၎င်းတို့သည် ရှမ်းပြည်နယ် နယ်စပ်ပေါ်တွင် အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြရပြီး ၎င်းတို့၏ လုံခြုံရေးမှာ အလွန် စိုးရိမ်ရသည့် အခြေအနေတွင် ရှိနေသည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလကုန်တွင် မိုင်းကမ် ကျေးရွာအုပ်စုရှိ မူလလူဦးရေ၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာ နေရပ်တွင် ကျန်ရှိတော့သည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။

မိုင်းကမ် ဒေသကို ယခုအခါ “ဝ” တပ်ဖွဲ့ (UWSA) က “ယောင်းခါ (Yawng-kha)” ဟု အမည်ပြောင်းလဲ ခေါ်ဝေါ်သတ်မှတ်လိုက်ပြီ ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် အဆိုပါ ဒေသအား ထိုင်းအစိုးရမှ ရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့မှုမည့် ဘတ် ၂၀ သန်း တန်ဖိုးရှိ “မူးယစ်ဆေးဝါး ပပျောက်ရေး နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်း” တစ်ခု အကောင်အထည်ဖော်ရန် နေရာအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

မိုင်းဆတ်မြို့ အနောက်တောင်ပိုင်းဒေသ (ဆန်ကန်ကျေးရွာအုပ်စု)

မိုင်းဆတ်မြို့နယ် အနောက်တောင်ပိုင်းရှိ ဆန်ကန် ကျေးရွာအုပ်စုတွင် “ဝ” တပ်ဖွဲ့ (UWSA) ၏ ဒေသခံများအပေါ် ဖိနှိပ်မှုများသည် “ဝ” များရွှေ့ပြောင်း အခြေချ နေထိုင်သည့် အခြား ဒေသများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အပြင်းထန်ဆုံး ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ အဆိုပါ ဖိနှိပ်မှုများတွင် အလွန်အကျွံ အခွန်အတုပ် ကောက်ခံခြင်း နှင့် ကလေး သူငယ်များကို အတင်းအဓမ္မ စစ်သားအဖြစ် စုဆောင်းခြင်း တို့ပါဝင်သည်။ ဤကဲ့သို့ အခြား ဒေသများထက် ဖိနှိပ်မှုများ ပိုမို ပြင်းထန်ခြင်းမှာ ထိုဒေသကို တာဝန်ယူထားသည့် “ဝ” တပ်ဖွဲ့ တပ်မဟာ (၂၁၄) ၏ မူဝါဒများ နှင့် ဆက်စပ်နေသည်ဟု ယူဆရသည်။ ထို့အပြင် ဤဒေသသည် ထိုင်းနယ်စပ် နှင့် ဝေးကွာနေခြင်းကြောင့် ထိုသို့သော ဖိနှိပ်မှုများ နှင့်

လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှု သတင်းများ ပြင်ပလောကသို့ ပေါက်ကြားသွားမည်ကို စိုးရိမ်ရန်မလိုခြင်း ကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ယင်းကဲ့သို့ “ဝ” တပ်ဖွဲ့ (UWSA) ၏ ဖိနှိပ်မှုများကြောင့် ဤဒေသရှိ မူလ လားဟူ နှင့် အာခါ လူမျိုးများ နေထိုင်ကြသော ကျေးရွာ ၂၂ ရွာ အနက် လူဦးရေ၏ ခန့်မှန်းခြေ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း ခန့် (စုစုပေါင်း ၃,၇၀၀ အနက် ၁,၁၀၀ ခန့်) သည် အခြားဒေသများသို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင် ခဲ့ကြရသည်။ အချို့သော ဖြစ်ရပ်များတွင် ကျေးရွာတစ်ခုလုံးကို စွန့်ခွာသွားကြသည်အထိ ဆိုးရွားခဲ့သည်။ ထွက် ပြေးသွားသော ရွာသားများသည် မိုင်းတုံ-မိုင်းဆတ် လမ်းမကြီး၏ မြောက်ဘက်ဒေသများသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားကြောင်းသိရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် UWSA က “ထိုလမ်းမကြီး၏ တောင်ဘက်ရှိ နယ်မြေအားလုံးသည် ‘ဝ’ ပိုင်နယ်မြေ ဖြစ်သည်” ဟု ကြေညာထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

မိုင်းကမ် (Mong Karn) ဒေသမှ ဒုက္ခ သည်များ ကဲ့သို့ပင်၊ မိုင်းဆတ်မြောက်ပိုင်း ဒေသဘက်တွင် အခြေချရန် မြေနေရာများ ရှိနေခြင်း နှင့် ထိုင်းနယ်စပ်မှ ဝေးကွာနေခြင်းတို့ကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာသွားသည့် ဒေသခံ ရွာသားအများစုသည် ဒေသအတွင်းတွင်သာ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ကြပြီး လူအနည်းငယ်ခန့်သာ ထိုင်းနိုင်ငံဘက်သို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် ခဲ့ကြသည်။

မိုင်းတုံ မြို့နယ်

မိုင်းတုံမြို့နယ်သည် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ချင်းမိုင်ခရိုင် မြောက်ဘက်နယ်စပ်မှ ရှမ်းပြည်နယ် အလယ်ပိုင်းသို့ ချိတ်ဆက်ထားသည့် လမ်းမကြီးပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ နောင်အုန် (Nong Ook) နယ်စပ် ဖြတ်ကျော်ဂိတ်မှ တစ်ဆင့် နမ့်ဟန်မြစ် (Nam Hang River) ၏ ကျယ်ပြန့်သော မြစ်ဝှမ်းလွင်ပြင် တစ်လျှောက် မြောက်ဘက်သို့ ကီလိုမီတာ ၁၀၀ ခန့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွားပါက မိုင်းတုံမြို့သို့ ရောက်ရှိမည်ဖြစ်သည်။ မိုင်းတုံမှ တစ်ဆင့် အနောက်ဘက်သို့ ကီလိုမီတာ ၅၀ ခန့် ဆက်သွားပြီး ၊ သံလွင်မြစ်အပေါ် တည်ဆောက်ထားသည့် တာဆန်းတံတား (Ta Sang Bridge) ကို ဖြတ်မောင်းပါက မိုင်းပန်မြို့နယ်သို့ ရောက်ရှိမည်ဖြစ်သည်။ မိုင်းတုံမြို့နယ် အတွင်းရှိ ပင်မကျေးရွာများ အများစုသည် မြေဩဇာ ကောင်းမွန်သည့် နမ့်ဟန်မြစ် ချိုင့်ဝှမ်း တစ်လျှောက်တွင် တည်ရှိကြသည်။ ဒေသခံ ရွာသားများသည် အဓိကအားဖြင့် ဆန်စပါး၊ ငရုတ်သီး နှင့် ကြက်သွန်ဖြူတို့ကို စိုက်ပျိုးကြသည်။

မိုင်းတုံမြို့နယ် အရှေ့ နှင့် အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသ (ဟိုပန်၊ မယ်ကန် နှင့် ဖာချက် ကျေးရွာ အုပ်စုများ)

၁၉၉၄ ခုနှစ်မှ စတင်၍ UWSA သည် မိုင်းတုံမြို့နယ် အရှေ့ပိုင်းရှိ ဟိုယော့-ဟိုပန် (Ho Yawd - Ho Pang) ကျေးရွာများအနီးတွင် အခြေစိုက်စခန်း တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး၊ ယနေ့တိုင် အဆိုပါစခန်း သည် တာရုံး (Ta Rone) ကွပ်ကဲသော UWSA တပ်မဟာ (၂၁၄) ၏ ပင်မ စစ်စခန်းအဖြစ် တည်ရှိ နေဆဲဖြစ်သည်။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်မှ စ၍ မြောက်ပိုင်းဒေသမှ ရွှေ့ပြောင်းလာသူများကို ဤဒေသအနီး တဝိုက် နှင့် နမ့်ဟန်မြစ် ချိုင့်ဝှမ်းရှိ မယ်ကန် (Mae Ken) ဒေသ တဝိုက်တွင် အလုံးအရင်း နှင့် အခြေချ နေထိုင်စေခဲ့သည်။

ဟိုပန်၊ မယ်ကန် နှင့် ဖာချက် ကျေးရွာအုပ်စုများ အတွင်း ရွှေ့ပြောင်းလာသော “ဝ” များသည် ဒေသခံ ရွာသားများ ပိုင်ဆိုင်သည့် မြေယာများကို တိုက်ရိုက် သိမ်းယူခြင်းမျိုး မတွေ့ရသော်လည်း၊ ကျေးရွာများအတွင်းရှိ လူမနေသော အိမ်များတွင် ဝင်ရောက်နေထိုင်ခြင်းများ ရှိသည်။ ယင်းသို့ ကျူး ကျော် ဝင်ရောက်သည့်နေအိမ်များသည် လယ်ယာလုပ်ငန်းခွင်သို့ သွားရောက်နေကြသဖြင့် ယာယီ လစ်လပ်နေသော ဒေသခံရွာသားများ၏ နေအိမ်များလည်း ပါဝင်သည်။

ထို့ပြင် ရွှေ့ပြောင်းလာသည့် ‘ဝ’ အခြေချသူများသည် ဒေသခံများ စိုက်ပျိုးထားသည့် ဝါးရုံ တောများကို ခုတ်လှဲကာ ဒေသခံများ၏ လယ်ယာမြေများအကြားရှိ ကန်သင်းရိုး ဘောင်များပေါ်တွင် ငရုတ်သီး နှင့် လိုင်ချီး (နှင်းသီး) ပင်များကို စိုက်ပျိုး ခဲ့ကြသည်။ ထိုအပင်များ သေဆုံးပျက် စီးသွား ခဲ့ခြင်းမျိုး ရှိခဲ့ပါက ဒေသခံရွာသားများကို ဒဏ်ငွေ ချမှတ်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်မှုများလည်း ရှိခဲ့သည်။

ယင်းကဲ့သို့ မြေယာ ကျူးကျော်အသုံးပြုမှုများ နှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကြောင့် မူလဒေသခံ ရွာသားများ အနက် ခန့်မှန်းခြေ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း ခန့် (စုစုပေါင်း လူဦးရေ ၈,၇၀၀ အနက် ၁,၃၀၀ ခန့်) သည် ၎င်းတို့ နေထိုင်သည့် ကျေးရွာအုပ်စုများကို စွန့်ခွာ သွားကြသည်။ ယင်းသို့ ထွက်ပြေး စွန့်ခွာ သွားကြသူ အများစုမှာ ရှမ်းလူမျိုးများ ဖြစ်ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံဘက်သို့ ခိုလှုံရန် သွားရောက်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

မိုင်းတုံမြို့နယ် တောင်ပိုင်းဒေသ (မိုင်းဟန်၊ ဟွေအော နှင့် ပုန်ပါကျင် ကျေးရွာအုပ်စုများ)

ဤဒေသတွင် မူလက ရှမ်း၊ လားဟူ၊ အာခါ နှင့် လီဆူ လူမျိုးများ နေထိုင်သည့် ကျေးရွာ ၂၃ ရွာ ရှိခဲ့ပြီး၊ အများစုမှာ ထိုင်းနယ်စပ်သို့ သွားရာ လမ်းမကြီး တစ်လျှောက်တွင် တည်ရှိကြသည်။ ဤဒေသသည် ဆန်စပါး၊ ကြက်သွန်ဖြူ နှင့် ပဲပုပ်များ စိုက်ပျိုးနိုင်သည့် အပြင် စီးပွားရေး အရလည်း ကောင်းမွန်သည်။ ထို့ပြင် ဒေသခံများသည် လက်ဖက် စိုက်ပျိုးခြင်း အပြင်ကုန်သွယ်ရေးအတွက် ကျွဲ နှင့် နွားများကိုလည်း အများအပြား မွေးမြူထားကြသည်။

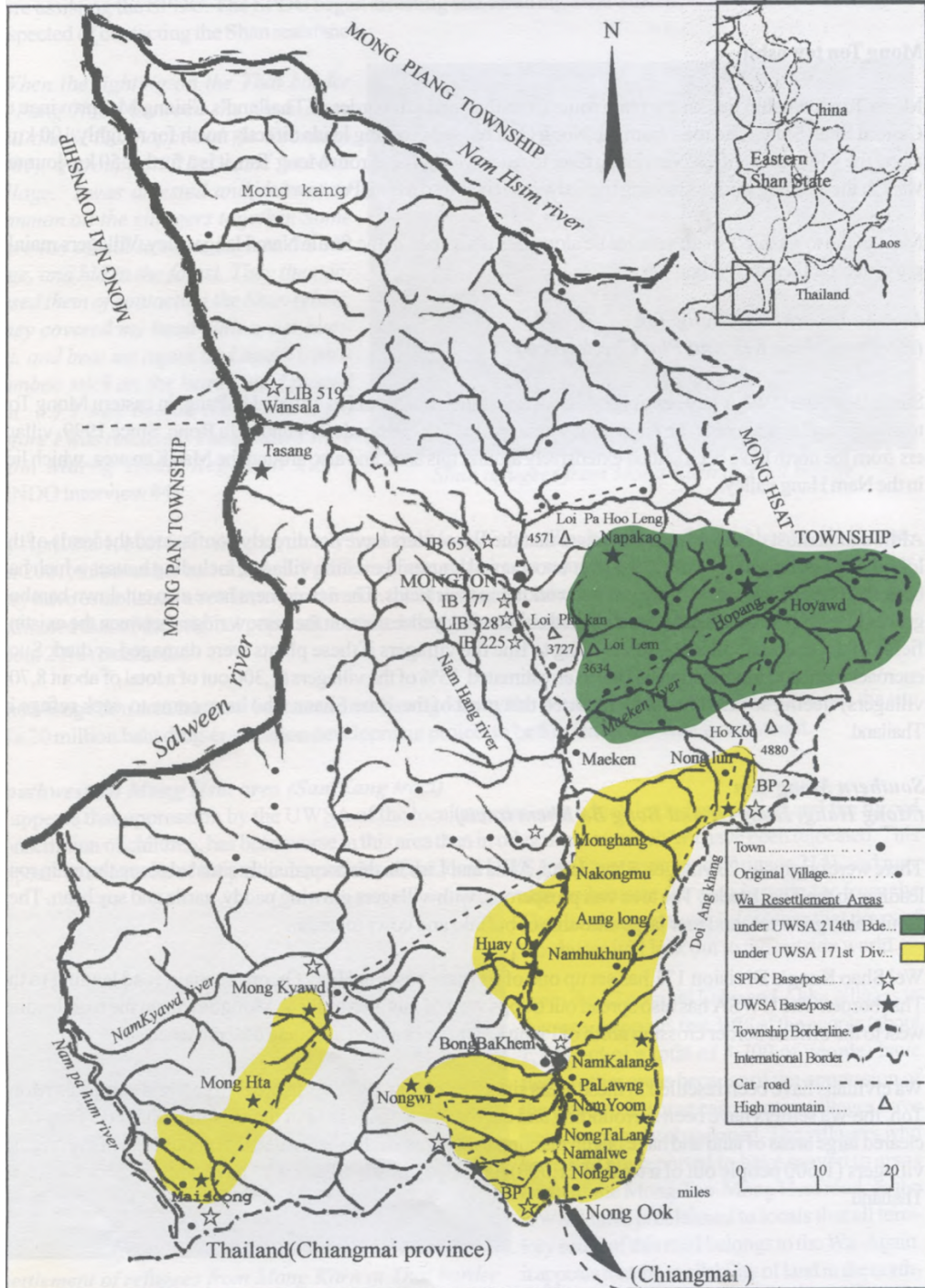
ထိုင်းနယ်စပ်သို့ သွားရာ လမ်းမကြီးပေါ်ရှိ ဟွေအော (Huay Or) တွင် ဝေရောက်ခန်း ကွပ်ကဲ သော တပ်မ ၁၇၁ (Division 171) ၏ ပင်မ အခြေစိုက်စခန်း တစ်ခုကို တည်ဆောက်ထားသည်။ ထို့

ပြင် UWSA သည် ဤဒေသ၏ အနောက်ဘက် မိုင်းကျွတ် (Mong Jawd) အထိပါ တပ်ဖွဲ့များကို ဖြန့်ကြက်ထားသည်။ မိုင်းကျွတ်သည် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ချင်းမိုင်ခရိုင်၊ ပိန်းလုံ (Piang Luang) ရွာ မြောက်ဘက်ရှိ တရားဝင် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ဂိတ်သို့ သွားရာလမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလမှ စတင်၍ “ဝ” ရွှေ့ပြောင်း အခြေချသူများသည် ဤဒေသ အတွင်းသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။ မိုင်းတုံမြို့နယ် အရှေ့နှင့် အရှေ့တောင်ပိုင်း ဒေသများကဲ့သို့ပင် အသစ် ရောက်လာသော “ဝ” အခြေချ သူများသည် ဒေသခံရွာသားများ ပိုင်မြေယာများ အနီးတွင် ဝိုင်းဝန်းကာ တဖြည်းဖြည်း ကျူးကျော် စိုက်ပျိုး၍ သိမ်းယူမှုများ ပြုလုပ်လာခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့ သည် မြေနေရာ အမြောက်အမြားကို ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းကာ သစ်သီးခြံများ စတင်စိုက်ပျိုးခြင်း ကိုလည်း ပြုလုပ်လာကြသည်။ ဤကဲ့သို့ မြေနေရာများ ကျူးကျော် သိမ်းယူမှုများကြောင့် မူရင်း ဒေသခံရွာသားများ အနက် ခန့်မှန်းခြေ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့် (စုစုပေါင်း လူဦးရေ ၁၁,၀၀၀ အနက် ၁,၆၀၀ ခန့်) သည် ၎င်းတို့၏နေရပ်များကို စွန့်ခွာထွက်ပြေး သွားခဲ့ကြ ရသည်။ ထိုသို့ စွန့်ခွာသွားသူ အများစု မှာ ရှမ်းလူမျိုးများ ဖြစ်ပြီး အများစုမှာ ထိုင်းနိုင်ငံဘက်သို့ ခိုလှုံရန် သွားခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

မိုင်းတုံမြို့နယ်အတွင်း “ဝ” လူမျိုးများ အခြေချနေထိုင်နေသည့် နေရာဒေသများ

AREAS IN MONG TON TOWNSHIP RESETTLED BY WA

တာချီလိတ် မြို့နယ်

တာချီလိတ်သည် မြန်မာ၊ ထိုင်း နှင့် လာအို သုံးနိုင်ငံ နယ်စပ်များ ဆုံရာ “ရွှေတြိဂံဒေသ (Golden Triangle)” အတွင်း တည်ရှိသည့် မြို့နယ်တစ်ခုအဖြစ် လူသိများသည်။ ဤဒေသတွင် ရှေး ယခင်ကတည်းက ချိုင့်ဝှမ်းဒေသများတွင် ရှမ်းလူမျိုးများ အဓိကနေထိုင်ကြကာ ပတ်ဝန်းကျင် ရှိ တောင် ကုန်း တောင်တန်းများပေါ်တွင် အာခါ နှင့် လားဟူ လူမျိုးများ အဓိကအခြေချ နေထိုင်ကြ ပါသည်။

တာချီလိတ်မြို့

တာချီလိတ်မြို့သည် ထိုင်းနိုင်ငံ ချင်းရှင်းခရိုင်ရှိ နယ်စပ်မြို့ ဖြစ်သည့် မယ်ဆိုင် (Mae Sai) မြို့ ၏ မျက်နှာချင်းဆိုင်တွင် ရှိသည့် မြို့ဖြစ်သည်။ ပထဝီဝင် အနေအထားအရ နယ်စပ်မြို့ ဖြစ်သဖြင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး ကဲ့သို့ တရားဝင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအပြင် မြန်မာ နှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့မှ လူ များကို တရားမဝင် ပို့ဆောင်သည့် လူကုန်ကူး လုပ်ငန်းများကြောင့်လည်း မြို့အတွင်း ငွေကြေးစီး ဆင်းမှု မြင့်မားကာ အခြားဒေသများ နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် စီးပွားရေးအရ ပိုမို ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့ သော ၁၀ နှစ်ခန့်က လူဦးရေမှာ ၂၀,၀၀၀ ခန့်သာ ရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၀၁ ခုနှစ် တွင် ၁၀၀,၀၀၀ ကျော် အထိ တိုးပွားလာခဲ့ပြီး ယင်းတို့ အနက် အများစုမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားဒေသများမှ ပြောင်းရွှေ့ လာသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့အပြင် မြို့အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘဏ်အကြီး ၅ ခု ၏ ဘဏ်ခွဲများ ဖွင့်လှစ်ထားခြင်း နှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲ ထားသော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းအသီး သီး၏ ရုံးခန်းများ နှင့် ကုမ္ပဏီများ ရှိနေခြင်းတို့က တာချီလိတ်မြို့၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အရေးပါမှုကို ပြသနေပါသည်။

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ တွင် တာချီလိတ်မြို့၌ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကို စောင့်ကြည့် စစ် ဆေးရန်ဟု ဆိုကာ နယ်စပ်ဒေသ လူဝင်မှု စစ်ဆေးရေး ကွပ်ကဲမှုဌာန (နစက - Na Sa Ka/Border Control Unit) အဖွဲ့သစ် တစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းထားရှိခဲ့သည်။ အဆိုပါ (နစက) ဌာနသည် နအဖ (SPDC) အတွင်းရေးမှူး (၁) ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ခင်ညွန့် ၏ တိုက်ရိုက် ကွပ်ကဲမှု အောက်တွင် ရှိသည်။

ဤအစီရင်ခံစာ ပြုစုထုတ်ဝေသည့် အချိန်အထိ တာချီလိတ်မြို့အနီးတဝိုက်သို့ ရွှေ့ပြောင်း အခြေချနေထိုင်သော “ဝ” လူဦးရေမှာ အနည်းငယ်သာ ရှိသေးသည်။ အသစ် ရောက်ရှိလာသော “ဝ” အခြေချသူများသည် တာချီလိတ်မြို့၏ အနောက်ဘက်ရှိ အာခါ ဒေသခံရွာသားများ ပိုင်ဆိုင်သည့် လယ်ယာမြေအချို့ကို သစ်သီးခြံများ စိုက်ပျိုးရန်အတွက် သိမ်းယူခဲ့ခြင်းများအချို့ ရှိသော်လည်း၊ တာချီလိတ်မြို့နယ်အတွင်းရှိ အခြားဒေသများတွင် မြေယာသိမ်းယူမှုများ မတွေ့ရှိရသေးပါ။ ထို့ကြောင့် အစီရင်ခံစာ ပြုစုရေးသားသည့် ကာလအထိ တာချီလိတ် မြို့နယ်ရှိ ဒေသခံရွာသား များအနေဖြင့် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ရသည့် အခြေအနေ မရှိသေးပါ။ သို့သော် ဒေသခံများ၏ ပြော ကြားချက်များအရ “ဝ” (UWSA) ၏ သြဇာလွှမ်းမိုးမှု ကြီးထွားလာသည်နှင့် အမျှ မူးယစ်ဆေးဝါး များလည်း ပိုမို ပေါများလာသည့် ဆိုးကျိုးများ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း သိရသည်။ ထို့ပြင် UWSA ထံ မှ

“ခွင့်ပြုချက် လက်မှတ် (passes)” ရရှိထားသော ကုန်သည်များ နှင့် ယာဉ်မောင်းများ သည် နအဖ (SPDC) ၏ စစ်ဆေးရေး ဂိတ်များကို အတားအဆီးမရှိ လွယ်ကူစွာ ဖြတ်သန်း သွားလာ နိုင်ကြသည်။

တာချီလိတ်မြို့နယ် အရှေ့ပိုင်းဒေသ (ပါလျောင်း-ကျိုင်းလပ် ဒေသ)

မဲခေါင်မြစ်ဝမ်း တစ်လျှောက်ရှိ ပါလျောင်း-ကျိုင်းလပ် ဒေသသည် စိုက်ပျိုးရေးအရ ဖြစ်ထွန်းသည့် ဒေသတစ်ခု ဖြစ်ပြီး ၁၉၆၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ အထိ **တရုတ်ဖြူ ကူမင်တန်** တပ်ဖွဲ့များ အခိုင်အမာ တပ်စွဲထားသည့် နေရာဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၁ တွင် တရုတ်ပြည်သူ့ လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (PLA) မှ စစ်သည် အင်အား ၂၀,၀၀၀ ခန့်ဖြင့် ထိုးစစ်ဆင် တိုက်ခိုက် ခဲ့ပြီးနောက် တရုတ်ဖြူတပ်ဖွဲ့များ စွန့်ခွာသွားခဲ့ကြရသည်။ ယင်းနောက်ပိုင်းတွင် လာအိုနိုင်ငံ နှင့် နယ်နိမိတ်ချင်း ထိစပ်နေသော ဤဒေသ၌ ရှမ်းအများစု ဖြစ်သည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း ပေါင်းစုံ လှုပ်ရှားသည့် ဒေသဖြစ်လာသည်။

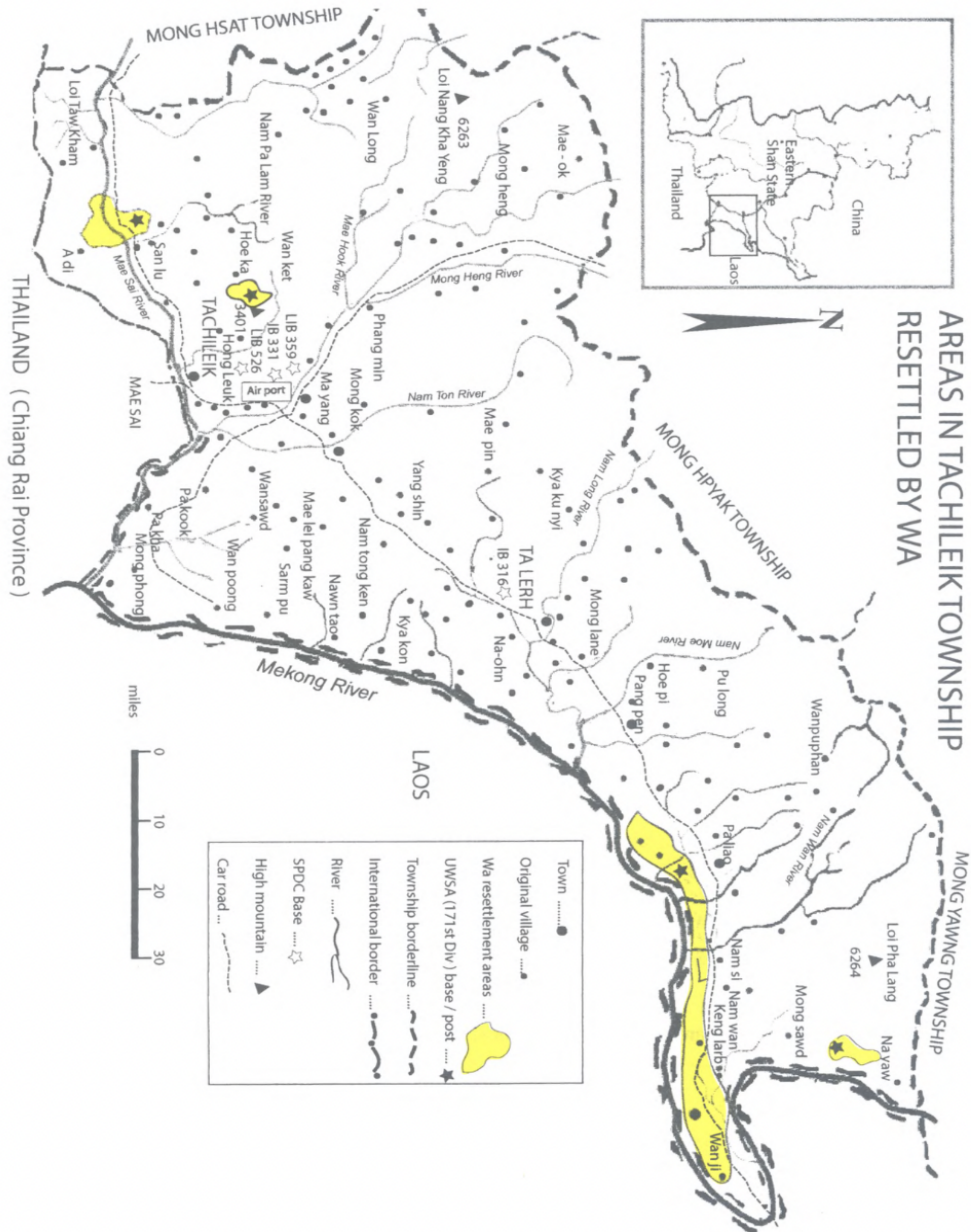
၂၀၀၁ ခုနှစ် အလယ်ပိုင်းမှ စတင်၍ UWSP သည် ပါလျောင်း ဒေသအနီးရှိ မြေနေရာအများအပြားကို တဖြည်းဖြည်း ထိန်းချုပ်လာခဲ့သည်။ ၎င်းတို့သည် အဆိုပါနယ်မြေများ အတွင်းသို့ ပြင်ပမှ လူများ မဝင်ရောက်နိုင်ရန် တားမြစ်ဆိုင်းဘုတ်များကိုလည်း စိုက်ထူထားသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည့် အချိန်ကာလ အထိ သိမ်းယူထားသော မြေများတွင် ယခင်လေယာဉ် ပြေးလမ်းဟောင်း တည်ရှိရာ နေရာလည်းပါဝင်ပြီး အများအားဖြင့် အစိုးရပိုင် လစ်လပ်မြေများ ဖြစ်နေသောကြောင့် ဒေသခံများအနေဖြင့် နေရပ်စွန့်ခွာရသည့် အခြေအနေသို့ မရောက်ရှိခဲ့ပါ။

သို့သော် ဒေသခံများ၏ ပြောကြားချက်များအရ အသစ်ရောက်ရှိလာသော “ဝ” ရွှေ့ပြောင်းအခြေချသူများသည် အကြီးစား ဝက် နှင့် ကြက်မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများကို တိုးချဲ့ လုပ်ကိုင်လာပြီး ဈေးနှုန်းများကို နိမ့်ချ ရောင်းချနိုင်သဖြင့် ဒေသတွင်း တစ်နိုင်တစ်ပိုင် မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများ နှင့် ဈေးကွက်အပေါ် သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း သိရသည်။ ထို့ပြင် မဲခေါင်ဒေသခွဲ ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်း အစီအစဉ်များ ဆက်လက် အကောင်အထည် ဖော်လာသည်နှင့်အမျှ “ဝ” အဖွဲ့များသည် ဤဒေသတွင် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု ပိုမို ကြီးထွားလာနိုင်ပြီး၊ ရေရှည်တွင် ဒေသခံများကို နေရပ်မှ ဖယ်ရှား တွန်းထုတ် လာနိုင်မည်ကို ဌာနေဒေသခံများက အလွန်အမင်း စိုးရိမ်နေကြပါသည်။

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

“ဝ” လူမျိုးများ အခြေချရန်နေထိုင်ရန် ရွှေ့ပြောင်းဝင်ရောက်လာသည့် တာချီလိတ်

မြို့နယ်အတွင်းရှိ နေရာများ

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားမှု အစီအစဉ်၏ သက်ရောက်မှုခံရသူ စုစုပေါင်း ဦးရေ

မြောက်ပိုင်းမှ “ဝ” လူမျိုးများကို ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားခဲ့သည့် တောင်ပိုင်း ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ဒေသများတွင် မူလနေထိုင်နေကြသော ဒေသခံရွာသားများ၏ စုစုပေါင်း လူဦးရေမှာ အောက်ပါ အတိုင်းဖြစ်သည်။

မြို့နယ် ၊ ကျေးရွာ အုပ်စု*	မူလ လူဦးရေ (ခန့်မှန်းခြေ)	စွန့်ခွာ ထွက်ပြေး သွားသူ စုစုပေါင်း (ခန့်မှန်းခြေ)	အခြားဒေသများသို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင် သူ အရေအတွက်	
			ရှမ်းပြည်နယ် အတွင်း အခြား မြို့နယ်များ သို့	ထိုင်းနိုင်ငံ သို့
မိုင်းဆတ်				
မိုင်းယွန်း	၂,၇၀၀	၂,၂၅၀ (၈၃%)	၂,၀၅၀ (မိုင်းတုံ၊ မိုင်းပိန်း)	၂၀၀
ဆိုင်းခေါင် ၊ ကောင်းမူးတန် ၊ တန်ဆန်း	၆,၂၀၀	၁,၅၅၀ (၂၅%)	၁,၅၅၀ (မိုင်းဆတ် အရှေ့မြောက်)	-
မိုင်းထန်း	၁,၂၀၀	၉၆၀ (၈၀%)	-	၉၆၀
စန်ကန်	၃,၇၀၀	၁,၁၀၀ (၃၀%)	၁,၁၀၀ (မိုင်းဆတ် အနောက်မြောက်)	-
မိုင်းတုံ				
ဟိုပန်၊ မယ်ကန် နှင့် ဖာချက် ကျေးရွာအုပ်စု	၈,၇၀၀	၁,၃၀၀ (၁၅%)	-	၁,၃၀၀
မိုင်းဟန်၊ ဟေ့အော် နှင့် ပုန်ပါကျင် ကျေးရွာအုပ်စုများ	၁၁,၀၀၀	၁,၆၀၀ (၁၅%)	-	၁,၆၀၀

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

တာချီလိတ်				
လွယ်တော်ခမ်း ၊ ဆန်ဆိုင် (တောင်) ၊ ပါလျောင်း၊ ကျိုင်းလပ်၊ မိုင်းဖုန်း	၁၄,၆၀၀	-	-	-
စုစုပေါင်း	၄၈,၁၀၀	၈,၇၆၀	၄,၇၀၀	၄,၀၆၀

* ကျေးရွာစာရင်း အသေးစိတ်ကို နောက်ဆက်တွဲ ၄ တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံအစိုးရ၏ မူဝါဒအရ စစ်မက် တိုက်ပွဲများကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံ နယ်နိမိတ်အတွင်း ထွက်ပြေးလာရသည့် ဒုက္ခသည်များကိုသာ ယာယီခိုလှုံခွင့် ပေးထားသည်။ ထို့ကြောင့် ဤကဲ့သို့ အတင်းအဓမ္မ ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားရေး စီမံကိန်း၏ သက်ရောက်မှုများကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံ ဘက်သို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင် လာရသူများသည် ဒုက္ခသည်စခန်းများသို့ ဝင်ရောက်ခိုလှုံခွင့် မရ ရှိကြဘဲ ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်း တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ (Illegal Migrants) အဖြစ်သာ ရပ်တည် နေကြရသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံတကာ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့ အစည်းများထံမှ အကာအကွယ် နှင့် အကူအညီများကိုလည်း ရယူပိုင်ခွင့် မရှိကြပေ။

နိဂုံး နှင့် အကြံပြုချက်များ

LNDO ၏ တွေ့ရှိချက်များ အရ “၀” ရွှေ့ပြောင်း နေရာချထားရေး အစီအစဉ်ကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းခံရသူ ခန့်မှန်း လူဦးရေ ၁၂၆,၀၀၀ ခန့် နှင့် ၎င်းတို့ကို ပြောင်းရွှေ့နေရာ ချထားခဲ့သည့် ဒေသများတွင် မူလနေထိုင်နေကြသော ဒေသခံ လူဦးရေ ၄၈,၀၀၀ ခန့် တို့၏ အခွင့်အရေးများသည် ပြင်းထန်စွာ ချိုးဖောက်မှု ခံခဲ့ရကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

ရွှေ့ပြောင်းခံရသူများအနေဖြင့် ဤရွှေ့ပြောင်းမှု နှင့် ပတ်သက်၍ ငြင်းဆန်ခွင့် သို့မဟုတ် ရွေးချယ်ခွင့် တစ်စုံတစ်ရာ မရရှိဘဲ အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းခံခဲ့ရသည့် အနေအထား ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် အသက်အရွယ်ကြီးသူများ အတွက် မိမိတို့၏ ဘိုးဘွားပိုင် မြေယာများ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုများ နှင့် ရိုးရာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို စွန့်ခွာခြင်းမှာ အလွန် ထိခိုက်နာကျင်ဖွယ် ဖြစ်သည်။ ဤရွှေ့ပြောင်းမှုသည် အတင်းအဓမ္မ စေခိုင်းခြင်း ဖြစ်ရုံသာမက အချို့သော ရွာသားများကိုမူ ရွှေ့ပြောင်းရမည်ဟု ကြိုတင်အကြောင်းကြားခြင်းပင် မရှိခဲ့ပေ။ ဤသို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းကြောင့် မလိုအပ်သည့် ဆင်းရဲဒုက္ခများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပြီး မိသားစုဝင်များ ကွဲကွာသွားခြင်းများလည်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။

ထို့ပြင် ရွှေ့ပြောင်းခံရသော ရွာသားများ အားလုံးသည် ၎င်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှု အများစုကို စွန့်ခွာထားရစ်ခဲ့ကြရသည်။

မြောက်ပိုင်းမှ ရွာသားများကို အစုလိုက် အပြုံလိုက် ကားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ခြေလျင်ဖြင့် သော်လည်းကောင်း လမ်းခရီးရှည် ရွှေ့ပြောင်း ခိုင်းစေခြင်းကြောင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဆင်းရဲ ဒုက္ခများ၊ ဖျားနာမှုများ နှင့် အသက်ဆုံးရှုံးမှုများအထိ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ရွှေ့ပြောင်း နေရာချထားရန် ရည်ရွယ်ထားသော တောင်ပိုင်းဒေသသို့ ရောက်ရှိချိန်တွင် အခြေချနေထိုင်သူများအား အစပိုင်းတွင် အခြေခံရိက္ခာအချို့ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သော်လည်း နယ်မြေသစ်၏ ပတ်ဝန်းကျင် နှင့် ကိုက်ညီမှု မရှိသေးသည့် အခြေအနေကြောင့် ၎င်းတို့အား ရောဂါ ကူးစက် ပျံ့နှံ့မှုကို ကာကွယ်ကုသရန် လိုအပ်သည့် စနစ်တကျ ပြင်ဆင်ထားမှုများ မရှိခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် ရောက်ရှိလာသော အခြေချသူ ထောင်ပေါင်းများစွာ၏ အသက်ဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။

ထို့အပြင် အခြေချနေထိုင်သူများအတွက် ကျန်းမာရေး နှင့် ပညာရေးဆိုင်ရာ အခြေခံဝန်ဆောင်မှုများမှာလည်း လုံလောက်မှု မရှိပါ။ ပို၍ ထူးခြားသည့်အချက်မှာ “ဝ” အာဏာပိုင်များက ရွာသားများကို ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှုကို ဆက်လက် ခွင့်ပြု ထားရုံသာမက တိုက်တွန်း အားပေးမှုများပင် ပြုလုပ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤအချက်သည် “ဝ” ထိန်းချုပ်ရာ မြောက်ပိုင်းဒေသများမှ တောင်ပိုင်းသို့ လူထုများကို အစုလိုက် အပြုံလိုက် အတင်းအဓမ္မ ရွှေ့ပြောင်းနေရာ ချထားရေးစီမံကိန်း၏ မူလရည်ရွယ်ချက် (“ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှု လျှော့ချရေး/ပပျောက်ရေး” ဟူသော အကြောင်းပြချက်) ဟု ပေးခဲ့သည့် အကြောင်းပြချက် နှင့် လုံးဝ သွေဖယ် ဆန့်ကျင်နေသည်။

“ဝ” အခြေချနေထိုင်သူများကို ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခဲ့သည့် ဒေသများတွင် မူလနေထိုင်ကြသည့် ဌာနေ ဒေသခံလူထုများသည် ၎င်းတို့၏ လယ်ယာမြေများ၊ နေအိမ်များ နှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ဥပဒေမဲ့ သိမ်းယူ ခံရခြင်းများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ ထို့ပြင် တရားလက်လွတ် အထောက်အထားမဲ့ အခွန်အတုပ် ကောက်ခံမှုများ နှင့် အခြားသော ဖိနှိပ်မှုများကိုလည်း ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပြီး ယင်း အခြေအနေများကြောင့် မူလ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက် လုပ်ကိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်တော့သည့် အနေအထားသို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် လူဦးရေ ၈,၀၀၀ ကျော် ခန့်သည် ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်းရှိ အခြားဒေသများသို့ ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်ခြင်းများ ရှိသကဲ့သို့ အချို့မှာ ထိုင်းနိုင်ငံဘက်သို့ ဒုက္ခသည်အဖြစ် ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်ခဲ့ကြရသည်။ သို့သော် ထိုင်းနိုင်ငံတွင်လည်း ထိုင်းအစိုးရ၏ မူဝါဒကြောင့် ၎င်းတို့သည် အကာအကွယ်ပေးမှု သို့မဟုတ် လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကူအညီများကို ရယူပိုင်ခွင့် ငြင်းပယ်ခံထား ရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းလုံးတွင် ဒီမိုကရေစီ ပျက်သုန်းနေခြင်း နှင့် ဥပဒေစိုးမိုးမှု ကင်းမဲ့နေခြင်း၊ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား နယ်စပ်ဒေသများတွင် ယင်းအခြေအနေသည် ပိုမို ဆိုးရွားမှုရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် လူထု၏ ဆန္ဒ နှင့် အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာမှု မရှိဘဲ ဤကဲ့သို့သော အတင်း

အဓမ္မ ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားရေး စီမံကိန်းများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အကောင်အထည်ဖော် နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာစစ်အစိုးရအား ဒီမိုကရေစီ လိုလားသော အင်အားစုများ၊ တိုင်းရင်းသား အတိုက်အခံ အင်အားစုများ နှင့် အတူ သုံးပွင့်ဆိုင် ဆွေးနွေးပွဲ (Tripartite Dialogue) ကို ချက်ချင်း စတင်ရန် နှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအတွက် ဒီမိုကရေစီ နှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် ရရှိစေမည့် အသွင်ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို အမြန်ဆုံး ဖော်ဆောင်ရန် နိုင်ငံတကာမှ ဖိအားပေးမှုများကို ဖိဖိစီးစီးဖြင့် ဆက်လက် လုပ်ဆောင်ရန် LNDO က တိုက်တွန်းလိုက်ပါသည်။ ထိုသို့ ကြိုးပမ်းနေစဉ် ကာလအတောအတွင်း လားဟူ အမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးရေး အဖွဲ့အစည်း (LNDO) အနေဖြင့် အောက်ပါအချက်များကို တောင်းဆို အပ်ပါသည် -

၁။ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ (SPDC) နှင့် “ဝ” အာဏာပိုင်များသည် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ တောင်ပိုင်းသို့ ရွာသူရွာသားများကို အတင်းအဓမ္မ ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားခြင်းအား ချက်ချင်းရပ်ဆိုင်းရမည်။ မြောက်ပိုင်းရှိ ၎င်းတို့၏ မူလနေရပ်များသို့ ပြန်လိုသော ရွာသားများကိုလည်း မည်သည့်ပြစ်ဒဏ်မှ ပေးခြင်းမရှိဘဲ ပြန်ခွင့်ပြုရမည်။

၂။ ရွှေ့ပြောင်းလာသူများအတွက် သိမ်းဆည်းထားသော ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ မြေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများကို မူလပိုင်ရှင်များထံ ချက်ချင်းပြန်လည် ပေးအပ်ရမည်။ ထို့ပြင် အဆိုပါ ဒေသခံရွာသားများကို ၎င်းတို့၏ မူလနေအိမ် ကျေးရွာများသို့ ပြန်ခွင့်ပြုရမည်ဖြစ်ပြီး မူလအသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို အနှောက်အယှက် ကင်းကင်းဖြင့် လွတ်လပ်စွာ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုရမည်။

၃။ နိုင်ငံခြားအစိုးရများနှင့် ကုလသမဂ္ဂ အေဂျင်စီများသည် ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်းရှိ စစ်အစိုးရ၏ မူးယစ်ဆေးဝါး ထိန်းချုပ်ရေး စီမံကိန်းများအတွက် ပေးအပ်နေသော အထောက်အပံ့အားလုံးကို ရပ်ဆိုင်းသင့်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် “မူးယစ်ဆေးဝါး ပပျောက်ရေး” ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ဒေသခံလူထုအပေါ် မြန်မာစစ်အစိုးရက ကျူးလွန်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများတွင် ၎င်းတို့၏ ပံ့ပိုးမှုများသည် တစ်နည်းအားဖြင့် “ကြံ့ရာပါ (Complicit)” ဖြစ်နေသော ကြောင့် ဖြစ်သည်။

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

နောက်ဆက်တွဲ (၁)

၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် တောင်ပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားရန် UWSP မှ ကြိုတင်ရွေးချယ်ထားသည့်

မြောက်ပိုင်း “ဝ” ဒေသရှိ ကျေးရွာအုပ်စုများ စာရင်း

(UWSP မှ ပေါက်ကြားလာသော စာရွက်စာတမ်းအရ)

ဟိုပန်မြို့နယ် (ယန်ချန် ခရိုင်)		မိုးမိုင် မြို့နယ် (ကုန်းမင်းရှန်း ခရိုင်)	
ကျေးရွာအုပ်စု	လူဦးရေ	ကျေးရွာအုပ်စု	လူဦးရေ
ဆင်ကျေ (Xin Je)	၂,၄၅၇	ဝိုးယောင်း (Wo Yiao)	၁,၅၉၈
ယန်ချန် (Yian Chen)	၅၃၄	လာရှူး (La Ru)	၂,၇၆၈
ရှန်ထုံ (Shan Tong)	၂,၃၈၇	ကုန်းအာ (Gong Er)	၂,၆၄၄
ကွန်ယား (Guang Yia)	၃,၄၃၆	ကုန်းနန် (Gong Nen)	၂,၂၁၃
ဘန်တု (BunTu)	၂,၁၆၇	ကျုံဆွန် (Jong Son)	၂,၇၈၆
ကျုံဝိုး (Jong Wo)	၂,၀၁၀	စုစုပေါင်း	၁၂,၀၀၉
စုစုပေါင်း	၁၂,၉၉၁	ပန်ဝိုင်မြို့နယ် (ကွန်မာခရိုင်)	
နားဖန်း မြို့နယ် (ယင်းဖန် ခရိုင်)		ကျေးရွာအုပ်စု	လူဦးရေ
ကျေးရွာအုပ်စု	လူဦးရေ	ဒါဂန်လို (Da Gan Lo)	၄,၅၆၇
ဘာအန်း (Ba An)	၁,၇၉၈	ဒါပူဟိုင်း (Da Pu Hai)	၄,၇၇၈
ယင်းဖန် (Yin Pan)	၃,၅၄၀	ဇာဟိုင်း (Za Hai)	၄,၄၃၇
ယန်းလိုင် (Yong Lai)	၁,၅၉၀	ကျုံလိုင် (Jong Lie)	၄,၉၁၈
ရွန်ချန်မို (Ron Qen Mo)	၂,၀၃၈	စုစုပေါင်း	၁၈,၇၀၀
ချန်မိုလိုင် (Qen Mo Lai)	၂,၀၃၄	မိုင်းမော မြို့နယ် (ဂီလောင်ဘ ခရိုင်)	
စုစုပေါင်း	၁၁,၀၀၀	ကျေးရွာအုပ်စု	လူဦးရေ
မိုးမိုင် မြို့နယ် (ကုန်းမင်းရှန်း ခရိုင်)		လာရှူး (Lashui)	၂,၄၁၈
ကျေးရွာအုပ်စု	လူဦးရေ	ဂီလုံ (Ge Lon)	၁,၁၄၂
ဝိုးယောင်း (Wo Yiao)	၁,၅၉၈	စုစုပေါင်း	၃,၅၆၀
လာရှူး (La Ru)	၂,၇၆၈	ဟိုပန် မြို့နယ် (နားဝိုင် ခရိုင်)	
ကုန်းအာ (Gong Er)	၂,၆၄၄	ကျေးရွာအုပ်စု	လူဦးရေ
ကုန်းနန် (Gong Nen)	၂,၂၁၃	ဘင်ဂန်း (Ben Gang)	၂,၄၅၀
ကျုံဆွန် (Jong Son)	၂,၇၈၆		
စုစုပေါင်း	၁၂,၀၀၉	လူဦးရေ အားလုံး စုစုပေါင်း	၈၂,၇၁၀
မန်ဖန်မြို့နယ် (လျန်းဟေ ခရိုင်)			
ကျေးရွာအုပ်စု	လူဦးရေ		
ကျုံမေ (Jong Mei)	၃,၄၉၀		
ကျုံဘန် (Jong Ban)	၂,၇၀၇		
မိုလိုင် (Mo Lie)	၃,၆၉၆		
မာဒီ (MaDe)	၃,၁၀၇၃		
စုစုပေါင်း	၁၃,၀၀၀		

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

နောက်ဆက်တွဲ (၂)

တောင်ပိုင်းရမ်းပြည်နယ်သို့ (တစ်ရွာလုံး သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုအချို့) အခြေချရန် ရွှေ့ပြောင်းခံခဲ့ရသော မြောက်ပိုင်း “ဝ” ဒေသရှိ ကျေးရွာများစာရင်း (၁၉၉၉-၂၀၀၁)

(လားဟူအမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ (LNDO) ၏ လူတွေ့မေးမြန်းချက်များအပေါ် အခြေခံ၍ပြုစုထား သည်)

အနှစ်ချုပ် ဇယား

မြို့နယ်	မူလကျေးရွာ အရေအတွက်*	တစ်ရွာလုံး (သို့) အချို့တစ်ဝက် ရွှေ့ပြောင်းခံရသော ကျေးရွာ အရေအတွက်	စုစုပေါင်း ရာခိုင်နှုန်း (%)*
ဟိုပန် (Hopang)	၅၂	၂၃	၄၄%
မုံးမိုင် (Mong Mai)	၂၆၈	၅၉	၂၁%
မန်ဖန် (Man Hpang)	၂၆၇	၃၇	၁၄%
နားဖန်း (Nahpar)	၁၈၂	၆၆	၃၆%
ပန်ယန်း (Pang Yang)	၉၃	၅၉	၆၃%
	၂၉၈	၅၈	၁၉%

* ၁၉၇၄ ခုနှစ် မြန်မာအစိုးရ၏ စာရင်းဇယားများအရ

ဟိုပန်မြို့နယ် (ယန်ချန် ခရိုင် နှင့် နားဝိုင် ခရိုင်)

ကျေးရွာ စုစုပေါင်း - ၂၃ ရွာ

ဟိုပန် (Hopang)၊ နမ်တိန် (Namting)၊ ဆင်လီ (Xinle)၊ ကောင့်ကော် (Kawnkaw)၊ ဘန်တု (Bantun)၊ ယန်ချန် (Yianchan)၊ ကောန်ရှမ်း (Kawnshan)၊ ရှန်ထန် (Shanton)၊ ရန်ဆင် (Ranghsin)၊ မုံးလင်တောင် (Monglingtaung)၊ ပန်လုံ (Panglong)၊ ကျုံဝို (Jongwo)၊ ကင်းယီယာ (Gaungyia)၊ ကောင်ဖျက် (Kawnpyak)၊ ဘန်ဂန်း (Ban Gang)၊ နားဝီ (Na Wi)၊ ပန်ခို (Pangkho)၊ ကျင်ချန် (Kyinchan)၊ ကောင့်ရိတ္တီ (Kawngriti)၊ လူဖာ (Luhpa)၊ ဟိုခို (Hokho)၊ မန်ဆိုင်း (Manhseng) နှင့် ပင်လုံ (Pinglong)

မုံးမိုင်မြို့နယ် (ကုန်းမင်းရှန်းခရိုင် နှင့် ဂီလောင်ဘခရိုင်)

ကျေးရွာ စုစုပေါင်း - ၅၉ ရွာ

တာတင်း (Tatin)၊ ယောင်ထန် (Yawng Htang)၊ ယောင်ရင်း (Yawng Rieng)၊ ယောင်ကလို (Yongkalo)၊ ယောင်ဖရေး (Yawng Hpre)၊ ကုန်းလိုင် (Konglai)၊ မန်ရှူး (Manshu)၊ ဆာအူးမန်တိုင်း (Sa U mantai)၊ မွန်လေ (Monle)၊ ယောင်ဂါလာ (Yawng Gala)၊ ကန်ဆေး (Kansay)၊ မိုင်းတုံ (Mongtong)၊ ငိုက်ကတ် (Ngai kat)၊ ငိုက်ဘရူတ် (Ngai Bruk)၊ လွယ်ဟိန် (Loihin)၊ အိုမားဝေး (O Mawe)၊ ဖန်လိုင် (Phanlai)၊ လုံခွါး (Lon Khwa)၊ ဝိုးယောင်း (Wo Yiao)၊ လာရူး (La Ru)၊ ငိုက်ဘရိုင်း (Ngai Brai)၊ တိုတာ (Tota)၊ အောင်ပွန် (Ong Pun)၊ မော်ရှိုး (Mawsho)၊ မန်ပင်း (Man Ping)၊ ကုန်းမင် (Gong Ming)၊ မန်ကားအူး (Man CarrOo)၊ ကုန်းပိ (Kong Pi)၊ ယောင်ပျန် (Yawng Pian)၊ မန်ဖင်း (Man Phin)၊ ကုန်းကျီ (KongKyi)၊ မုန်းလီလုံ (Mong Lelong)၊ နမ်ကုန်းလုံ (Namkonglong)၊ မန်ဟောင်း (Man Hoang)၊ ကုန်းကျို (Kong Kyo)၊ ယောင်ပလုံ (Yawng Palong)၊ ယောင်တက် (Yawng Tek)၊ ကုန်းအာ (Gong Er)၊ မန်တုံ (Man Tong)၊ မန်ကွေလုံ (Man Kwelong)၊ မန်ခါ (Man Kha)၊ မန်တာ (Man Ta)၊ မိုင်းမော (Mong Mao)၊ ကွတ်ဟီး (Kut Hi)၊ ကုန်းနန်း (Gong Nen)၊ ကျုံဆွန် (Jong San)၊ ယောင်နောင် (Yawng Naung)၊ မိုင်းလေးလီခွါး (Monglelykwa)၊ ဂီလုံဘ (Gelong Ba)၊ လာရှူး (La Shui)၊ ဂီလုံ (Gelon)၊ ကိုင်းတင်း (Kaitin)၊ ပန်သူ (Pang Thu)၊ မင်းရိုင်း (Ming Rai)၊ ထန်ထင်း (Htang Htin)၊ မိုင်းလူ (Mongloo)၊ ကင်းဆန် (Kin San) နှင့် ယောင်ပလောင်း (YawngPalao)

ပန်ဝိုင်မြို့နယ် (ကွန်မာခရိုင် နှင့် ဝမ်လင်းခရိုင်)

ကျေးရွာ စုစုပေါင်း - ၅၉ ရွာ

စဝ်ဖန် (Sao H pang)၊ ချန်ယင် (Changyin)၊ ငါလိုင် (Ngalai)၊ ရှမ်းခဲန် (Shan Ken)၊ ထွမ်ဖောင် (Tom Poug)၊ ကုန်းရု (Kong Ru)၊ မုံးနောင် (Mong Nong)၊ ယောင်ဟုတ် (Yawng Hok)၊ ပန်နောင် (Pang Nong)၊ ယောင်ကိုင်း (Yawng Kai)၊ ယောင်ကုန်း (Yawng Kong)၊ ဖာဟာ (Hpa

Ha)၊ ယောင်တီယား (Yawng tiya)၊ မန်ပန် (Man Pang)၊ ပင်းကလွန် (Pingkalun)၊ ယောင်ပရေး (Yawng paray)၊ အွန်းကရက် (Own Karet)၊ ယောင်ဂုန်း (Yawng Gong)၊ ကောင့်နာ (Kawn Na)၊ ယောင်ရိုင်း (Yawng Rai)၊ ယောင်လုံ (Yawng Long)၊ ဒါဂန်လို (Da Ganlo)၊ ယောင်ငိုက် (Yawng Ngai)၊ ယောင်ရိုင်း (Yawng Rai)၊ စီကာရာ (Sikara)၊ ယောင်ပရိုင်း (Yawng Parai)၊ ဇာဟိုင်း (Za Hai)၊ ဒါပူဟိုင်း (Da Puhai)၊ ယောင်နောင် (Yawng Nong)၊ ချွန်ပိုင် (Chon Pai)၊ လိုင်တီယား (Laitiya)၊ ကွန်မာ (Kun Ma)၊ ယောင်ကလော့ (Yawng kalot)၊ ယောင်ပရွန် (Yawng Parun)၊ ယောင်နှူး (Yawwng Nu)၊ ကုန်းကီ (Kong Ki)၊ ယောင်ရုန်း (Yawng Rong)၊ ကျုံလိုင် (Jong Lei)၊ ကောန်လွန် (Kawn Lun)၊ ယောင်ကလူး (Yawng Kalu)၊ အုတ်စီယီး (Ok Siyee)၊ ငယ်လိုင် (Ngelai)၊ ယောင်ခါး (Yawng Kha)၊ ယောင်လုံ (Yawng Lon)၊ ဝမ်လင်း (Wang Lin)၊ ရိုစီမုတ် (Ro Simout)၊ တောင်ကာရာ (Tong Kara)၊ နီမေ (Ni Mei)၊ မန်မော (Man Maw)၊ မိုးတာရာ (Moe Tara)၊ ကျုံဘား (Jong Ba)၊ ယောင်ပါ (Yawng Pa)၊ ယောင်ယန် (Yawng Yang)၊ ပန်ပီ (Pang Pi)၊ ယောင်ဆင်း (Yawng Sing)၊ ငိုက်မိုး (Ngai Moe)၊ လာလိုင် (Lalai)၊ ငိုက်ဟုတ် (Ngai Hot) နှင့် ခွန်ရု (Khon Ru)

မန်ဖန်မြို့နယ် (လျန်ဟောခရိုင်)

ကျေးရွာ စုစုပေါင်း - ၃၆ ရွာ

မန်ဖန် (Man Hpang)၊ ကောန်တာ (Kawn Ta)၊ မုံးဆလုံ (Mong Salong)၊ နောင်ချတ် (Nong Chet)၊ ကောင်းပါ (Kong Pa)၊ ကေကာလုံ (Kekalong)၊ မုတ်ဖရော် (Mot Hpraw)၊ အမ်ခရမ် (Um Khram)၊ နန်းနီ (Nang Ni)၊ နောင်ဆော့ (Nong Sawk)၊ မန်ခါး (Man Kha)၊ ကာစစ် (Ka Sit)၊ မန်နွဲ့ (Man Noi)၊ ခွမ်ပိန် (Kom Pei)၊ မုတ်ဆီ (Mot Hsi)၊ မန်ဖန် (Man Phan)၊ နောင်ခမ်း (Nawng Kham)၊ ကုန်းဝေ့ (Kong Vot)၊ ပန်ကော (Pang Kaw)၊ လှိုင်ဆင် (Loi Sim)၊ ကျုံမိနီ (Jong Mei)၊ ယောင်ဘန် (Yawng Bang)၊ မန်ကက် (Man Ket)၊ ပန်ဖိန်း (Pang Hpeung)၊ ယောင်ကာ (Yawng Ka)၊ လျန်းဟေ (Lien He)၊ နောင်ကက် (Nawng Ket)၊ ယိုယန်ဆင် (Yo Yansen)၊ မန်ပင်း (Man Ping)၊ မော်ပလာ (Maw Pala)၊ မန်ဟော့ (Man Hog)၊ မန်မုန်းဆိမ့် (Ma Mungseng)၊ အောင်လာ (Ong La)၊ ယေးဆောင် (Ye Song)၊ ပန်ကော (Pang Kaw)၊ ငယ်ကာ (Nge Ka) နှင့် ပန်ဖေး (Pang Pia)

နားဖန်းမြို့နယ် (ယင်းဖန်ခရိုင်)

ကျေးရွာ စုစုပေါင်း- ၇၁ ရွာ

နားဖန်း (Napham)၊ အိုက်ကျင် (Ai Kyin)၊ ဆူးရာမွန် (Suramun)၊ ကာတီ (Kati)၊ ဟာခွန် (Ha Khon)၊ ပလာ (Pala)၊ မောဖာ (Mau Pha)၊ ဖာမော် (Hpa Maw)၊ ယင်းဖန် (Ying Fang)၊ ယောင်လိုင် (Yawng Lai)၊ ဆာအူး (Sa-U)၊ ယင်းပန် (Yin Pan)၊ ကျုံဘား (Jong Ba)၊ ယောင်ပလင်း (Yawng Palin)၊ ကုန်းငဲ့ (Kong Nge)၊ ကုန်းကာရာ (Kong Kara)၊ ပါထန် (Pa Htang)၊ ယောင်တောင် (Yawng taung)၊ တောင်ရောင် (Taung Rao)၊ တူလိုင် (Tu Lai)၊ ဘာအန်း (Ba An)၊ မန်ဆာမူး (Man Sa Mu)၊ ကုန်းရွန်း (Kon Roon)၊ မန်ဗေ (Man Vei)၊ ပန်ယွန်း (Pang Yon)၊ စီစော (Si Saw)၊ မွန်လေ

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

(Mon Lie)၊ မန်နောင် (Man Naung)၊ ဖန်လင်း (Hpang Ling)၊ ကွတ်ကင်း (Kut King)၊ မိုလိုင် (Mo Lai)၊ မာဒီ (Ma De)၊ ကန်ဖာယာ (Kang Pha Ya)၊ နာလိုင် (Na Lai)၊ မန်လှိုင် (Man Loi)၊ ဆာခု (Sa Khu)၊ ပလာ (Pala)၊ ဖန်ကာရူး (Hpankaru)၊ ပန်လုံ (Pang Long)၊ ပါတုံ (Pa Ton)၊ နမ်ဆင်း (Nam Sin)၊ မန်ကန်း (Man Kang)၊ ယောင်လက် (Yawng Lek)၊ ယောင်မုတ် (Yawng Mot)၊ မန်ချောက် (Man Cawn)၊ ယောင်လောင် (Yawng Lao)၊ အုမ်ဖရမ် (Om Phram)၊ ပန်ဆိုင် (Pang Sai)၊ ယောင်မက် (Yawng Met)၊ မွန်ပရိုင် (Mon Parai)၊ လှိုင်ထာ (Loi Hta)၊ စပ်ကျင် (Sao Kyen)၊ မန်ကောင့် (Man Kawn)၊ သူးဆေ (ThuSei)၊ သာဝ (Tha Wa)၊ ယောင်မူ (Yawng Mu)၊ မန်ဟာ (Man Ha)၊ ပန်လုံ (Pang Long)၊ ပန်ယန် (Pang Yong)၊ လှိုင်လင်း (Loi Ling)၊ ယောန်ကောန် (Yawng Kawn)၊ မွန်မိုး (Mon Moe)၊ ချူဖန် (Cu Phan)၊ မန်နောင်း (Man Nao)၊ ကုန်းကင်း (Kong Kin)၊ ဆူးလွန် (Su Lon)၊ မန်နောင် (Man Naung)၊ ကုန်းဖန် (Kong Phan)၊ လိုင်လင်း (LaiLin)၊ ဖာဆောင် (Hpa Song) နှင့် နန်းကန်အူ (Nang Kang-O)

ပန်ယန်း မြို့နယ် (Pang Yang Township)

ကျေးရွာ (Village)	မူလ ရှိရင်း အိမ်ခြေများ အရေအတွက်	ရွှေ့ပြောင်း အခြေချ ခံရသော အိမ်ထောင်စု အရေအတွက်	စုစုပေါင်း ရာခိုင်နှုန်း (%)
ယွန်းဦး (Yawn U)	၈၉	၃၀	၃၇%
ယွန်းပန် (Yawn Pang)	၈၀	၄၀	၅၀%
ဘန်ဗင်း (Ban Vin)	၆၇	၂၅	၃၇%
ကောင့်ဟုန်း (Kawn Hong)	၄၅	၄၅	၁၀၀%
ခန်ခီ (Khan Khi)	၅၀	၁၀	၂၀%
ယွန်းပန် (Yawn Pang)	၈၅	၃၀	၃၅%
ယွန်းရှိုင်း (Yawn Shai)	၆၂	၂၅	၄၀%
ယွန်းအွန်း (Yawn Aawn)	၇၉	၃၀	၃၇%
တန်မန်း (Tang Mang)	၅၈	၂၀	၃၄%
ဘန်ငဲန်း (Ban Ngeng)	၅၆	၂၀	၃၅%

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

နောင်ပန် (Nawn Pang)	၉၉	၃၀	၃၀%
မုန်းခွန် (Mung Khun)	၆၉	၂၀	၂၈%
ဆန်ခဲန် (San Khen)	၅၉	၂၀	၃၃%
ယွန်းဦး (Yawn U)	၇၇	၃၀	၃၈%
မန်ဆိမ့် ၁ (Mang Seng 1)	၁၈၃	၁၀၀	၅၄%
မန်ဆိမ့် ၂ (Mang Seng 2)	၉၇	၃၀	၃၀%
ဘန်ဗင်း (Ban Vin)	၆၈	၂၀	၂၉%
နမ့်ဖာ (Nam Pha)	၇၂	၃၀	၄၁%
နမ့်လင်းဆူး (Nam Ling Su)	၆၀	၂၀	၃၃%
ယွန်းတင်း (Yawn Ting)	၁၀၈	၅၀	၄၆%
ဆူးဖိန် (Su Hpeung)	၇၆	၃၀	၃၉%
တိန်းနောင် (Teung Nawn)	၉၉	၅၀	၅၀%
ဘန်ဗင်း (Bang Vin)	၆၄	၂၅	၃၉%
ဟုန်းပွိုင်လုံ (Hong Voi Lon)	၂၈၈	၁၀၀	၃၄%
ဟုန်းပွိုင် ၁ (Hong Voi 1)	၁၈၇	၅၀	၂၆%
ဟုန်းပွိုင် ၂ (Hong Voi 2)	၉၇	၅၀	၅၁%
ဆူးလုံ (Su Lo)	၅၇	၂၀	၂၅%
လာကာ (La Ka)	၅၄	၄၅	၈၃%
ဝင်းကောင့် (Vin Kao)	၄၉	၄၉	၁၀၀%
နမ့်တုန် (Nam Tong)	၄၅	၄၅	၁၀၀%
မော်ငဲ့ (Maw Ngek)	၅၈	၁၀	၁၇%

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

ဘန်ငဲ့ (Bang Ngek)	၅၉	၂၀	၃၃%
ဘန်ဗန် (Bang Ven)	၅၅	၅၅	၁၀၀%
(delete later)			
တောင်နောင် (Tong Nawn)	၅၉	၅၉	၁၀၀%
ဘန်နောင် (Bang Nawn)	၈၈	၃၀	၃၄%
နောင်ဦး (Nawn Eu)	၈၈	၃၀	၃၄%
ပန်ယန်း (Pang Yang)	၁၇၆	၅၀	၂၈%
ဆူးလို့ (So Lo)	၇၆	၂၉	၂၆%
ဘန်ကောန် (Bang Kawn)	၆၈	၁၅	၂၂
ပန်ပွန် (Pang Pawn)	၈၉	၃၀	၃၃
ပန်ကောန် (Pang Kawn)	၈၁	၂၀	၂၄
နောင်အောင် (Nawng Aung)	၂၈၇	၁၀၀	၃၄
ငဲ့ဖာ (Ngek Pha)	၅၉	၁၀	၁၆
ပန်ခမ်း (Pang Kham)	၇၆	၃၀	၃၉
နမ့်ခမ်းဝါ (Nam Khan Va)	၁၉၈	၁၀၀	၅၀
ဝင်းငု (Vin Ngeu)	၂၅၆	၁၃၀	၅၀
ဝင်းငုလုံ (Vin Ngeu Lon)	၃၆၇	၂၀၀	၅၄
မုန်းတိန်း (Mung Temg)	၇၈	၃၀	၃၈
သွန်းနောင် (Thun Nawn)	၈၂	၃၀	၃၆
ခန်ပို (Khan Po)	၉၉	၄၀	၄၀
စုဖန် (Cu Phan)	၇၈	၂၀	၂၅

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

ဘန်ချောက် (Bang Cawn)	၈၇	၃၀	၁၀
နောင်စော (Nawn Caw)	၉၇	၄၀	၄၁
ဘန်နွန် (Bang Nawn)	၇၈	၃၀	၃၈
နောင်ကော်လော (Nawn Kaw Law)	၇၀	၂၀	၂၈
သိုကော်လော (Tho Kaw Law)	၈၀	၃၀	၃၇
ပူပါရာ (Pu Pa Ra)	၈၃	၂၅	၃၀
နောင်ပါ (Nong Pa)	၁၀၇	၃၀	၂၈
စုစုပေါင်း (Sub-total)	၅၆၅၅	၂၃၂၃	(ပျမ်းမျှ = ၄၁%)
ခန့်မှန်းလူဦးရေ (Approx # pers)	၂၅,၉၀၀	၁၃,၉၅၀	

နောက်ဆက်တွဲ (၃)

“ဝ” မြောက်ပိုင်းဒေသမှ လာရောက်ရွှေ့ပြောင်း အခြေချသည့်

တောင်ပိုင်းမှ ကျေးရွာများ နှင့် လူဦးရေများ စာရင်း

မိုင်းဆတ်မြို့နယ် (Mong Hsat Township)

မိုင်းဆတ် တောင်ပိုင်းဒေသ (မိုင်းယောင်း)

	အိမ်ခြေ (#houses)	လူဦးရေ (#people)
မယ်ယောင်း (မြစ်ဖာ) [Mae Yawn (Myit Pha)]	၁၀၀	၇၅၀
နားပါကောင့် (Na Pa Kao)	၆၀၀	၄,၄၂၄
ဘန်ကော် (Ban Kor)	၂၃၀	၁,၅၅၀
တာဘာကာ (Ta Ba Ker)	၁၀၀	၇၀၀
ဆန်လူယောင် (San Lu Yao)	၆၀၀	၄,၀၀၀
ကျာလို (Kya Lor)	၅၀	၃၀၀
ဟိုဝေး (Ho Wae)	၂၁၀	၁,၆၆၀
မာဆာကို (Masako)	၂၅၀	၁,၇၅၂
ဟွေဟူး (Huay Hu)	၄၅၀	၃,၅၆၂
ဆူးကေး (Su Kae)	၄၀၀	၂,၉၀၀
အော်လို (Or Lor)	၁၅၀	၁,၀၀၀
မီးဒူကို (Mee Du Ko)	၁၀၀	၇၀၀
တာကူ (Ta Ku)	၃၀၀	၂,၃၀၀
မာအင်း (Ma Ing)	၁၀၀	၇၀၀
ဘူကီလစ် (Bu Kilik)	၂၀၀	၁,၃၀၀
မယ်ပူနွဲ့ (Mae Bu Noi)	၃၀၀	၂,၁၀၀
စုစုပေါင်း (Total)	၄,၁၄၀	၂၉,၇၀၃

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

မိုင်းဆတ် အရှေ့ပိုင်းဒေသ (မိုင်းထန်း)

	အိမ်ခြေ	လူဦးရေ
တာလန်း (Talang)	၈၀၀	၄,၇၀၀
စာတွန် (Satun)	၂၅၀	၂,၀၀၀
မိုင်းကန်း (Mong Kam)	၄၅၀	၂,၅၀၀
ဘန်ခမ်း (Ban Kham)	၂၀၀	၁,၅၅၀
မိုင်းတုံ (Mong Turn)	၈၀၀	၄,၅၀၀
မတ်ဟွန်းကန်း (Mak Hoon Kang)	၂၀၀	၁,၃၄၀
စုစုပေါင်း (Total)	၂,၇၀၀	၁၆,၅၉၀

မိုင်းဆတ် အနောက်ပိုင်းဒေသ (စံကန်း)

	အိမ်ခြေ	လူဦးရေ
စံကန်း (San Kang)	၁၀၀	၅၇၀
မိုင်းကေး (Mong Kae)	၈၀၀	၅,၁၀၀
ဖာဘုတ် (Pha Book)	၈၀၀	၄,၇၀၀
ဟွေဟုတ် (Huay Hok)	၅၀	၃၂၀
ဖာဖန် (Pha Phen)	၁၀၀	၅၅၀
မယ်ဆွန် (Mae Sown)	၈၀	၅၃၀
အာပူကို (Ar Pu Ko)	၂၀၀	၁၃၀၀
ဘူးတီး (Boo Tee)	၆၀	၃၇၀
ဘူးဆက် (Boo Sak)	၅၀	၃၁၀
ဘူးလူ (Boo Loo)	၄၅	၂၅၀
စုစုပေါင်း (Total)	၂,၂၅၅	၁၄,၀၀၀

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

မိုင်းတုံ မြို့နယ်

မိုင်းတုံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသ (မယ်ခန့် - ဟိုယော့)

	အိမ်ခြေ	လူဦးရေ
နားပါကောင့် (Na Pa Kao)	၇၀၀	၄,၅၀၀
နောင်ကလိုင် (Nong Ka Lai)	၃၀၀	၂,၀၀၀
နောင်ယာဆိုင် (Nong Ya Sai)	၂၀၀	၁,၃၀၀
ဟိုပန် (Ho Pang)	၈၀၀	၅,၀၀၀
ဟိုယော့ (Ho Yawd)	၃၀၀	၂,၀၀၀
မတ်ဟင်ကောင့် (Mak Hin Kaung)	၁၀၀	၇၅၀
မယ်ဟဲ (Mae Hae)	၂၀၀	၁,၃၀၀
မောက်စီလီ (Mork Zili)	၆၅	၃၃၀
ဝမ်မိုင် (Wan Mai)	၅၅	၃၅၀
ဟောက်လီ (Hao Lee)	၄၅	၃၀၀
ဖာခေး (Pha Khe)	၃၅	၂၅၀
စုစုပေါင်း	၂,၈၀၀	၁၈,၀၈၀

မိုင်းတုံ တောင်ပိုင်းဒေသ (ပုံပါကျင်-မိုင်းကျော့)

	အိမ်ခြေ	လူဦးရေ
နားကုန်းမူး (Na Kong Mu)	၃၇၂	၂,၁၀၉
နောင်ပိုင် (Nong Wai)	၂၂၈	၁,၃၃၀
နားယန်း (Na Yan)	၄၂	၂၃၉
ပုံပါကျင်-တာလွန် (Bong Ba Khem-Talun)	၂၃၅	၁,၄၀၇
ဘန်ခေးအောင်လုံ (Bang Khe Aung Long)	၂၈၀	၁,၈၅၅

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

နားကလန် (Na Ka Lan)	၁၆၆	၉၂၇
နမ့်ခန်း (Nam Khen)	၆၀	၃၃၂
နားမလွင် (Na Ma Lwin)	၄၉	၂၈၁
ပန်မာအုတ် (Pang Ma Ok)	၁၉၀	၉၅၀
ဟွေအော် (Huay Or)	၅၈၆	၂,၉၅၀
မိုင်းကျောဒေသ (Mong Kyawd area)	၄၁၀	၂,၁၀၀
စုစုပေါင်း	၂,၆၀၈	၁၄,၄၈၀

တာချီလိတ်မြို့နယ်

	အိမ်ခြေ	လူဦးရေ
တာချီလိတ်မြို့	၉၅	၆၂၀
ပါလျှီ (Pa Liaw)	၁၅၀	၉၃၀
ကျိုင်းလပ် (Keng Larp)	၂၈၅	၁,၉၀၀
စုစုပေါင်း	၅၃၀	၃,၄၅၀

နောက်ဆက်တွဲ (၄)

“ဝ” မြောက်ပိုင်းဒေသမှ လာရောက်ရွှေ့ပြောင်း အခြေချသည့်
တောင်ပိုင်းမှ မူလရှိရင်း ကျေးရွာများ စာရင်း

မိုင်းဆတ် မြို့နယ်

ကျေးရွာအုပ်စု	ကျေးရွာ	လူမျိုး	အိမ်ခြေ (ခန့်မှန်း#)	လူဦးရေ (ခန့်မှန်း#)	ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်သူ (ခန့်မှန်း#)
မိုင်းယောင်း (Mong Yawn)	မယ်ဟန် (Mae Hen)	လားဟူ (Lahu)	၂၅		
	ဟိုဝိုင်း (Ho Woi)	လားဟူ (Lahu)	၂၀		
	ဟာဖွန်းဖို (Ha Peun Pho)	လားဟူ (Lahu)	၃၀		
	ပါကျူးဆင် (Pa Cu Sin)	လားဟူ (Lahu)	၃၀		
	လွယ်ဒင် (Loi Den)	လားဟူ (Lahu)	၂၅		
	ဟိုးဟူး (Hoe Hu)	လားဟူ (Lahu)	၂၀		
	မာဆန်ကို (Ma San Ko)	လားဟူ (Lahu)	၂၀		
	ကျာလော် (Kya Law)	လားဟူ (Lahu)	၁၅		
	အောင်လုံ (Awn Long)	လားဟူ (Lahu)	၁၀		

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

	တာကူး (Ta Ku)	လားဟူ (Lahu)	၁၅		
	နားခမ်း (Na Khan)	လားဟူ (Lahu)	၂၀		
	ဘန်လုံ (Ban Lon)	လားဟူ (Lahu)	၂၀		
	မုန်းဆိုင်း (Mung Sai)	လားဟူ (Lahu)	၁၅		
	မယ်ပူနွဲ့ (Mae Pu Noi)	လားဟူ (Lahu)	၄၀		
	မယ်ပူနွဲ့ (Mae Pu Noi)	အာခါ (A Kha)	၅၀		
	ကျာမဲန် (Kya Men)	လားဟူ (Lahu)	၂၀		
	ဟိုးဆာ (Hoe Sa)	လားဟူ (Lahu)	၁၅		
	နားပါကွန် (Na Pa Kon)	လားဟူ (Lahu)	၁၅		
	ဆူးကဲန် (Su Ken)	လားဟူ (Lahu)	၂၀		
	မင်းဒူးကို (Min Du Ko)	လားဟူ (Lahu)	၁၀		
	မိန်း (Main)	လားဟူ (Lahu)	၁၀		

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

	ပူခင်းလိပ် (Pu Khin Leik)	လားဟူ (Lahu)	၁၅		
	ပိန်းခမ်း (Peng Kham)	ရှမ်း (Shan)	၈၅		
စုစုပေါင်း			၅၇၅	၂၇၀၀	၂,၂၅၀ (၂,၀၅၀ မှာ ရှမ်းပြည်နယ် အတွင်းရှိ မိုင်းတုံ နှင့် မိုင်းပျဉ်းသို့၊ ၂၀၀ မှာ ထိုင်းနိုင်ငံသို့)

ကျေးရွာအုပ်စု	ကျေးရွာ	လူမျိုး	အိမ်ခြေ (ခန့်မှန်း#)	လူဦးရေ (ခန့်မှန်း#)	ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်သူ (ခန့်မှန်း#)
ဆိုင်းခေါင် Hsai Khao	ဆိုင်းခေါင်	ရှမ်း (Shan)	၁၃၀		
	မုတ်ပုန်း (Moutpong)	ရှမ်း (Shan)	၁၂၀		
	ဟတ်ပါ (Hart Pa)	ရှမ်း (Shan)	၁၂၀		
	ပန်ဟိုင်း (Pang Hai)	ရှမ်း (Shan)	၁၅၀		
	ဘန်ဟုန်း (Ban Hoong)	ရှမ်း (Shan)	၂၀၀		

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

ကောင့်မူတန် (Kawng Mutan)	ကောင့်မူတန် (Kawng Mutan)	ရှမ်း (Shan)	၁၃၀		
	တာလန် (Ta Lang)	ရှမ်း (Shan)	၁၀၀		
	ဘန်မိုင် (Ban Mai)	ရှမ်း (Shan)	၁၁၀		
	ဝက်ထရန် (Veterans)	လားဟူ (Lahu)	၈၀		
	အာရှော (Ar Shaw)	အာခါ (Akha)	၆၀		
	ဇူလူ (Zulu)	အာခါ (Akha)	၅၀		
	မယ်ချန်း (Mae Chan)	လားဟူ (Lahu)	၅၀		
တန်ဆန်း (Tang Seng)	တန်ဆန်း	လားဟူ (Lahu)	၃၀		
	နန်းခမ်း (Nang Kham)	လားဟူ (Lahu)	၂၀		
	ဟန်းကျော့ (Hang Kyaw)	လားဟူ (Lahu)	၂၅		
	မယ်ဖောင် (Mae Pong)	လားဟူ (Lahu)	၂၅		
	မယ်ကော (Mae Kaw)	လားဟူ (Lahu)	၄၀		
	မယ်ချန်း (Mae Chan)	လားဟူ (Lahu)	၆၀		

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

	ပူဟူး (Pu Hoo)	လားဟူ + အာခါ (L+A)	၃၀		
	မယ်ပန်း (Mae Pang)	လားဟူ (Lahu)	၂၀		
	ဆိုင်းခေါင် (Sai Khao)	လားဟူ (Lahu)	၁၅		
	ဝုန်းကောတေ (Wone Kawde)	လားဟူ (Lahu)	၂၀		
	မယ်ကော ၁ (Mae Kaw 1)	လားဟူ (Lahu)	၁၅		
	မယ်ကော ၂ (Mae Kaw 2)	လားဟူ (Lahu)	၂၅		
	တန်လွိုင် (Tang Loi)	လားဟူ (Lahu)	၂၀		
	နာစီ (Na Si)	လားဟူ (Lahu)	၁၅		
	ဖန်ဖင် (Phan Pen)	အာခါ (Akha)	၃၀		
	ပူကန်းနွဲ့ (Pukangnoi)	လားဟူ + အာခါ (L+A)	၄၅		
	ဟန်းကျိုင်း (Hangkyoi)	လားဟူ (Lahu)	၂၀		
စုစုပေါင်း			၁,၇၆၅	၆,၂၀၀	၁,၅၅၀ (မိုင်းဆတ် မြို့အရှေ့မြောက်ပိုင်းသို့)

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

ကျေးရွာအုပ်စု	ကျေးရွာ	လူမျိုး	အိမ်ခြေ (ခန့်မှန်း#)	လူဦးရေ (ခန့်မှန်း#)	ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်သူ (ခန့်မှန်း#)
မိုင်းတွမ် (Mong Tum)	နာယောင်း (Nayao)	ရှမ်း (Shan)	၈၀		
	တာလန်း (Talang)	ရှမ်း (Shan)	၅၀		
	ဘန်မတ် (Beng Mert)	ရှမ်း (Shan)	၃၀		
	ဟိုနား (Ho Na)	ရှမ်း (Shan)	၃၀		
	မိုင်းကန် (Mong Kan)	ရှမ်း (Shan)	၃၀		
	အာကျာပုံ (A Kya Pong)	အာခါ (Akha)	၂၀		
စုစုပေါင်း			၂၄၀	၁,၂၀၀	၉၆၀ (ထိုင်းနိုင်ငံသို့)

ကျေးရွာအုပ်စု	ကျေးရွာ	လူမျိုး	အိမ်ခြေ (ခန့်မှန်း#)	လူဦးရေ (ခန့်မှန်း#)	ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်သူ (ခန့်မှန်း#)
စန်ကန် ကျေးရွာအုပ်စု	စံကန်း (San Kang)	လားဟူ (Lahu)	၄၀		

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

(San Kang Tract)					
	မယ်ခဲန် (Meken)	လားဟူ (Lahu)	၅၀		
	လောကာနာ (Law Ka Na)	လားဟူ (Lahu)			
	ကျာနားဆိမ့်ကွ (Kyanasengkwa)	လားဟူ (Lahu)			
	အန်နီ (Enni)	လားဟူ (Lahu)			
	ဖတ်ဘုတ် (Phak Book)	လားဟူ (Lahu)			
	ဖူးဖာ (Phu Pha)	အာခါ (Akha)			
	ဖာဖိန် (Phaphen)	လားဟူ (Lahu)			
	ကျာကော် (Kyakaw)	လားဟူ (Lahu)			
	အူးဖူးဒေး (U Phu Day)	လားဟူ (Lahu)			
	ဆူးကဲန် (Su Ken)	လားဟူ (Lahu)			
	ဆန်တောင် (SangTao)	လားဟူ (Lahu)			
	ဟိုးဟုတ် (Hoe Hook)	လားဟူ (Lahu)			

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

	နားလောင်း (Na Lao)	လားဟူ (Lahu)			
	အာပူကို (Apuko)	လားဟူ (Lahu)			
	ပူလိုး (Pu Lo)	လားဟူ (Lahu)			
	ကျာသီ (Kya Ti)	လားဟူ (Lahu)	၂၅		
	ဟိုအွန် (Ho Awn)	အာခါ (Akha)	၃၅		
	ပူဖာ (Pu Hpa)	လားဟူ+ အာခါ (L+A)	၄၅		
	ပူလူ (Pu Lu)	အာခါ (Akha)	၃၅		
	ဆန်ကန် (တောင်) San Kang (lower)	လားဟူ+ အာခါ (L+A)	၄၀		
	ကြာခါကြို (Kya Kha Kyo)	လားဟူ (Lahu)	၃၀		
	ကြာထိကော် (Kya Hti Kaw)	လားဟူ (Lahu)	၂၀		
စုစုပေါင်း			၇၅၀	၃၇၀၀	၁,၁၀၀ (မိုင်းဆတ် အနောက်မြောက်ဘက်သို့)

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

မိုင်းတုံမြို့နယ်

ကျေးရွာအုပ်စု	ကျေးရွာ	လူမျိုး	အိမ်ခြေ (ခန့်မှန်း နံး#)	လူဦးရေ (ခန့်မှန်း #)	ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်သူ (ခန့်မှန်း#)
ဟိုပန် (Ho Pang)	ဟိုပန် (Ho Pang)	လားဟူ	၆၀		
	ဟိုယော့ (Hoyawd)	လီဆူ	၈၀		
	မန်ဟုန်းဖုန်း (Ma Hung Hpon)	လားဟူ	၂၅		
	ဟိုပါဆာ (Hoe Pa Sa)	လားဟူ	၃၀		
	မန်လူလာ (Ma Lu La)	အာခါ	၃၀		
	ဟိုနား (Hoe Na)	ရှမ်း	၁၀၀		
	နားပင်းလီ (Na Ping Li)	ရှမ်း	၁၀၀		
	ကျိုင်းဟုန်း (Keng Hong)	လားဟူ	၄၀		
	ဟိုလူ (Hoe Lu)	လားဟူ	၃၀		
	နားကော် (Na Kaw)	လားဟူ	၄၀		
	ဟိုဟုတ် (Hoe Hook)	လားဟူ	၂၅		
	ပန်ဝိုး (Pang Woo)	ရှမ်း	၁၂၀		
	နောင်ချို (Naung Cho)	ရှမ်း	၁၂၀		
	နောင်ယာဆိုင်း (Naung Ya Sai)	လားဟူ	၇၀		
	နောင်ကလိုင်း (Naung Ka Line)	ရှမ်း	၈၀		

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

မယ်ကဲန် (Mae Ken)	မယ်ကဲန် (Mae Ken)	ရှမ်း	၁၅၀		
	နားပါကော် (Na Pa Kao)	လားဟူ	၇၀		
	ဝမ်မိုင် (Wan Mai)	ရှမ်း	၈၀		
	မောက်စီလီ (Mout Sli)	ရှမ်း	၁၀၀		
	ဟိုဆိုင် (Hoe Sai)	ရှမ်း	၈၀		
	ဟိုဆိုင် (Hoe Sai)	လားဟူ	၄၀		
	နမ့်ဟူး (Nam Hu)	ရှမ်း	၁၂၀		
ဖာချက် (Pha Check)	ဖာချက် (Pa Check)	အာခါ	၅၀		
	ဟောက်လိတ် (Hauk Leik)	ရှမ်း	၁၀၀		
စုစုပေါင်း			၁,၇၄၀	၈,၇၀၀	၁,၂၀၀ (ထိုင်းနိုင်ငံသို့)
မိုင်းဟန် (Mong Hang)	မိုင်းဟန်း (Mong Hang)	ရှမ်း + လားဟူ	၂၅၀		
	နားကောင်းမူး (Na Kong Mu)	ရှမ်း + လားဟူ	၂၈၀		
	လွိုင်ခီလိတ် (Loi Khi Leik)	လားဟူ	၃၀		
	နောင်ယာဆိုင် (Naung Ya Sai)	ရှမ်း	၁၀၀		
	မိုင်းဟန် (Mong Hen)	ရှမ်း	၁၂၀		
	မန်လူလာ (Ma Lu La)	လားဟူ	၅၀		
	ပန်ပေါင်း (Pang Pao)	လားဟူ	၃၀		

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

	လွိုင်အွန် (Loi Ong)	လားဟူ	၂၀		
ဟွေအော (Huay Or)	ဟွေအော (Huay Or)	လားဟူ	၇၀		
	မိုင်းကျွတ် (Mong Kyawd)	လားဟူ	၇၀		
	ပန်ယန်း (Pang Yang)	လီဆူ	၅၀		
ပုံပါကျင် (Bong Ba Khem)	အွန်လုံ (On Long)	လားဟူ	၆၀		
	နမ့်ဟူးခွန် (Nam Hu Khun)	လီဆူ	၂၅၀		
	ပုံပါကျင် (Bong Ba Khem)	ရှမ်း+ လားဟူ	၂၅၀		
	မိုင်းပင်း (Mong Ping)	ရှမ်း	၆၀		
	နမ့်ကလန် (Nam Ka Lang)	ရှမ်း	၈၀		
	နမ့်ကလန် (Nam Ka Lang)	ရှမ်း	၅၀		
	ဘာလောင် (Ba Lawng)	လားဟူ	၆၀		
	နောင်ဝီ (Nong Wi)	လားဟူ	၇၀		
	နမ့်ယွန်း (Nam Yoom)	လားဟူ	၆၀		
	နောင်တာလန်း (Nong Talang)	လားဟူ+ အာခါ	၇၀		
	နားမလွေ (Na Ma Lwe)	ရှမ်း+ လားဟူ	၈၀		
	နောင်ပါ (Nong Pa)	လားဟူ	၅၀		
စုစုပေါင်း			၂,၂၁၀	၁၁,၀၀၀	၁,၆၀၀ (ထိုင်းနိုင်ငံသို့)

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

ကျေးရွာအုပ်စု	ကျေးရွာ	လူမျိုး	အိမ်ခြေ (ခန့်မှန်း#)	လူဦးရေ (ခန့်မှန်း#)	ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်သူ (ခန့်မှန်း#)		
လွိုင်တော်ခမ်း (Loitawkham)	ဖလုံ (Phalong)	အာခါ	၅၀				
	ဆာလူ (Sa Lu)	အာခါ	၆၀				
	ပါလျန် (Palian)	ရှမ်း	၁၂၀				
	မန်အုတ် (Man Ok)	ရှမ်း	၁၅၀				
	ဟိုကာ (Hoe Ka)	အာခါ	၁၂၀				
	အာဘာ (A Ba)	အာခါ	၁၃၀				
ဆန်ဆိုင်း ရှမ်းရပ်ကွပ် (San Sai taiQt)	ဆန်ဆိုင်း	ရှမ်း	၁၅၀				
	ပါလျို (Paliao)	နမ့်ဝါ (Nam Va)	လားဟူ	၇၀			
		နမ့်ရိုကော် (Namshikaw)	လားဟူ	၅၀			
		နမ့်ကိုင်း (Namkai)	လားဟူ	၄၀			
		ကောင့်ကော် (Kawnkaaw)	ရှမ်း	၁၅၀			
		ပန်နွန်ကောင့် (Pangnoonkao)	ရှမ်း	၁၂၀			
		နမ့်ဆီ (Namsi)	လားဟူ	၈၀			
		ကျိုင်းလပ် (Kenglarb)	ဝမ်နား (WanNa)	လားဟူ	၁၀၀		

နေရပ် စွန့်ခွာခြင်း နောက်ကွယ်က အမှောင်ရိပ်များ

	ဝမ်ကျင် (Wanjin)	ရှမ်း	၈၀		
	မိုင်းဆော့ (Mongsawd)	ရှမ်း	၁၂၀		
	နားယော (Na Yaw)	အာခါ	၁၀၀		
မိုင်းဖုန်း (Mongphong)	ဝမ်တုံ (Wanton)	ရှမ်း	၁၂၀		
	ဟိုကုတ် (Hokook)	ရှမ်း	၁၅၀		
	ကျာဗီ (Kyavi)	လားဟူ	၁၀၀		
	ဆမ်ပူး (Sampu)	ရှမ်း	၂၀၀		
	ဝမ်ဖုံ (Wanpoong)	ရှမ်း	၂၀၀		
	ပန်တောင် (Pangtao)	ရှမ်း	၆၀		
	နောင်တောင် (Nawntao)	လားဟူ	၈၀		
	ဝေလူ (Weilu)	ရှမ်း	၁၀၀		
	ပါဟုတ် (အထက်) [Pakook (upper)]	ရှမ်း	၁၀၀		
	ပါကော် (Pakaw)	ရှမ်း	၁၂၀		
စုစုပေါင်း			၂,၉၂၀	၁၄,၆၀၀	-

THE NATION Thursday, September 14, 2000

Epidemic claims thousands in Burma drug territory

Agence France-Press

CHIANG RAI - An epidemic of malaria, anthrax and typhoid is ravaging Burma's notorious drug-producing region, killing thousands and infecting even more, including a reputed international narcotics kingpin, Thai military sources said.

Since mid-July, the three diseases have killed at least several thousand residents of Maung Yawn, a northern Burma province of over 100,000 and a headquarters for the ethnic minority United Wa State Army (UWSA), one of the world's leading drug producers.

One military source said that as many as 10,000 residents of Maung Yawn have died since July, a figure

that would make the epidemic one of the worst of its kind to hit Southeast Asia in recent years.

"Many people are dying every day, and hundreds are getting sick. It is an uncontrollable situation," said one Thai military source posted along the Burmese border near Chiang Rai.

Some sick residents of Maung Yawn have been struggling across the border into Thailand in an attempt to obtain care, the source said.

Among those infected with anthrax reportedly is Wei Hseuh-Kang, one of the top leaders of the UWSA and perhaps the most powerful drug warlord in Southeast Asia.

Army sources said that Wei Hseuh-Kang was receiving treatment in the

Burmese town of Tachilek, near the Thai border.

The UWSA signed a peace treaty with the Rangoon junta in 1989 after years of fighting the central government and then used the peace to consolidate its control over the area and move into amphetamines, opium and heroin production and smuggling.

Since the ceasefire the Rangoon authorities have been effectively absent from the region.

Foreign critics charge that Burma agreed to turn a blind eye to the Wa's drug trafficking business. Burma is the world's second-largest producer of opium as well as a major source of amphetamines.

Army sources say the epidemic has yet to have much impact on the Wa's

drug business as most of the people who have died are civilians, since whatever medication exists in Maung Yawn is given to UWSA soldiers first.

But even the medication that the soldiers are receiving is outdated, as clinics in Maung Yawn are basic and lack most essential drugs. Thais who used to work in Maung Yawn have said.

Thai army sources said that Chinese doctors will be arriving soon to help deal with Maung Yawn's medical crisis.

Although the epidemic, along with a brewing battle between the Wa and other drug trafficking groups in Burma, threatens to send thousands of refugees into Thailand, the Thai army said it would not let in migrants

or provide much assistance to those suffering in Maung Yawn.

Army sources privately said that the border across from Maung Yawn has now been tightly sealed.

A truck full of Maung Yawn residents infected with malaria and anthrax was recently turned back at the Thai border, they said.

Thais who used to work in Maung Yawn building new structures for the Wa now are prevented by the army from going into Burma, although the army said there are still some Western missionaries living in Maung Yawn.

Thus far there are no reports of major anthrax, typhoid or malaria epidemics in the Thai provinces bordering Maung Yawn.

နောက်ဆက်တွဲ (၅)

မှတ်ချက်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ စက်တင်ဘာလ (၁၄) ရက်နေ့ထုတ် The Nation သတင်းစာတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် “မိုင်းယောင်းအတွင်း လူပေါင်း သောင်းချီ သေဆုံးခဲ့ရသည့် ကူးစက်ရောဂါအကြောင်း

LND0 ၏ လူတွေ့မေးမြန်းချက်များထဲမှ ရွေးချယ် ကောက်နုတ်ထားသည့် အင်တာဗျူး မှတ်တမ်းအချို့

1. မြောက်ပိုင်း “ဝ” ဒေသ၊ ပန်ယန်းမြို့နယ်မှ တောင်ပိုင်းသို့ အခြေချရန် ရွှေ့ပြောင်း ခံရသည့် “ဝ” ရွာသား
2. မြောက်ပိုင်း “ဝ” ဒေသ၊ ပန်ဝိုင်မြို့နယ်မှ တောင်ပိုင်းသို့ တောင်ပိုင်းသို့ အခြေချရန် ရွှေ့ပြောင်း ခံရသည့် “ဝ” ရွာသား
3. မိုင်းဆတ်မြို့နယ် အတွင်း “ဝ” ရွှေ့ပြောင်းအခြေချလာသည့် အစီအစဉ်ကြောင့် သက်ရောက်မှု ခံရသည့် မိုင်းဆတ်မှ လားဟူ ရွာသား
4. မိုင်းဆတ်မြို့နယ်၊ မိုင်းကမ်း ဒေသ၊ တလန်း ကျေးရွာမှ “ဝ” ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမှုကြောင့် သက်ရောက်မှုခံရသော ရှမ်း ရွာသား
5. မိုင်းဆတ်မြို့နယ်မှ အတွင်း “ဝ” ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမှုကြောင့် သက်ရောက်မှုခံရသော မိုင်းဆတ်မြို့နယ်အတွင်းမှ လားဟူ ရွာသား
6. “ဝ” ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမှုကြောင့် သက်ရောက်မှုခံရသည့် မိုင်းဆတ်မှ အာခါ ရွာသား

LND0 မှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းထားချက် အမှတ်စဉ် ၁ (ဩဂုတ်လ ၂၀၀၁)

မြောက်ပိုင်း “ဝ” ဒေသ၊ ပန်ယန်းမြို့နယ်မှ တောင်ပိုင်းသို့ အခြေချရန် ရွှေ့ပြောင်း ခံရသည့် “ဝ” ရွာသား

လိင် : ကျား

အသက်: ၄၇ နှစ်

လူမျိုး: "ဝ"

ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ: နတ်ကိုးကွယ်သူ

မိသားစုအခြေအနေ: အိမ်ထောင်သည် (သားသမီး ၅ ဦး ရှိ)

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း: စပါးနှင့် ဘိန်းစိုက်ပျိုးရေး

ကျွန်တော် အရင်က (ဝ မြောက်ပိုင်းဒေသမှာ) ဘိန်းစိုက်ခင်း သုံးခင်း ရှိတယ်။ တစ်ကွက်/ တစ်ခင်း ကို တစ်ဧက စီလောက် ရှိမယ်။ အဲ့ဒီ နေရာမှာ စပါး စိုက်မယ်ဆိုရင်တော့ စပါး ၁၆ ပြည် လောက်တော့ ဝင်တာပေါ့။ မြေကောင်း ရင်တော့ ဘိန်းဆီ (opium) အနည်းဆုံး ပိဿာ ၁၀ ကျော် လောက် ထွက်ပေမဲ့ မြေက သိပ်မကောင်းတော့ တစ်နှစ်ကို ၂ ပိဿာလောက်ပဲ ရခဲ့တယ်။

အဲ့ဒါအပြင် ကျွန်တော့်မှာ တောင်ယာစပါးခင်း နှစ်ကွက်လည်း ရှိသေးတယ်။ တစ်ဧက ခွဲလောက်ရှိတဲ့ စပါးခင်း တစ်ကွက် ကနေ စပါး ၁၆ တင်းလောက် ထွက်တယ်။ ရာသီဥတုကောင်း တဲ့ နှစ်ဆိုရင်တော့ ၄၀ တင်း လောက်အထိ ရတတ်တယ်။ အဲ့ဒီ ကနေ ရတဲ့စပါးက ကျွန်တော်တို့ မိသားစုအတွက် ၅ လ လောက်ပဲ လောက်တယ်။ အဲ့ဒီတော့ ကျန်တဲ့ ၇ လ အတွက်တော့ ဘိန်းနဲ့ ဆန်လဲပြီး စားဝတ်နေရေးကို ဖြေရှင်းရတာပေါ့။

ဆန်ရောင်းဖို့ရှိတဲ့ သူတွေကတော့ တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ ပိုပိုချမ်းသာလာကြတာပေါ့။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ သူတို့ရဲ့ ဆန်ကို ဘိန်းနဲ့ လဲပြီး အမြတ်အများကြီး ရနိုင်လို့ပါ။ သူတို့က ဆန်နဲ့ လဲဖို့ဆိုရင် ဝက်တို့၊ ကျွဲတို့ နဲ့ လဲဖို့ ဆိုတာထက် ဘိန်းကိုပဲ ပိုလိုချင်ကြတယ်။ လူတွေက အသက်ရှင်ဖို့ ဆန်က မရှိမဖြစ် လိုနေတော့ ဆန်ရောင်းတဲ့ သူတွေကလည်း ဈေးကို သူတို့စိတ်ကြိုက် တင်ရောင်းကြတာပေါ့။

ကျွန်တော့်မိသားစုဆိုရင် ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်တွေက အကြွေးဟောင်းတွေကိုတောင် လုံးပတ်စေအောင် ဘယ်တုန်းကမှ ပြန်မဆပ် နိုင်ခဲ့ဘူး။ အလုပ်ကို အပင်ပန်းခံပြီး ဘယ်လောက်ပဲ လုပ်လုပ်နှစ်တိုင်း အကြွေးသစ်တွေက ထပ်ထပ်တိုး နေတာပဲ။ ကျွန်တော့်ရွာမှာ ကျောင်းမရှိတော့ ကလေးတွေကိုလည်း ကျောင်း မပို့နိုင်ခဲ့ဘူး။ သမီးကြီး နှစ်ယောက်ကတော့ သူတို့အမေကို မီးဖိုချောင်မှာ ကူတယ်။ ယာခင်းထဲမှာလည်း ဝိုင်းလုပ်ပေးကြတယ်။ ယာခင်းက ပြန်လာရင်တော့ တစ်ယောက်က ဝက်စာကျွေး၊ တစ်ယောက်က ထမင်းချက်နဲ့ အလုပ်ရှုပ်နေကြတာပဲ။

လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်နှစ်တုန်းက ပန်ဆန်း ကနေ ပန်ယန်း အထိ လမ်းသစ်ဖောက်တာ ကျွန်တော်တို့ ပါခဲ့ရတယ်။ အိမ်တိုင်း လူတစ်ယောက်စီ မဖြစ်မနေ သွားလုပ်ရတာပေါ့။ မိုးတွင်းကြီး ဖြစ်နေတာတောင် မနားရဘဲ ဆက်တိုက်ကို လမ်းဖောက်တဲ့နေရာမှာ ဝင်လုပ်ခဲ့ကြရတယ်။

အဲ့ဒီတုန်းက အဲ့ဒီ လမ်းဖောက်တဲ့နေရာမှာ သွားလုပ်ရတာ အများဆုံးကတော့ ကျွန်တော့်ရဲ့ သမီးကြီးနဲ့ ဇနီးသည် ပါပဲ။ ဘာလို့လဲ ဆိုတော့ ကျွန်တော့် ခြေထောက်က လမ်းလျှောက်ရ ခက်တယ်။ ပန်ဆန်း တိုက်ပွဲတုန်းက ပေါင်မှာ ဒဏ်ရာရခဲ့ဖူးတော့ ခြေထောက်နှစ်ဖက်က အတိုအရှည် မညီတော့ဘူး။

တစ်ရက်တော့ ပန်ဆန်းဌာနချုပ်ကနေ အစည်းအဝေးတက်ပြီး ပြန်လာတဲ့ (၀) ပြည်သူ့စစ်ခေါင်းဆောင် ‘ငေါ့ကပ်’ က ကျွန်တော်တို့ကို ပြောတယ်။ မကြာခင်မှာ ရွာကလူတွေ အားလုံး ထိုင်း-မြန်မာ နယ်စပ်ဘက်ကို ပြောင်းရမယ်တဲ့။ အဲ့ဒီနေရာမှာ မြေဆီလွှာကောင်းလို့ ယာခင်းအသစ်တွေ စိုက်လို့ရမယ်။ ကိုယ်လိုချင်သလောက် မြေနေရာတွေ အများကြီးရမယ်လို့ ပြောတယ်။ ထိုင်းနိုင်ငံနဲ့ လည်း နီးတော့ ကိုယ်မွေးထားတဲ့ ကြက်၊ ဝက်၊ ကျွဲ၊ နွားတွေ၊ စိုက်သမျှ ဟင်းသီးဟင်းရွက်တွေကိုလည်း အလွယ်တကူ ဈေးကောင်းကောင်းနဲ့ ရောင်းလို့ရမယ်လို့ ပြောပါတယ်။

ဒီလို ရွှေ့ပြောင်းရမယ်ဆိုတဲ့ သတင်းကြောင့် ရွာသားတွေထဲမှာ တချို့က ပျော်ကြတယ်။ တချို့ကတော့ စိတ်မကောင်း ဖြစ်ကြပါတယ်။ စိတ်မကောင်းဖြစ်တဲ့သူတွေ အများစုကတော့ ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်က “လွိုင်လန်း” မှာ ခွန်ဆာကို တိုက်တုန်းက ပါခဲ့ဖူးတဲ့သူတွေပါ။ အဲဒီတုန်းက သူတို့ရဲ့ ရဲဘော် ရဲဘက် တွေ အများကြီး ငှက် ဖျားမိပြီး သေဆုံးခဲ့ ကြတာကိုး။ ဒါပေမယ့် သူတို့က ဒီအကြောင်းကို အခြားသူတွေကို ပြောပြဖို့ ကြောက်ကြတယ်။ “ဝ” ခေါင်းဆောင်တွေရဲ့ အမိန့်ကို မနာခံရင် အသတ်ခံရနိုင်တယ် ဆိုတာကိုလည်း အားလုံးသိနေကြတာကိုး။

ကျွန်တော့်မိသားစုဝင် အများစုကတော့ ပြောင်းရမှာကို ဝမ်းသာနေကြတယ်။ အထူးသဖြင့် ကျွန်တော့်ရဲ့ သမီးကြီးနှစ်ယောက်ပေါ့။ သူတို့ကတော့ ဒီလို ဆင်းရဲပင်ပန်းတဲ့ ဘဝကနေ လွတ်မြောက်ချင်နေကြတာ။ ကျွန်တော်ကတော့ သွားရမဲ့ နေရာ အသစ်အကြောင်း ဘာမှမသိရတော့ ဝမ်းမသာနိုင်ပါဘူး။ ကျွန်တော့်သူငယ်ချင်း ငေါ့ကပ် ကလည်း အမှန်တရားကို ကျွန်တော် တစ်ယောက်ထဲကိုပဲ ပြောခဲ့တာဆိုတော့ အခြားသူတွေ မသိဘူးလို့ ကျွန်တော် ထင်ခဲ့တယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့ ယာခင်းနဲ့ ဘိန်းခင်းတွေကို စွန့်ပြီး မသွားချင်ဘူးလို့ ကျွန်တော့ စိတ်ထဲ ဖြစ်နေခဲ့တဲ့ ရင်တွင်းခံစားချက်ကို ကျွန်တော့မိန်းမကို ဖွင့်ပြောဖြစ်ခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ တခြားသူတွေကိုတော့ မပြောင်းချင်တာကို ထုတ်မပြောရဲခဲ့ပါဘူး။

တစ်ပတ်အတွင်းမှာပဲ ဌာနချုပ်ကနေ နောက်ထပ်အမိန့်တစ်ခု ထပ်ရောက်လာပြန်တယ်။ ဘယ်သူမှ ကိုယ့်ရဲ့ ဆန်၊ ကျွဲ၊ နွားနဲ့ ဝက်တွေကို မရောင်းရဘူးတဲ့။ နောက်မှ ကုန်ကျစရိတ်တွေကို ပြန်ပေးမယ်လို့ ပြောတယ်။

ဘိန်းစိုက်တဲ့ ကျွန်တော်တို့ အတွက်တော့ နှစ်တိုင်း ဒီဇင်ဘာ၊ ဇန်နဝါရီ နဲ့ ဖေဖော်ဝါရီလတွေ ဟာဆိုရင် အရမ်းအလုပ်များတဲ့ အချိန်တွေပေါ့။ ဒီသုံးလက အရေးကြီးဆုံး အချိန်လည်း ဖြစ်တယ်။ နိုဝင်ဘာလ အကုန်မှာ မျိုးစေ့ချပြီး ဇန်နဝါရီလ မှာဆိုရင် ပထမဆုံး ဘိန်းဆီ/အစေးကိုစပြီး စုဆောင်းလို့ ရပြီ။ အဲဒီအချိန်က စပါးရိတ်သိမ်းတဲ့ အချိန်လည်း ဖြစ်သလို လူတွေ လက်ထဲ ဝင်ငွေတွေရှိနေတဲ့ အချိန်လည်း ဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ လိုချင်တာတွေ ရနိုင်တဲ့ အချိန်ပေါ့။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ အဲဒီအချိန်မှာ တရုတ် ကုန်သည်တွေကလည်း ရောက်လာပြီး ပစ္စည်းအမျိုးမျိုး လာရောင်းကြတယ်။ တချို့တရုတ်ကုန်သည်တွေဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ယာခင်းတွေထဲအထိကို လာပြီး စားစရာတွေ ရောင်းကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကလည်း ဘိန်းနဲ့ စားစရာတွေ၊ တခြား လိုအပ်တဲ့ပစ္စည်းတွေကိုလဲယူကြတာပေါ့။ ကျွန်တော်တို့အတွက် အဲဒီအချိန်ဟာ တစ်နှစ်ပတ်လုံးမှာ အလှပဆုံး အချိန်ပါပဲ။

အဲဒီလို အချိန်ကာလမျိုးရဲ့ ညတစ်ညမှာပေါ့... ဌာနချုပ်ကနေ စစ်သား အယောက် ၂၀ လောက် ရောက်လာပြီး ပြောတယ် - “မနက်ဖြန် မနက်စောစော ဝှစ်ဆီသံ (whistle) ကြားတဲ့ အချိန်မှာ အားလုံး ထပြီး မြန်မြန်ချက်စားကြပါ။ ဒုတိယ ဝှစ်ဆီသံ ကြားတဲ့အချိန်မှာတော့ အားလုံး ရွာကနေ ထွက်ရမယ်။ ဘယ်သူမှ အိုးတွေ၊ ခွက်တွေ၊ ပန်းကန်တွေ နဲ့ တခြားပိုင်ဆိုင်တဲ့ပစ္စည်းတွေ

ယူခွင့်မမရှိဘူး။ နေရာသစ် ရောက်ရင် လိုအပ်တဲ့ ပစ္စည်းအသစ်တွေ ပြန်ပေးမယ်” လို့ စစ်သားတွေက ပြောခဲ့တယ်။

အဲဒီလို အမိန့်ကြောင့် ကျွန်တော်တို့က လက်ထဲရှိတဲ့ ငွေနည်းနည်းနဲ့ ဘိန်း အနည်းငယ်ပဲ ယူသွားခွင့် ရခဲ့တယ်။ ငါးရက်လောက် လမ်းလျှောက်ပြီးတဲ့အခါ အဝေး တစ်နေရာကနေ အသံတစ်ခု ကြားလိုက်ရတယ်။ အဲဒီအသံက လေပြင်းတိုက်သလိုလို၊ မိုးခြိမ်းသလိုလို အသံမျိုးပါ။ ကျွန်တော့် မိန်းမနဲ့ သမီးက “အဲဒါ ဘာအသံလဲ” လို့ မေးကြပေမယ့် ကျွန်တော်လည်း မသိဘူး။ နောက်မှ စစ်သားတစ်ယောက်ကို မေးကြည့်မှ အဲဒါက ကားသံဆိုတာ သိခဲ့ရတယ်။ ကျွန်တော်က တစ်ခါမှ ကားမမြင်ဖူးဘူး။ ခွန်ဆာနဲ့ တိုက်ပွဲဝင်ပြီး ပြန်လာတဲ့ ရွာသားနှစ်ယောက်ကလွဲရင် ကျွန်တော်တို့ရွာမှာ တခြား ဘယ်သူမှလည်း မမြင်ဖူးကြဘူး။ အဲဒီအချိန်မှာတော့ အားလုံးက ကားကို အရမ်း မြင်ချင်နေကြတာပေါ့။

မိုင်းပေါက်မှာရှိတဲ့ “ဝ” (UWSA) စစ်စခန်းကို ရောက်တော့မှ ကျွန်တော်တို့ ကားကို ပထမဆုံးအကြိမ် မြင်ဖူးတော့တယ်။ တရုတ်နိုင်ငံထုတ် ခြောက်ဘီးကားကြီးတွေပါ။ အဲဒီကို ရောက်တော့ မမြင်ဖူးတဲ့ အရာတွေ အများကြီး တွေ့ရသလို မရေတွက်နိုင်လောက်အောင် များတဲ့ ရွာသားတွေကိုလည်း တွေ့ရတယ်။ ကျွန်တော့်တစ်သက်မှာ ဒီလောက်ကြီးတဲ့ လူအုပ်ကြီးကို တစ်ခါမှ မမြင်ဖူးခဲ့ဘူး။ သူတို့ ပြောနေတဲ့ ဘာသာစကားတချို့ကိုလည်း တစ်ခါမှ မကြားဖူးဘူး။ ကျွန်တော်တို့ “ဝ” လူမျိုးတွေထဲမှာလည်း မျိုးနွယ်စုတွေအမျိုးမျိုး ရှိကြတယ်။ အားလုံး တူကြတာ မဟုတ်ဘူး။ လူအုပ်ကြီးထဲမှာ လားဟူ နဲ့ တရုတ်လူမျိုးတွေလည်း ပါတယ်။ ကားအကြီးအသေးတွေက တစ်နေ့လုံး ဝင်လိုက်ထွက်လိုက် လုပ်နေကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့လည်း အဲဒီမှာ နှစ်ရက်လောက် နားခဲ့ရတယ်။

တတိယမြောက်ည၊ ကလေးတွေ အိပ်ပျော်နေတဲ့အချိန်မှာ ကျွန်တော်တို့ လူ ၅၀၀ လောက်ကို ခြောက်ဘီးထရပ်ကားကြီး ၉ စီးပေါ် တက်ဖို့ အမိန့်ပေးတယ်။ ကားပေါ်ကို အလုအယက် တိုးဝှေ့ တက်ကြတာတွေ ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီနောက် ကားတွေ စထွက်လာခဲ့တယ်။ ထွက်လာပြီး သိပ်မကြာခင်မှာပဲ ၊ ထွက်လာတဲ့ ရွာနဲ့ အော်ရင်တောင် ကြားနိုင်တဲ့ အကွာအဝေးကိုတောင် မကျော်သေးခင်မှာပဲ လူကြီး၊ လူငယ်၊ ကလေးတွေ အားလုံး ကားမူးပြီး ငိုကြွ၊ အော်ကြတော့တယ်။ ကားတစ်စီးစီမှာ “ဝ” စစ်သား သုံးယောက်စီ ပါတယ်။ အော်ဟစ်နေတဲ့ သူတွေကို စစ်သားတွေက ဆူငေါက်ပြီး ခြိမ်းခြောက် ကြတယ်။ ရွာသားတချို့ကတော့ ကားနဲ့ မသွားဘဲ လမ်းလျှောက် သွားပါရစေလို့ တောင်းပန်ကြသေးတယ်။ စစ်သားတွေက “လမ်းလျှောက်သွားမယ်ဆိုရင် တစ်လ လောက် ကြာမယ်၊ လမ်းမှာပဲ အိပ်ရမယ်” လို့ ပြန်ပြောခဲ့တယ်။

ကားနောက်ခန်းကို မိုးကာနဲ့ အုပ်ထားလိုက်တော့ ညလို မှောင်သွားပြီး ဘယ်ကို သွားနေမှန်း တောင် မမြင်ရတော့ဘူး။ ကျွန်တော်နဲ့ သမီးငယ်၊ သားကတော့ မအီမသာနဲ့ ကားမူး ဝေဒနာ တော်တော် ခံစားရတယ်။ ကျွန်တော့် မိန်းမနဲ့ သမီးကြီးကလည်း ကျွန်တော်တို့အားလုံးကို တစ်ပြိုင်နက်

တည်း မပြုစုနိုင်တော့ဘူး။ ကျွန်တော်က သန်မာတဲ့ ယောက်ျားတစ်ယောက် ဖြစ်ပေမယ့် ကိုယ့် ကိုယ်ကိုယ်တောင် မထိန်းနိုင်လောက်အောင် အားနည်းသွားတယ်။ ဘဝတစ်လျှောက်လုံး ဒီလောက် ဆိုးဆိုးရွားရွား မခံစားဖူးဘူး။ ငရဲမှာ အပြစ်ပေးခံနေရသလိုပဲ ခံစားရတယ်။ နောက်ဘဝမှာ ပြန်မွေးလာရင် ကားတစ်ခါမှ မစီးရအောင်ပဲ ဆုတောင်းချင်တယ်လို့ ကျွန်တော့် မိန်းမကို ပြောလိုက် တယ်။ ဒီလို ဝေဒနာမျိုး ခံစားရတာထက် သေသွားတာက ပိုကောင်းမယ်လို့တောင် တွေးမိတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော့် မိန်းမနဲ့ သမီးကြီးကတော့ ဘာမှ မဖြစ်ဘူး၊ ကားမူးတာလည်း မရှိတာကို အံ့ဩမိတယ်။ အဲလိုပဲ တခြားလူတွေ အများကြီးလည်း ကျွန်တော်လိုပဲ မအီမသာဖြစ်ပြီး ကားမူး နေကြတာကို တွေ့ရတယ်။

နောက်နေ့ မနက်ရောက်တော့ စစ်သားတွေက 'မိုင်းပျဉ်းမြို့ကို ရောက်တော့မယ်။ အားလုံး ကားပေါ်ကဆင်းပြီး အပေါ့အပါး သွားလို့ရပြီ။ ပြီးရင် ထမင်းစားကြမယ်' လို့ ပြောတယ်။ ကျွန်တော် ကတော့ ဘာမှမစားချင်ဘူး။ လည်ချောင်းတွေလည်း ခြောက်ကပ်နေသလို ခံစားရတယ်။ ရေကို အတင်းသောက်ကြည့်ပေမဲ့ ပြန်အန်ထွက် သွားပြန်ရော။ ကျွန်တော့်သားကတော့ ရေလည်း သောက် နိုင်၊ ထမင်းလည်း စားနိုင်တော့ ကျွန်တော့်ထက် အခြေအနေ ပိုကောင်းပုံ ရပါတယ်။

ကားတွေကို မရပ်မနားဘဲ ဆက်တိုက် မောင်းခဲ့ ကြတယ်။ ညအတော်နောက် ကျမှ မိုင်းကျက်မြို့ကို ရောက်တယ်။ အဲဒီမှာ ခဏနားပြီး စားစရာတွေ ကျွေးတယ်၊ ပြီးတော့ ခရီးဆက် ကြပြန်တယ်။ နောက်တစ်နေ့ ညနေစောင်းကျတော့မှ မိုင်းဆတ်မြို့နယ်ထဲက ဆန်လုယောရွာကို ရောက်တယ်။ အဲဒီနေ့က ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၃ ရက်နေ့ပေါ့။ ကျွန်တော်တို့ အိပ်တဲ့ရွာနဲ့ မလှမ်းမကမ်းမှာ နောက်ထပ် ရွာနှစ်ရွာ ရှိသေးတယ်လို့ သိရတယ်။ တစ်ရွာက အိမ်ခြေ ၁၀၀ လောက်ရှိတဲ့ လားဟူရွာဖြစ်ပြီး နောက်တစ်ရွာကတော့ အိမ်ခြေ ၂၀၀ လောက်ရှိတဲ့ “ဝ” နဲ့ တရုတ်လူ မျိုးတွေ ပေါင်းနေတဲ့ရွာပါ။ အဲဒီရွာနှစ်ရွာက လူတွေက ကျွန်တော်တို့ထက် တစ်လလောက် စောပြီး ရောက်နေကြတဲ့သူတွေဖြစ်ပြီး သူတို့အားလုံးလည်း မြောက်ပိုင်းကနေ လာခဲ့ကြတာပါ။

အဲဒီရွာနှစ်ရွာရဲ့ မြေဆီလွှာနဲ့ တည်နေရာက ကျွန်တော်တို့ ရောက်လာတဲ့ နေရာထက် ပိုကောင်းတယ်။ တောင်ပေါ် နေရာတွေ ဆိုရင် တောင်တက်တောင်ဆင်း လမ်းလျှောက် သွားလာရ တာလည်း လွယ်ကူတယ်။ အဲဒီရွာက လူတွေဆိုရင်ရောက်ပြီး တစ်ပတ်အတွင်းမှာပဲ ဝါးနဲ့ အိမ်တွေကို အလွယ်တကူ ဆောက်ပြီး နေထိုင်နေကြပြီ။

“ဝ” (UWSA) အဖွဲ့အစည်းကတော့ ကျွန်တော်တို့ကို တစ်နှစ်စာ ဆန်ရိက္ခာ ထောက်ပံ့ပေး မယ်လို့ ပြောတယ်။ ပြီးတော့ အမျိုးသမီးတွေ အပါအဝင် လူတိုင်းကို စစ်ဝတ်စုံ တစ်စုံစီလည်း ပေးတယ်။ ရောက်ပြီး ပထမဆုံး လအတွင်းမှာတော့ လူတိုင်း ယာခင်းအသစ်တွေ စိုက်ဖို့ အလုပ် များနေကြတာပေါ့။ အားလုံးကလည်း ကြိုးကြိုးစားစား လုပ်ကိုင်ကြတယ်။ ကျွန်တော်ဆိုရင် စပါး ၃၂ ပြည် စိုက်ခဲ့တာ မြေဩဇာကောင်းလို့ ၂၀၄၈ ပြည်ထိ ရခဲ့တယ်။ ဒီမြေက အရင်တုန်းက ဘာမှ မစိုက်ဖူးတဲ့ မြေ အသစ်ပါ။ အဲဒီအချိန်မှာတော့ ကျွန်တော်တို့ မြောက်ပိုင်းက မူလ နေရာထက်တောင်

အခြေအနေ ပိုကောင်းလာပြီလို့ ခံစားခဲ့ရတယ်။ ကျွန်တော့် မိသားစုလည်း အကြွေးမရှိတော့လို့ ပျော်နေကြတယ်။ အကြွေးနွံထဲက ဘဝကနေ လွတ်မြောက်သွားပြီလို့တောင် ထင်ခဲ့မိတယ်။

မိုးရာသီ အကုန်ပိုင်းလောက်အထိ ကျွန်တော်တို့ ပျော်နေကြသေးတာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ပျော်ရွှင်မှုကို ကြာကြာ မခံစားလိုက်ရပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ တစ်ယောက်ပြီး တစ်ယောက် ဖျားလာ ကြတယ် - အရင်က တစ်ခါမှ မကြုံဖူးတဲ့ ထူးဆန်းတဲ့ ရောဂါ မျိုးနဲ့ပါ။ တစ်ယောက်ဖျားတာ မသက်သာသေးဘူး နောက်တစ်ယောက်က ထပ်ဖျားလာပြန်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ မြောက်ပိုင်းက ယူလာခဲ့တဲ့ ဘိန်းကို ဆေးအဖြစ် အသုံးပြုကြတယ်။ ရောဂါကို ကုသဖို့ရော၊ မဖြစ်အောင် ကာကွယ် ဖို့အတွက်ပါ ကျွန်တော့် မိသားစုဝင်အားလုံး ညတိုင်း ဘိန်း ကိုဆေးအဖြစ် သုံးခဲ့ကြရတယ်။ ဘိန်း နဲ့က အဖျား ခဏတော့ ကျသွားပေမယ့် မကြာခင် အဖျား ပြန်တက်လာတယ်။ အဲဒါနဲ့ ကျွန်တော်တို့ လည်း နတ်ဆရာကို ပင့်ပြီး နတ်ပူဇော်ခိုင်းရတယ်။ အဲဒီလို နတ်တင်ဖို့က အခက်အခဲ လည်း ရှိတယ်။ ကုန်ကျစရိတ်လည်း များတယ်။ ဒါပေမယ့် နတ်ပူဇော်ဖို့ လိုအပ်တဲ့ ကြက်၊ ဝက် နဲ့ ခွေးတွေကို အိမ်နီးနားချင်း တွေဆီကနေ ယူပြီးတော့မှပဲ ပူဇော်ခဲ့ရတယ်။

ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ ပါလာတဲ့ ငွေတွေရော၊ ဘိန်းတွေရော အကုန် ကုန်သွားတယ်။ နေရာ သစ်မှာတော့ ငွေချေးလို့ရမယ့် လူတစ်ယောက်မှ မရှိဘူး။ အရင် မြောက်ပိုင်းက ရွာမှာ ဆိုရင် နောက် နှစ် ဘိန်းပေါ်တဲ့အထိ အကြွေးယူလို့ ရတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီနေရာမှာတော့ မရတော့ဘူး။ ကျွန်တော် တို့ရွာအလယ်မှာ နေတဲ့ တရုတ်သူဌေးကြီး တစ်ယောက်ရှိတယ်။ ကျွန်တော်တို့က သူ့ဆီ သွားပြီး ငွေချေးပေးဖို့ တောင်းပန်ကြတယ်။ နောက်မှ နှစ်ဆ ပြန်ဆပ်ပါ့မယ်လို့ ကတိပေးပေမယ့် သူက ချေးမပေးဘူး။

“ ‘ဝ’ (UWSA) အဖွဲ့အစည်းကတော့ နေရာသစ်ရောက်ရင် ကျွန်တော်တို့ ထားပစ်ခဲ့ရတဲ့ ဆန်၊ ဝက်၊ ခွေး၊ ကြက်နဲ့ ကျွဲ၊ နွားတွေအတွက် ပြန်လျော်ပေးမယ်လို့ ပြောခဲ့တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ အခုတော့ ဖျားနာ မှုတွေကြောင့် အိမ်တိုင်းလိုလို ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှုနဲ့ ရင်ဆိုင်နေရပြီ။ လူအများကြီးက ‘ဝ’ အဖွဲ့အစည်းဆီ သွားပြီး ငွေတောင်းကြပေမဲ့ အားလုံး လက်ဗလာနဲ့ပဲ ပြန်လာ ခဲ့ကြရတယ်။ စစ်သား တွေကတော့ သူတို့မှာ ရွာသားတွေအတွက် တာဝန်ရှိပါတယ်လို့ပဲ စကားနဲ့ ပြောနေပြီး လက်တွေ့ မှာတော့ ဘာမှမပေးဘူး။

ကျွန်တော်လည်း အဖွဲ့အစည်းဆီ သွားပြီး ဆန်နဲ့ ဝက်တွေ တောင်းချင်ပေမဲ့ ဘာမှရမှာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာ သိနေတော့ မသွားတော့ဘူး။ နောက်ပြီး ကျွန်တော်တို့က အဖွဲ့အစည်းအပေါ် စိတ် မရှည်သလို မကျေနပ်သလိုမျိုး အထင်ခံရရင် အသတ်ခံရမှာကိုလည်း ကြောက်ရသေးတယ်။ အပြစ် ပေးခံရမှာ ကြောက်လို့ ကျွန်တော့်ရဲ့ သမီးနဲ့ ဇနီးက ကျွန်တော့်ကို ‘ဝ’ အာဏာပိုင်တွေဆီ သွားမပြော ဖို့ တားကြတယ်။

“ဝ” (UWSA) ခေါင်းဆောင် ဝေရှောက်ခန်း က ကျွန်တော်တို့ကို ပြောတယ် — “မင်းတို့ ပိုက်ဆံလိုရင် ဘိန်းစိုက်လို့ရတယ်။ SPDC (နအဖ စစ်အစိုးရ) နဲ့ သဘောတူညီချက် ရထားပြီးသား။ သုံးနှစ်အထိ စိုက်လို့ရတယ်။ အခွန်လည်း မပေးရဘူး” တဲ့။ အဲဒါက ကျွန်တော်တို့ ကို မြောက်ပိုင်း မှာတုန်းက (ဒီကိုမလာခင်) ပြောခဲ့တဲ့ စကားနဲ့က ဆန့်ကျင်ဘက်ပဲ။ အဲဒီတုန်းကတော့ နေရာသစ် ရောက်ရင် ဘိန်း ဆက်မစိုက်ရတော့ဘူးလို့ သူတို့ပြောခဲ့တာလေ။ ဒါပေမဲ့ အခုတော့ ဘယ်သူမှလည်း အဲဒါကို ဂရုမစိုက်နိုင်တော့ဘူး။ အခြေအနေအရ ကလည်း လူတွေက ပိုက်ဆံရဖို့ဆိုရင် ဘာအလုပ် ပဲဖြစ်ဖြစ် လုပ်ချင်နေကြတာကိုး။

ဒီနေရာကို ရောက်မလာခင်တုန်းကတော့ ‘ယာဘ’ ဆိုတာကို နာမည်ပဲ ကြားဖူးတာ။ တစ်ခါမှ မမြင်ဖူးဘူး။ ဒီရောက်လာတော့မှ အဲဒါတွေက အများကြီးပဲ။ အဲဒီဆေးတွေကို ထိုင်းနိုင်ငံဘက်ကို တစ်ရက် နဲ့ တစ်ည လမ်းလျှောက်ပြီး သယ်ပေးမယ်ဆိုရင် ဘတ်ငွေ ၁၀,၀၀၀ တောင် ရတယ်။ ကျွန်တော်သာ မသန်မစွမ်း မဖြစ်ခဲ့ရင် အဲဒီအလုပ်ကို လုပ်မိမှာ သေချာတယ်။ ဒီအလုပ် လုပ်တဲ့သူတွေက ပိုက်ဆံတွေ အများကြီး ရကြပြီး ကျွန်တော်တို့ တစ်ခါမှ မမြင်ဖူးတဲ့ ပစ္စည်းတွေကို ဝယ်နိုင်ကြတာ။ ကျွန်တော်ကတော့ ဘိန်းစိုက်ခင်း လေးခင်းလောက်ပဲ စိုက်ထား ဖြစ်တယ် (အဲဒီမြေကွက် တစ်ကွက်မှာ စပါးစိုက်မယ်ဆိုရင် စပါး ၈၀ ပြည်လောက် တော့စိုက်နိုင်တယ်) ။ ကျွန်တော့် မိန်းမ နဲ့ သမီးက နေကောင်းတဲ့ အချိန်တွေမှာ ယာခင်းထဲ သွား အလုပ်လုပ်ကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့လည်း မနက်ကနေ ညမိုးချုပ်တဲ့အထိ အလုပ်ကို ပင်ပင်ပန်းပန်း ကြိုးစားလုပ်ကြတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ‘ဝ’ လူမျိုးတွေမှာ စကားပုံတစ်ခုရှိတယ် — “ပျားအုံထဲက ပျားရည် အများကြီး ရမယ်လို့ မျှော်လင့်ပြီး ပျားဆိုးတွေရဲ့ အန္တရာယ်ကို မကြောက်ဘဲ ရင်ဆိုင်ပြီး ပျားအုံကို နိုက်ခဲ့ပေမဲ့ နောက်ဆုံးမှာတော့ ပျားရည် နည်းနည်းပဲ ရခဲ့တယ်” လို့ ဆိုကြတယ်။ အဲဒီလိုပဲ ကျွန်တော်တို့လည်း ယာခင်းတွေမှာ ဘိန်းစိုက်ခဲ့ကြပြီး အထွက်ကောင်းမယ်လို့ မျှော်လင့်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အမှန်တကယ် ရိတ်သိမ်းချိန်မှာတော့ ဘိန်းသီးတွေထဲမှာ ဘိန်းစေးက မရှိသလောက်ပဲ ဖြစ်နေတယ်။ လူတွေကတော့ ဘိန်းစေး စုဆောင်းချိန်မှာ မိုးရွာခဲ့တာကြောင့်လို့ ယူဆကြတယ်။ နောက်နှစ်မှာ ထပ်စိုက်ကြည့်ဖို့ ကြိုးစားရုံကလွဲပြီး ကျွန်တော်တို့မှာ တခြားရွေးချယ်စရာ မရှိပါဘူး။

ကျွန်တော်တို့ နေရာသစ်ကို ရောက်ပြီး တစ်နှစ်လောက် အကြာမှာ မြောက်ပိုင်းကနေ ‘ဝ’ လူမျိုးတွေနဲ့ တရုတ် လူမျိုးတွေ အများကြီး ထပ်ရောက်လာကြတယ်။ တချို့က ကျွန်တော်တို့ ရွာမှာပဲ လာနေကြတာပေါ့။ ဒီတစ်ခေါက် ရောက်လာတဲ့ ‘ဝ’ အုပ်စုကတော့ ပိုက်ဆံတွေ အများကြီး ပါလာကြတယ်။ အားလုံးကလည်း တရုတ်စကား ပြောတတ်ကြတယ်။ သူတို့က ရောက်ရောက်ချင်း မှာပဲ နွား၊ မြင်းတွေ နဲ့ ကျွဲတွေကို ချက်ခြင်း ဝယ်နိုင်ကြတယ်။ ပြီးတော့ သူတို့က မြေနေရာတွေ လိုက်ရှာဖို့အတွက် အလုပ်ရှုပ်နေကြတာပေါ့။ တချို့က ဒီ ဒေသမှာ အစကတည်းက နေထိုင်နေခဲ့ ကြတဲ့ ရှမ်းနဲ့ လားဟူ လူမျိုးတွေရဲ့ ယာခင်းတွေမှာ ဝင်လုပ်ကြတယ်။ အဲဒီမြေတွေကို သူတို့ ခေါင်းဆောင် ဆီကနေ ဝယ်ထားတာလို့ ပြောကြတာပဲ။ မူလရွာသားတွေ ခမြာမှာတော့ ဘယ်သူ့ကိုမှလည်း သွားမ

တိုင်ရဲကြဘူး၊ နောက်ဆုံးတော့ ရွာကနေ ထွက်သွားကြရတယ်။ သူတို့ ဘယ်ကို ပြောင်း သွားကြတယ် ဆိုတာကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ မသိပါဘူး။

မြောက်ပိုင်းကနေ ကျွန်တော်တို့နောက်မှာ ထပ်ရောက်လာတဲ့ အုပ်စုကတော့ ကျွန်တော်တို့ ထက်တောင် ပိုပြီး အလုပ်ကြိုးစားကြတယ်။ သူတို့က ယာခင်းတွေမှာ အလုပ်ရှုပ်နေကြပြီး သစ်ပင် တွေကိုလည်း ခုတ်ပစ်ကြတယ်။ စိမ်းလန်းနေတဲ့ သစ်တောတွေလည်း တဖြည်းဖြည်းနဲ့ နည်း သွားတယ်။ သူတို့ ယာခင်းတွေမှာ စပါးအထွက်လည်း ကောင်းကောင်းရကြတယ်။ အစပိုင်းမှာတော့ သူတို့လည်း ကျွန်တော်တို့ အစက ဝမ်းသာကြည်နူးခဲ့ကြသလိုပဲ ပျော်နေကြတာပေါ့။

ပထမဆုံး သီးနှံရိတ်သိမ်းပြီးတဲ့နောက်မှာတော့ သူတို့တွေလည်း စပြီး ဖျားနာတာတွေ ဖြစ် လာပြီး သေဆုံးတာတွေ ဖြစ်လာကြတယ်။ နည်းလမ်းမျိုးစုံနဲ့ ကုသဖို့ ကြိုးစားကြတယ်— နတ်ပူဇော် တာတွေ၊ မှော်ပညာ နည်းလမ်းတွေ၊ ရိုးရာဆေးဝါးတွေနဲ့ပါ ကုကြတာပေါ့။ နတ်တင်ဖို့ အတွက် ကြက်၊ ဝက်၊ ခွေးတွေအပြင် ကျွဲ အကောင်ရေ ၁၀ ကောင်ထက်မက ပူဇော်ခဲ့ကြပေမဲ့လည်း ရောဂါက မသက်သာခဲ့ပါဘူး။ တစ်ရက်ကို လူ ၃-၄ ယောက်လောက် သေနေကြတာ။ တစ်ရွာလုံးမှာ ငိုကြွေး သံတွေ၊ အော်ဟစ်သံတွေ နဲ့ ဆူညံနေတာပဲ။ တစ်ခါတလေ ကျွန်တော် ကိုယ်တိုင်တောင် အသက်ရှင် နေတဲ့ ငရဲခန်းထဲကို ရောက်နေသလားလို့ ထင်မိတယ်။

အဲဒီအချိန်မှာ ကျွန်တော့် သမီးကြီးလည်း ထပ်ပြီးဖျားပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ သူ့ကို ဆေး အဖြစ် ဘိန်းတိုက်ခဲ့တယ်။ သူ့တစ်ကိုယ်လုံးက မီးလိုပဲ ပူကျစ်နေတာ။ တစ်ညလုံးလည်း ဝမ်းတွေ လျှောနေတာ။ ဘိန်းတိုက်ထားပေမဲ့လည်း မနက်အစောကြီးမှာပဲ သူ့ဆုံးသွားခဲ့တယ်။ နောက်နှစ်ရက် အကြာမှာတော့ သူ့အမေပါ ဝမ်းတွေအရမ်းသွားပြီး ဆုံးပါလေရော။ ကျွန်တော် ဘယ်လိုမှ မခံစားနိုင် တော့ဘူး၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်လည်း အရမ်း အားကိုးရာမဲ့တယ်လို့ ခံစားရတယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့ သားငယ် လေးအတွက် ပိုပြီး စိတ်မကောင်းဖြစ်မိတယ်။ သူက ပုံမှန်ဆိုရင် သူ့အမေနဲ့ပဲ အိပ်တာလေ၊ အခုတော့ တစ်ညလုံး ငိုနေတော့တာပဲ။ သူ့အိပ်ပျော်သွားအောင် ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်ပဲ ပွေ့ချိုပြီး ချော့သိပ်ခဲ့ ရတယ်။

အဲဒီအချိန်တုန်းက မြောက်ပိုင်းကနေ နောက်မှ ရောက်လာကြတဲ့ အိမ်နီးနားချင်း အသစ် တွေလည်း ဖျားပြီး ဆုံးကုန်ကြတယ်။ ဘေးအိမ်က ဆိုရင်မိသားစုဝင် ငါးယောက်လုံး ဆုံးသွားတယ်။ နှစ်ပတ် အတွင်းမှာပဲ လူ ၅၀ လောက် သေဆုံးသွားခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်တို့ မြောက်ပိုင်းက မူလ နေရပ်မှာတုန်းကတော့ နေမကောင်းဖြစ်လာရင် နတ်ဆရာတွေနဲ့ ကုလေ့ ရှိကြတယ်။ ဝမ်းလျှောရင် လည်း ဘိန်းကို ဆေးအဖြစ် သုံးခဲ့ကြတာပဲ။ အခုလိုရောဂါမျိုး ကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ တစ်ခါမှ မကြုံဖူးခဲ့ဘူး။ နတ်ဆရာ ပြောတာကတော့ ဒီတောင်ပိုင်းက နတ်တွေက မြောက်ပိုင်းက နတ်ဘုရား တွေနဲ့ မတူဘူးတဲ့။ အဲဒါနဲ့ ရွာသားတွေဆီကနေ ပိုက်ဆံတွေစုပြီး နတ်ပူဇော်ဖို့အတွက် ဈေးကြီးတဲ့ ကျွဲ ၃ ကောင်ကို ဝယ်ခဲ့ကြရတယ်။ မြောက်ပိုင်းကနေ ဆရာဝန် ၅ ယောက်လောက်လည်း ရောက်

လာခဲ့ပြီး အဲဒီထဲက ဆရာဝန် ၂ ယောက်က ကျွန်တော်တို့ရွာကို လာခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့လည်း ဆေးဝါး မလုံလောက် တာကြောင့် လူတွေကတော့ ဆက်ပြီး သေနေကြတုန်းပါပဲ။

LNDO မှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းထားချက် အမှတ်စဉ် (၂) (ဩဂုတ်လ ၂၀၀၁)

မြောက်ပိုင်း “ဝ” ဒေသ၊ ပန်ပိုင်မြို့နယ်မှ တောင်ပိုင်းသို့ အခြေချရန် ရွှေ့ပြောင်းခံရသည့် “ဝ” ရွာသား

လိင် : ကျား

အသက် : ၅၅ နှစ်

လူမျိုး : ဝ

ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာ : ခရစ်ယာန်

အလုပ်အကိုင်/အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း : လယ်သမား နှင့် ဝ ပြည်သူ့စစ်

မိသားစု : အိမ်ထောင်သည် (ကလေး ၃ ယောက်)

မူလရွာ : ယောင်းယိုင်ရွာ၊ ပန်ပိုင်မြို့နယ်

“ဝ” (UWSA) ခေါင်းဆောင် ဝေဆိုင်ထန်က မြောက်ပိုင်းမှာရှိတဲ့ သူ့လက်အောက်က လူအား လုံး (တပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် မိသားစုများ) ကို တောင်ပိုင်းကို ရွှေ့ပြောင်းဖို့ အမိန့်ပေးခဲ့တယ်။ သူတို့ မြောက်ပိုင်းက နေတဲ့ ဒေသက အရမ်း ဆင်းရဲလွန်းတယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းပြချက်နဲ့ပေါ့။ ဝ လူမျိုး တွေက ကွန်မြူနစ် အုပ်ချုပ်မှုအောက်မှာ နေခဲ့ရတဲ့ အတွေ့အကြုံကြောင့် အမိန့် နာခံရတာကို ကျင့် သားရနေပြီး ဘယ်သူမှ မကန့်ကွက်ရဲကြဘူး။ နှစ်တွေ အများကြီး ပင်ပင်ပန်းပန်း ကြိုးစားစုဆောင်း ထားခဲ့တဲ့ ပိုင်ဆိုင်မှုအားလုံးကို ကျွန်တော်တို့ ထားရစ် ခဲ့ရတယ်။ တချို့အိမ်တွေဆိုရင် ကျွဲ၊ နွားတွေ အများကြီး ရှိပေမဲ့ အကုန် ထားခဲ့ရတာ။ ဘယ်သူမှတော့ အဲဒီ ပိုင်ဆိုင်မှုတွေကို မထားခဲ့ချင်ကြ ဘူးပေါ့။ ကျွန်တော်တို့ ခေါင်းဆောင်တွေကတော့ ထားခဲ့ရတဲ့ ပစ္စည်းတွေ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုတွေအတွက် နောက်ပိုင်းမှာ အစားထိုး ပြန်ပေးမယ်လို့တော့ ပြောခဲ့တယ်။ အဲဒါကို ယုံသည်ဖြစ်စေ မယုံသည် ဖြစ်စေ၊ ကျွန်တော်တို့မှာတော့ နာခံရုံကလွဲပြီး တခြားရွေးချယ်စရာ မရှိခဲ့ဘူး။

ကျွန်တော်တို့ရဲ့ မြောက်ပိုင်း ဌာနေ ဒေသက ကျောက်တောင်တွေ ထူထပ်ပြီး တောင်ကုန်း မြေများတဲ့ ဒေသဖြစ်တယ်။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးကလည်း ခက်ခဲသလို စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ဖို့ အတွက် မြေပြန့်နေရာတွေလည်း မရှိသလောက်ဘဲ။ ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးတာတွေကို လက်နဲ့ပဲ ပင်ပင် ပန်းပန်း လုပ်ခဲ့ကြရတယ်။ အဓိက စိုက်ပျိုးသီးနှံကတော့ ဘိန်းပေါ့။ မြေကြီးက စပါးစိုက်ဖို့ မသင့်တော်ဘူး။ အာလူး နဲ့ ပြောင်းဖူးပဲ စိုက်လို့ရတယ်။ အိမ်ထောင်စု အတော်များများမှာ စားဖို့ ဆန်က မလောက်ကြဘူး။ အဲဒီတော့ ပြောင်းဖူး၊ အာလူးတွေနဲ့ တခြားအသီးအရွက်တွေကိုပဲ အဓိက အစားထိုး စားခဲ့ကြရတယ်။

ကျွန်တော်တို့ရဲ့ တောင်ယာမြေတွေက မျိုးဆက်တစ်ဆက်ပြီးတစ်ဆက် စိုက်ပျိုး လာခဲ့ကြ တာဆိုတော့ မြေဩဇာ သုံးဖို့ လိုအပ်တယ်။ များသောအားဖြင့်တော့ တိရစ္ဆာန်တွေရဲ့ မစင်ကို

မြေဩဇာ အနေနဲ့ သုံးကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒါနဲ့တင် မလုံလောက်တာကြောင့် လူတွေရဲ့ မစင်ကိုပါ အသုံးပြုရတယ်။ သေချာ ဂရုမစိုက်ရင် အပင်တွေ သေကုန်တယ်။ အဲဒီဒေသဘက်မှာက သစ်တောကြီးတွေ၊ သစ်ပင်ကြီးတွေ မရှိသလောက်ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ချက်ပြုတ်ဖို့ ထင်းတောင်ရှာရခက်တယ်။ ချက်ပြုတ်ဖို့ သစ်ကိုင်းခြောက်တွေကိုပဲ လိုက်ကောက်ရတယ်။ အိမ်မိုးဖို့ အတွက်တော့ မြက်ကို အသုံးပြုပြီး အိမ်နံရံတွေကိုတော့ သစ်ရွက်တွေနဲ့ ကာလေ့ရှိတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ခေါင်းဆောင် ဝေဆိုင်းထန်က ကျွန်တော်တို့ ပြောင်းရွှေ့ရမယ့် နေရာသစ်ရဲ့ ကောင်းကြောင်းတွေကို ပြောပြတဲ့အခါ အားလုံးက ပျော်နေခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီနေရာကို တစ်ရက်နဲ့ တစ်ညအတွင်း အမြန်ဆုံး ရောက်ချင်ခဲ့ကြတဲ့ အထိပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ ရွာကနေ စထွက်ခဲ့တာက ဆောင်းတွင်း ညတစ်ညရဲ့ သန်းခေါင်ယံအချိန်မှာပါ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ထားပစ်ခဲ့ရမယ့် အရာတွေကို နောက်ပြန် လှည့်မကြည့်ချင်လို့ပဲ။ ထွက်လာပြီး မိုးလင်းစ အချိန်မှာ ကျွန်တော်တို့ သိပ်ဝေးဝေး မရောက်သေးပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့ရွာကိုတော့ မြင်ကွင်းထဲမှာ မတွေ့ရတော့ဘူး။

ကျွန်တော့်ရွာ ယောင်းရိုင်မှာ အိမ်ထောင်စု ၂၇၈ အိမ်ရှိပြီး လူဦးရေ ၁,၅၉၀ ရှိတယ်။ ကျွန်တော်တို့ မြို့နယ်ထဲကပဲ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ရတဲ့ တခြားရွာတွေကတော့ ယောင်ခါလော့ (လူဦးရေ ၁,၇၉၈)၊ ယောင်ကိုင် (လူဦးရေ ၃,၅၄၀)၊ လိုင်သီယာ (လူဦးရေ ၂,၀၈၈) နဲ့ အုတ်စီယစ် (လူဦးရေ ၂,၀၃၄) ဆိုတဲ့ ရွာတွေ ဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်း လူဦးရေ ၁၁,၀၀၀ လောက် ရှိတာပေါ့။ အဲ့ဒါအပြင် ကျွန်တော်တို့ ခေါင်းဆောင် ပေါင်ရဲချန်း (သို့) တာပန်း အုပ်ချုပ်တဲ့ လူဦးရေ ၁၈,၇၀၀ လောက်ရှိတဲ့ ကွန်မား (သို့) တင်မော ရွာမကြီး တစ်ခုလုံးလည်း ရွှေ့ပြောင်း ခဲ့ကြရပါတယ်။

တရုတ်နိုင်ငံဘက်ကနေ လူဦးရေ ၂၄,၉၀၀ လောက်ကို ပန်ဆန်းနဲ့ မိုင်းဆတ် ဘက်ကို မိုင်းလား လမ်းအတိုင်း ကားတွေနဲ့ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ရတယ်လို့လည်း ကျွန်တော် ကြားခဲ့တယ်။

ကိုးကန့်ဒေသက လူ ၁၃,၀၀၀ လောက်ကိုတော့ လားရှိုး၊ မိုင်းကိုင်၊ နမ့်စန် ဘက်ကနေ မိုင်းတုံ ဘက်ကို ရွှေ့ပြောင်းခိုင်းခဲ့တယ်။ ပန်ယန်းမြို့နယ်က လူ ၉,၀၀၀ လောက်ကတော့ မိုင်းပျဉ်းနဲ့ မိုင်းဆတ်ဘက်ကို ခြေလျင် နဲ့ ရွှေ့ပြောင်း ခဲ့ရတယ်။ နားဝီးက လူ ၂,၄၀၀ လောက်ကတော့ ပန်ယန်း အထိ ထရပ်ကားကြီးတွေနဲ့ ရောက်လာပြီး အဲဒီကနေ ခြေကျင်နဲ့ ဆက်ပြီး လမ်းလျှောက် ခဲ့ရတယ်။

ကျွန်တော်တို့ကတော့ အများစုက ဆင်းရဲတဲ့သူတွေ ဖြစ်တာကြောင့် ခြေကျင်လျှောက်ရတဲ့ အုပ်စုထဲမှာ ပါခဲ့ကြတယ်။ ကျွန်တော့် မိသားစုရဲ့ အဝတ်အစားအားလုံးကို ခြင်းတောင်း တစ်လုံးထဲမှာ ထည့်ထားတယ်။ ကျွန်တော့် မိန်းမက အဲဒီ အဝတ်ခြင်းတောင်းကို ကျောပေါ်မှာ လွယ်ပြီး တစ်နှစ်အရွယ် သမီးလေး ကိုလည်း ချီထားရတယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ ဘိန်း ၂ ပိဿာ နဲ့ ငွေ ၁၅၀ ရူပီး ကို ခြင်းတောင်းအောက်မှာ ထည့်ပြီး၊ အပေါ်မှာ ပြောင်းဖူးနဲ့ ဆန် ၆ ပြည်ကို တင်ထားတယ်။ သုံးနှစ်အရွယ် သားလေးကတော့ ကျွန်တော့်ခြင်းတောင်းပေါ်မှာ ထိုင်ပြီး လိုက်လာ တာပေါ့။ သမီးကြီးက

တော့ ပန်းကန်တွေနဲ့ စားစရာအချို့ကို သယ်လာပြီး၊ ဒုတိယသမီးလေးကတော့ ငါးနှစ်အရွယ် မောင်လေးရဲ့ လက်ကို ဆွဲထားပေးရတယ်။

တစ်ခါတလေတော့ ကျွန်တော်တို့က လမ်းမကြီးအတိုင်း လျှောက်ကြသလို၊ တစ်ခါတလေ ကျတော့လည်း ဖြတ်လမ်းတွေကနေ သွားကြတာပေါ့။ လမ်းကတော့ အရမ်းကြမ်းတယ်။ တောင်တွေကို အကွေ့အကောက် အတက်အဆင်းတွေ နဲ့ တော်တော် လျှောက်ခဲ့ကြရတာ။ လမ်းခရီးရဲ့ အများစုကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင် ဖောက်လုပ်တဲ့အထဲမှာ ပါခဲ့ကြရတဲ့ ပန်ပိုင် နဲ့ ပန်ဆန်းလမ်းတွေ အတိုင်းပဲ လျှောက်ခဲ့ကြရတာပါ။

မိုင်းမော ခရိုင်ထဲက ယောင်ပရိ (Yawng Parit) နဲ့ အိုက်စွယ် (Aik Soi) ဒေသတွေမှာ ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ နေရာထက် ဘိန်းပိုထွက်သေးတယ်။ အဲဒီနေရာက 'ဝ' ဒေသထဲမှာ ဆိုရင် ဘိန်းအထွက်ဆုံး နေရာဖြစ်သလို တခြားသီးနှံတွေလည်း အကုန် စိုက်လို့ရတဲ့ နေရာပေါ့။ အဲဒီက ရွာသားအများစုက ချမ်းသာကြတယ်။ ပြီးတော့ အဲဒီဒေသမှာ ငွေသတ္တုတွင်း တွေလည်း ရှိတယ်။ 'ဝ' ခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ တရုတ်အစိုးရက အဲဒီနေရာမှာ ငွေသတ္တုတူးချင်တာနဲ့ ဒေသခံရွာသား တစ်သောင်းလောက်ကို အတင်းရွှေ့ခိုင်းလိုက်တာ။ ကျွန်တော်တို့ လမ်းလျှောက်နေတဲ့ အချိန်မှာပဲ ယောင်ပရိ နဲ့ အိုက်စွယ်ရွာက လူတွေကတော့ ကားတွေနဲ့ ကျွန်တော်တို့ကို ကျော်တက်သွားကြတာ ကို တွေ့ခဲ့ရတယ်။

ကျွန်တော်တို့ အုပ်စုထဲမှာ ကလေးတွေ အများကြီးပါလာတာ ဆိုတော့ တချို့နေရာတွေမှာ နှစ်ည ၊ သုံးညလောက် နားနားပြီး သွားကြရတယ်။ ပန်ဆန်းကို ရောက်ဖို့ ၁၈ ရက် လောက် ကြာခဲ့တယ်။ အဲဒီကနေ မိုင်းပေါက် နဲ့ ဟိုပွန်မိုင်းငင် ချိုင့်ဝှမ်း လွင်ပြင် ကို ဖြတ်ပြီး တုံတာ ဒေသဘက်ကို ဆက်သွားခဲ့ကြ တာပေါ့။ အဲဒီနောက် ကျိုင်းတုံ-တောင်ကြီး လမ်းမကြီးကို ဖြတ်ကျော်ခဲ့ ကြရတယ်။ ပြီးတော့ နမ်စင်မြစ်အတိုင်း ဆက်လျှောက်လာလိုက်တာ အခု ကျွန်တော်တို့ ရောက်နေ တဲ့ မိုင်းဆတ်မြို့နယ်ထဲက မိုင်းယောင်းဒေသကို ရောက်လာခဲ့တာပါပဲ။

ခရီးတစ်ခုလုံးကတော့ စုစုပေါင်း ၆၉ ရက်တောင် ကြာခဲ့တယ်။ လူတိုင်းလည်း ပင်ပန်းနေ ကြပြီ၊ အထူးသဖြင့် ကလေးတွေပေါ့။ သူတို့ လမ်းဆက်လျှောက်နိုင်ဖို့ အတွက် ကျွန်တော်တို့မှာ တစ် လျှောက်လုံး အားပေးချော့မော့ခဲ့ ကြရတယ်။ ကျွန်တော့်မိန်းမနဲ့ သမီးကြီးဆိုရင် လမ်းခရီးတစ် လျှောက်လုံး ငိုနေတဲ့ သားလေးကို တစ်လှည့်စီ ပွေ့ချီလာခဲ့ကြရတာ။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်တဲ့ နေရာ က မူလ နေရပ်ထက်တော့ ပိုကောင်းပါတယ်။ အစပိုင်းမှာ ဆန်ဈေးက ချို့ပေမဲ့ နောက်ထပ် ရွှေ့ ပြောင်းလာသူတွေ တစ်သုတ်ပြီး တစ်သုတ် ထပ်ရောက်လာတဲ့ အခါမှာတော့ ကုန်ဈေးနှုန်းတွေက တဖြည်းဖြည်းနဲ့ တက်လာတော့တာပဲ။ နောက်ပိုင်းမှာ ကျွန်တော်တို့ လိုအပ်တဲ့ အစားအသောက်တွေ ကိုတောင် မဝယ်နိုင်တော့ဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ခွေးတစ်ကောင် ကိုလည်း သဘောကျလို့ သူတို့ တောင်း တဲ့ဈေးနဲ့ ဝယ်ခဲ့ကြသေးတယ်။ 'ဝ' ရွာတစ်ရွာ ဖြစ်တဲ့ ဟိုပန်မိုင်းငင်ရွာမှာလည်း သုံးညတိတိ နားခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီမှာ ကျွန်တော်တို့ ကျွဲတစ်ကောင် ဝယ်ပြီး အားလုံးစုပေါင်းစားကြတာပေါ့။

ကလေးတွေလည်း ပျော်ပျော်ပါးပါး စားသောက်နေကြတာကို ကြည့်ပြီး ကျွန်တော်တို့လည်း ဝမ်းသာခဲ့ကြရတယ်။

ကျွန်တော်တို့ မိုင်းယောင်းကို ရောက်တဲ့အခါမှာ ကျွန်တော်တို့ မိသားစုဟာ ‘ဝ’ အဖွဲ့အစည်းရဲ့ အဖွဲ့ဝင်တွေ ဖြစ်တာကြောင့် သူတို့ဆီက ထောက်ပံ့မှုတွေ ရခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော်က တရုတ်ငွေ ၂၀ ယွမ်၊ ကျွန်တော့် မိန်းမက ၁၅ ယွမ်၊ သား နဲ့ သမီးကတော့ ၁၀ ယွမ်စီ ရကြတယ်။ ပြီးတော့ တစ်ယောက်ကို တစ်လ ဆန် ၆ ပြည်စီ လည်းရကြတာဆိုတော့ စားဝတ်နေရေး ပြဿနာ ကြီးကြီးမားမား မရှိခဲ့ပါဘူး။ အမျိုးသမီးတွေ နဲ့ ကလေးတွေအပါ ကျွန်တော်တို့အားလုံး စစ်ယူနီဖောင်းတွေ ရကြတယ်။ အမျိုးသားတွေကတော့ အချိန်ပြည့် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရပြီး အမျိုးသမီးတွေ နဲ့ ကလေးတွေကတော့ တစ်ခါတလေမှပဲ တာဝန် ကျတာပေါ့။ ‘ဝ’ လူမျိုးမှန်ရင် စစ်သားဖြစ်ရမယ်ဆိုတဲ့ ဥပဒေ ကျွန်တော်တို့ ဆီမှာ ရှိတယ်လေ။

မိသားစုဝင် များတဲ့သူတွေအတွက်တော့ အဖွဲ့အစည်းက ပိုပြီး ထောက်ပံ့တာကြောင့် ပိုပြီး အဆင်ပြေကြတာပေါ့။ အဲဒီတော့ တချို့ယောက်ျားတွေက မိန်းမ တစ်ယောက်ထက်မက ယူကြတယ်။ အထူးသဖြင့် ရာထူးကြီးတဲ့သူတွေဆိုရင် မိန်းမ နှစ်ယောက်ထက်တောင် ပိုယူထားတဲ့ သူတွေ ရှိတယ်။

တောင်ပိုင်းကို မပြောင်းခင် အရင်ရွာမှာ ရှိနေတုန်းကတော့ တောင်ပိုင်းကို ရောက်ရင် ဘိန်းစိုက်လို့ မရတော့ဘူး။ စပါးပဲ စိုက်ရမယ်၊ လိုချင်သလောက် လယ်ယာမြေတွေ အများကြီးရနိုင် မယ်လို့ ပြောခဲ့ကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ နေရာသစ်ကို ရောက်တဲ့အခါမှာတော့ ‘ဝ’ အဖွဲ့အစည်း နဲ့ နအဖ (SPDC) တို့ သဘောတူညီချက်တစ်ခု ယူခဲ့ကြတယ်။ အဲဒါကတော့ ကျွန်တော်တို့ တခြားသီးနှံ တွေ မစိုက်ပျိုးနိုင်သေးခင် ၃ နှစ် အတွင်းမှာ ဘိန်းဆက်စိုက်ခွင့် ပြုမယ် ဆိုတာပါပဲ။

အသစ်ရောက်လာတဲ့သူတွေကတော့ သူတို့ရဲ့ လယ်တွေ ယာခင်းတွေမှာ အလုပ် ရှုပ်ကုန်ကြတာပေါ့။ မြေကောင်းတယ်လို့ မြင်တဲ့နေရာတိုင်းကို လိုချင်လာကြပြီး အဲဒီ အခြေအနေကြောင့် မူလနေထိုင်နေတဲ့ ဒေသခံ လားဟူတွေ၊ တခြား ‘ဝ’ လူမျိုးတွေနဲ့ လည်း ပဋိပက္ခတွေ ဖြစ်လာတတ်တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်လာတဲ့အခါမှာ ခေါင်းဆောင်တွေက ဆုံးဖြတ်ချက်ချပြီး အမိန့်ထုတ်ရင် အားလုံးက နာခံကြရတယ်။ ကျွန်တော့်မိသားစုကတော့ အဖွဲ့အစည်းအတွက် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရတဲ့ အချိန်က လွဲရင် ကျန်တဲ့အချိန်တွေကို ကိုယ့်လယ်ယာထဲမှာပဲ အလုပ်လုပ်ရင်း ကုန်ဆုံးခဲ့ကြပါတယ်။

LNDO မှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းထားချက် အမှတ်စဉ် (၃) (၂၀၀၁ ခုနှစ် ၊ အောက်တိုဘာ ၁၂ တွင် မေးမြန်း)

“ဝ” ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမှုကြောင့် သက်ရောက်မှု ခံရသည့် မိုင်းဆတ် မှ “လားဟူ” ရွာသား လိင် : ကျား။

အသက် : ၄၁ နှစ်။

လူမျိုး : လားဟူ။

ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ : ခရစ်ယာန်။

အလုပ်အကိုင် : လယ်သမား။

မိသားစု : အိမ်ထောင်ရှိ (ကလေး ၃ ယောက်)။

မွေးရပ်ဇာတိ : စစ်မှုထမ်းဟောင်း ရပ်ကွက်၊ မိုင်းဆတ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း။

၁၉၉၉ ကနေ ၂၀၀၀ ခုနှစ် အတွင်းမှာ ကျွန်တော်တို့ ဒေသဘက်ကို ‘ဝ’ လူမျိုးတွေ နဲ့ တရုတ် လူမျိုးတွေ ထောင်နဲ့ချီ ကားတွေနဲ့ ရော ခြေလျင်နဲ့ပါ ဆက်တိုက် ရောက်လာခဲ့ကြပါတယ်။ ‘ဝ’ စစ်သားတွေလည်း ဝင်လိုက်ထွက်လိုက် လုပ်နေကြတာကိုလဲ အများကြီး တွေ့လာရတယ်။

‘ဝ’ လူမျိုးတွေက မြန်မာနိုင်ငံ ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းက လူမျိုးစုတစ်ခုဖြစ်တယ်။ သူတို့က ကျွန်တော်တို့နဲ့ အဝေးကြီးမှာ နေထိုင်ကြပေမဲ့လည်း တစ်မြေတည်းနေ တစ်ရေတည်း သောက်နေတဲ့ လူမျိုးတွေလိုပဲ ကျွန်တော်တို့ သဘောထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လမ်းပန်း ဆက်သွယ်ရေး မကောင်း တာကြောင့် သူတို့နဲ့ တွေ့ဆုံဖို့က အလွန် ခက်ခဲပါတယ်။ တောင်ပိုင်းမှာ နေထိုင်တဲ့ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ မြောက်ပိုင်းက လူတွေကို မမြင်ဖူးသလောက် ပါပဲ။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကျွန်တော်တို့ မိဘတွေ လက်ထက်တုန်းကတော့ ‘ဝ’ လူမျိုးတချို့ ကျွန်တော်တို့ဆီ ဖြတ်သွားဖြတ်လာ ရှိခဲ့ဖူးတယ်လို့ ပြောကြတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ပြီးခဲ့တဲ့ အနှစ် ၃၀ အတွင်းမှာတော့ ‘ဝ’ လူမျိုးတစ်ယောက် ကိုမှ မမြင်ခဲ့ရတော့ဘူး။ ကျွန်တော်တို့ အတွက်တော့ သူတို့က ကြောက်စရာကောင်းတဲ့သူတွေလိုပဲ မြင်ကြတယ်။ ကလေးတွေတင် မကဘူး၊ လူကြီးတွေတောင် သူတို့ကို မြင်ရင် ကြောက်ကြတယ်။ ကျွန်တော် ငယ်ငယ်တုန်းကဆိုရင် ကလေးတွေ ငိုတာ တိတ်အောင် မိဘတွေက ‘မငိုနဲ့၊ ငိုတာ မတိတ် ရင် “ဝ” လာပြီး ခေါင်းဖြတ်လိမ့်မယ်’လို့ ခြော်ကလေးလေ့ရှိတယ်။ အဲဒီလိုပြောလိုက်ရင် ကလေးတွေက ချက်ချင်း ငိုတာ တိတ်သွားရော။

‘ဝ’ လူမျိုးအများစုက ရှမ်းစကားကို ကောင်းကောင်းပြောတတ် ကြတယ်။ တချို့ခေါင်းဆောင်တွေဆိုရင် ယူနန် တရုတ်စကားကိုတောင် ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် ပြောနိုင် ကြတယ်။

မြောက်ပိုင်း ‘ဝ’ ခေါင်းဆောင် ဝေရှောက်ခန်း (Wei Hsiao Kang) က မိုင်းဆတ်မြို့ ပတ်ဝန်းကျင်က အကောင်းဆုံး မြေဧရိယာ ၅,၀၀၀ ကျော်ကို နအဖ (SPDC) ဆီက ဝယ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီမြေတွေဟာ ဒေသခံ ရှမ်း၊ လားဟူ၊ အခါ နဲ့ ပလောင် လူမျိုးတွေက မျိုးဆက်နဲ့ ချီပြီး စပါး၊ လိမ္မော်၊ လက်ဖက်၊ ကြက်သွန်ဖြူ၊ ငရုတ်၊ ကြံ စတဲ့ သီးနှံတွေကို စိုက်ပျိုးလာခဲ့ကြတဲ့ မြေနေရာတွေ ဖြစ်တယ်။ သစ်တောတွေ၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ဘေးမဲ့ နယ်မြေတွေနဲ့ နတ်စင်၊ နတ်နန်းတွေက အစ ဘာတစ်ခုမှ ချန်

မထားခဲ့ဘူး။ မြောက်ပိုင်းက ရောက်လာတဲ့ ‘ဝ’ လူမျိုးတွေ လိုချင်သမျှကို ပေးတဲ့ အခြေအနေလို ဖြစ်ခဲ့တယ်။

နဲ့ကျန် လားဟူ ရပ်ကွက် (၁) နဲ့ ရပ်ကွက် (၂) ဟာ လားဟူ နဲ့ ဗမာ စစ်မှုထမ်းဟောင်းတွေ နေထိုင်တဲ့ ရပ်ကွက်တွေ ဖြစ်ပြီး၊ အိမ်ခြေ စုစုပေါင်း ၂၃၀ ရှိတယ်။ နောက်ပြီး အာရှောပရာ (အာခါ) ရွာမှာတော့ အိမ်ခြေ ၆၀ ၊ ဇူလူ (အာခါ) ရွာက အိမ်ခြေ ၅၀၊ ဘန်ဟုန်း (ရှမ်း) ရွာက အိမ်ခြေ ၂၀၀၊ ဆိုင်းခေါင် (ရှမ်း) ရွာက အိမ်ခြေ ၁၃၀၊ ကောင်မူးတန် (ရှမ်း) ရွာက ၁၃၀ အိမ်ခြေ ၊ ဘန်မိုင် (ရှမ်း) ရွာက အိမ်ခြေ ၁၁၀ နဲ့ ဟတ်ပါ (ရှမ်း) ရွာက ၂၃ အိမ်ခြေ - အားလုံး စုစုပေါင်း အိမ်ခြေ ၆၈၀ ကျော် နဲ့ လူဦးရေ ၄,၅၀၀ ဝန်းကျင် လောက် ဟာ အလုံးအရင်းနဲ့ အသစ် ရွှေ့ပြောင်းရောက်ရှိလာကြတဲ့ ‘ဝ’ လူမျိုးတွေရဲ့ ဒဏ်ကို အလူးအလဲ ခံခဲ့ကြရတယ်။

အဲဒါအပြင် မယ်ကင်ချောင်းနဲ့ ဟွေဟုတ်ချောင်းကြားက တောင်ကြား လွင်ပြင်နေရာ တစ်ခုလုံးကိုလည်း မြောက်ပိုင်းက ရောက်လာတဲ့ ‘ဝ’ လူမျိုးတွေက အကုန်သိမ်းယူသွားပြီး အဲဒီမှာ ရွာ ၃ ရွာလောက် တည်လိုက်တယ်။ စုစုပေါင်း အိမ်ထောင်စု ၅၀၀ ကျော်လောက် ရှိတယ်။

နစ်နာ ဆုံးရှုံးမှုအတွက် ဒေသခံတွေအနေနဲ့ ဘယ်သူကမှ လျော်ကြေးတစ်ပြား တစ်ချက် တောင် မရခဲ့ကြပါဘူး။ နအဖ (SPDC) အာဏာပိုင်တွေကို သွားတိုင်လည်း ဘာမှမထူးဘူး။ ‘ဝ’ အာဏာပိုင် တွေကို သွားပြောရင်လည်း သူတို့က “အကုန်လုံးကို (နအဖ အတွင်းရေးမှူး-၁၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး) ခင်ညွန့်ဆီကနေ ဝယ်ထားပြီးသားပါ” လို့ပဲ ပြန်ပြောကြတယ်။ ဒေသခံတွေကတော့ ဘယ်သူ့ကိုမှ အားကိုးလို့ မရဖြစ်နေခဲ့တယ်။

‘ဝ’ လူမျိုးတွေပြောင်းလာပြီးနောက်တော့ ဒေသခံတွေ စိုက်ထားတဲ့ အသီးအနှံတွေ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်တွေကို ခွင့်ပြုချက် မတောင်းပဲ အတင်း ယူကြတာတွေ လုပ်တယ်။ ပိုင်ရှင်တွေက ပြောရင်လည်း ခေါင်းဖြတ်ပစ်မယ် ဆိုတဲ့ လက်ဟန်ခြေဟန် အမူအရာနဲ့ ခြိမ်းခြောက်ကြတယ်။ လူကြီးတွေကတော့ ‘ဂျပန် ခေတ်တုန်းကဖြစ်ဖြစ်၊ ကူမင်တန် (KMT) တရုတ်ဖြူတွေ လက်ထက်တုန်းက ဖြစ်ဖြစ် အခုလောက်အထိ မဆိုးခဲ့ဘူး’ လို့ ညည်းကြတယ်။

ဝေရှောက်ခန်းရဲ့ တပ်ရင်း (၈၀၁) က ကျွန်တော့်ရွာဖြစ်တဲ့ ဘန်ဟုန်းရွာမှာ အခြေစိုက်ပါတယ်။ အဲဒီမှာ ‘ဝ’ စစ်သည် မိသားစုဝင် အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၂,၀၀၀ လောက် ရှိတယ်။ အဲဒီတပ်စခန်းထဲမှာပဲ တရုတ်လူမျိုးတွေ နေထိုင်တဲ့ ရပ်ကွက် ၄ ခု လည်း ရှိသေးတယ်။ အိမ်ခြေ ၂၅၀ နဲ့ လူဦးရေ ၁,၀၀၀ ဝန်းကျင်လောက် ရှိမယ်။ အဲဒီ တရုတ်လူမျိုးတွေက ဝေရှောက်ခန်း ရဲ့ စစ်ရေး နဲ့ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွေမှာ ပါဝင် ပတ်သက်နေကြတာပါ။ အခုဆိုရင် ဝမ်ဟုန်းရွာက အရမ်းကြီးကို စည်ကားနေပြီး၊ ခေတ်မီ အဆောက်အအုံတွေ၊ ကုန်တိုက် တွေလဲ ရှိနေပြီးတော့မှ ‘ဝ’ တွေရဲ့ မြို့ငယ်လေးတစ်ခုလိုတောင် ဖြစ်နေပြီလေ။

ဒီဒေသမှာ မူရင်း နေထိုင်နေကြတဲ့ ဒေသခံ လားဟူ၊ ရှမ်း နဲ့ အာခါ လူမျိုးတွေကတော့ အခု ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့ နဲ့ နအဖ (SPDC) စစ်တပ် နှစ်ဖွဲ့လုံးရဲ့ နှိပ်ကွပ်မှုတွေကို ခံနေရတယ်။ ဒေသခံ တွေဆီက နေ အကြောင်းအမျိုးမျိုး နဲ့ ပိုက်ဆံ အတင်းအကျပ် တောင်းယူတာတွေ၊ တခြားပုံစံမျိုး နဲ့ ဖိနှိပ် တာတွေကိုလည်း ခံနေရတယ်။ အများစုကတော့ အသစ်ရောက်လာတဲ့ ‘ဝ’ တွေရဲ့ အနိုင်ကျင့် တာ တွေကို မခံနိုင်တော့လို့ ရွာကနေ ထွက်ပြီး ရွှေ့ပြောင်း သွားကြတာများတယ်။ တစ်ချို့လောက်ပဲ ဆက်နေပြီး ကျန်ခဲ့တာရှိတယ်။

LNDO မှတွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် အမှတ်စဉ် (၄) (၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာ ၁၀ ရက်နေ့တွင် မေးမြန်း)

ဒေသတွင်းသို့ “ဝ” ရွှေ့ပြောင်းအခြေချ အစီအစဉ်ကြောင့် နစ်နာဆုံးရှုံးမှုကို ခံစားရသည့် - မိုင်းဆတ်မြို့နယ် (မိုင်းကန်ဒေသ) တလန်းရွာ မှ ရှမ်းလူမျိုး

- လိင် : ကျား။
- အသက် : ၅၃ နှစ်။
- လူမျိုး : ရှမ်း။
- ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ : ဗုဒ္ဓဘာသာ။
- အလုပ်အကိုင် : လယ်သမား၊ လက်ထောက် ကျေးရွာ လူကြီး/သူကြီး။
- မိသားစု : အိမ်ထောင်ရှိ (သားသမီး ၃ ယောက်)။
- မွေးရပ်ဇာတိ : တာလန်းရွာ၊ မိုင်းဆတ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း။

တာလန်း ကျေးရွာအုပ်စု ထဲမှာ တာလန်း၊ ဝမ်ယန်း နဲ့ ဝမ်ဘုံ ဆိုပြီး ရွာ ၃ ရွာ ရှိပါတယ်။ အိမ်ခြေ ၁၅၀၊ လူဦးရေ ၁,၀၀၀ ဝန်းကျင်လောက် ရှိတယ်။ အခုဆိုရင် အဲဒီထဲက တချို့က ထိုင်း ဘက်ကို ထွက်ပြေးကြတယ်။ တချို့ကလည်း တာချီလိတ် နဲ့ မိုင်းဖြတ်ဘက်ကို ပြောင်း သွားကြပြီ။ အဓိက အကြောင်းရင်း ကတော့ ၂၀၀၁ မှာ မြောက်ပိုင်း နဲ့ မိုင်းယောင်းဘက်က ရောက်လာတဲ့ ‘ဝ’ လူမျိုး အိမ်ထောင်စု ၂,၅၀၀ ကျော် လောက်က ကျွန်တော်တို့ဘက်မှာ ရွာကြီး ၄ ရွာ လာတည် လိုက်လို့ပါပဲ။

အဲဒီ ‘ဝ’ လူမျိုးတွေဟာ ရောက်လာပြီးတာနဲ့ ဒေသခံတွေ စိုက်ပျိုးထားတဲ့ သီးနှံတွေ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက် တွေကို ဘာခွင့်ပြုချက်မှ မတောင်းဘဲ သူတို့သဘောနဲ့သူတို့ ယူကြတယ်။

ပိုင်ရှင်တွေက ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး နဲ့ “အဲဒီလို မလုပ်ပါနဲ့” လို့ သွားပြောရင်တောင် သူတို့က ရိုင်းရိုင်းစိုင်းစိုင်း ပြန်ပြောကြပြီး၊ ခေါင်းဖြတ်ပစ်မယ် ဆိုတဲ့ ပုံစံမျိုး လက်ဟန်ခြေဟန် နဲ့ ခြိမ်းခြောက်တာတွေ လုပ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် ရွာသားတွေရဲ့ မိန်းမနဲ့ ကလေးတွေဆိုရင် ကိုယ့်လယ်ယာထဲ သွားပြီး အလုပ်လုပ်ဖို့တောင် ကြောက်နေကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ ဝက်တွေ၊ ကြက်တွေ၊ ခွေးတွေ ကိုလည်း ‘ဝ’ လူမျိုးတွေ ခိုးသွားတာတွေ ရှိတယ်။ နွားနဲ့ ကျွဲတွေပါ ပျောက်ပျောက် သွားတတ်တယ်။ ပြီးတော့

အဲဒီ ‘ဝ’ တွေက လက်နက်တွေ ကိုင်ထားကြတာဆိုတော့ ဘယ်သူမှလည်း ဒီလို ခိုးယူတာ တွေကို မတိုင်ရဲ၊ မပြောရဲကြဘူး။

ကျွန်တော်က ရွာရဲ့ လက်ထောက်သူကြီး ဖြစ်နေတော့ အမြဲတမ်း အလုပ်များနေတယ်။ နအဖ (SPDC) စစ်သားတွေ ရွာကိုလာပြီဆိုရင် ကျွန်တော် ဘယ်မှာပဲ ရှိနေပါစေ ချက်ချင်း ရွာကို အပြေး ပြန်လာရတယ်။ တစ်ခါတလေ သူတို့က ပေါ်တာ (အထမ်းသမား၊ လမ်းပြ) လိုချင်တယ်ဆိုပြီး ပြောလာရင် ကျွန်တော် အချိန်မီ မစီစဉ်ပေးနိုင်ရင် ဖြစ်ဖြစ်၊ ဒါမှမဟုတ် သူတို့တောင်းတဲ့ ကြက်တွေ၊ အရက်တွေ မပေးနိုင်ရင် ဖြစ်ဖြစ် ကျွန်တော့်ကို ကန်ကျောက်ပြီး နှိပ်စက် ကြတယ်။ ဒါမျိုးက တစ်ခါတစ်လေ မဟုတ်ဘူး—ခဏခဏ ကြုံရတယ်။ တစ်ခါက ဆိုရင် သူတို့က ပေါ်တာ အတွက် လူ ၅၀ စုပေးဖို့ အမိန့်ပေးခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်လည်း ရှာပေးပေးမယ့် လူတစ်ယောက် လိုနေသေး တယ်ဆိုပြီး ကျွန်တော့်ကိုပါ ကန်ပြီး အဲဒီ ပေါ်တာအုပ်စုထဲ ထည့်ပြီး ပေါ်တာအဖြစ် ၁၇ ရက် လောက် အတင်းခေါ်သွားတာ ခံခဲ့ရတယ်။

၂၀၀၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှာ ထိုင်းနယ်စပ် ပန်နွန်း (Pang Noon) မှာ ရှမ်းပြည် တပ်မတော် (SSA) နဲ့ နအဖ (SPDC) တို့ တိုက်ပွဲ ဖြစ်နေချိန်၊ နအဖ စစ်ကြောင်းတစ်ကြောင်း ကျွန်တော်တို့ ရွာထဲကို ဝင်လာခဲ့တယ်။ ရွာထဲ ရောက်တော့ ကျွန်တော့်ကို ဖမ်းပြီး ရွာသားတွေ အားလုံးကိုလည်း တစ်နေရာတည်းမှာ စုပေးဖို့ အမိန့်ပေးတယ်။ တချို့ရွာသားတွေက ကြောက်လို့ ရွာကို မပြန်ရဘဲ တောထဲမှာ ပုန်းနေကြတယ်။ အဲ့ဒါကို စစ်သားတွေက သူတို့တွေက ရှမ်း လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တွေနဲ့ ဆက်သွယ်နေတယ်လို့ စွပ်စွဲတယ်။

သူတို့က ကျွန်တော့်ခေါင်းကို ရေစွတ်ထားတဲ့ စောင်တစ်ထည် နဲ့ အုပ်ပြီး ဝါးလုံးတုတ် နဲ့ ခေါင်းကို တရစပ် ရိုက်တယ်။ ကျွန်တော် သတိလစ်သွားတဲ့အထိပါပဲ။ ကျွန်တော် သတိပြန်ရလာ တော့ နွားတင်းကုပ် တစ်ခုရဲ့ အောက်မှာ အချည်ခံထားရတာကို တွေ့ရတယ်။ သူတို့က ကျွန်တော့်ကို သတ်ပစ်မယ် လို့လည်း ခဏခဏ ခြိမ်းခြောက်တယ်။

ရွာသူကြီးက အဲ့ဒီ နအဖ စစ်သားတွေကို “ဒီရွာက ဘယ်သူမှ ရှမ်းတပ်နဲ့ မပတ်သက်ပါဘူး၊ အဆက်အသွယ်လည်း မရှိပါဘူး” လို့ အကြိမ်ကြိမ် အသနားခံခဲ့ပေမယ့် သူတို့ကတော့ ဆက်ပြီး နှိပ်စက် ပါတယ်။ ရွာထဲက ဝက်တွေ၊ ကြက်တွေကိုလည်း သေနတ်နဲ့ ပစ်သတ်ကြတယ်။

နောက်ဆုံးတော့ သူကြီးက ရွာထဲကနေ ကောက်နိုင်သလောက် ပိုက်ဆံတွေ စုပေါင်းပြီး စုစုပေါင်း ၁၂၂,၀၀၀ ကျပ်လောက်ကို အဲဒီ စစ်ကြောင်း အရာရှိရှေ့မှာ ဒူးထောက်ပြီး ပေးခဲ့ရတယ်။ အဲဒီအရာရှိက ပိုက်ဆံကိုယူပြီး “မင်းတို့ကို သနားလို့ ငါ အလျှော့ပေးလိုက်တာ၊ မဟုတ်ရင် မင်းတို့ အားလုံးကို သတ်ပစ်လို့ရတယ်” လို့ ပြောတယ်။ သူကြီးကိုလည်း ထောင် ၂၀ နှစ်ထိ ချလို့ရတယ် ဆိုပြီး ခြိမ်းခြောက်ခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ သူတို့ လွတ်ပေးတဲ့အထိ တစ်ညလုံး ဆက်တိုက် အရိုက်ခံခဲ့ရတယ်။ အဲဒီ စစ်သားတွေက မိုင်းဖြတ် ဘက်က ခမရ (၂၂၁) တပ်က ဖြစ်တယ်။

မိုင်းကန် ရွာမှာတော့ ‘ဝ’ အိမ်ထောင်စု ၃၀၀ လောက် ရောက်လာပြီး ရွာသစ် ၃ ရွာ လာတည်ကြတယ်။ သူတို့နဲ့အတူ တရုတ် အိမ်ထောင်စု ၃၀ လောက်လည်း ပါလာကြတယ်။ ဒီလို ဖြစ်လာတာကြောင့် မူလ ရှမ်းရွာသားတွေကတော့ အားလုံးနီးပါး ရွာကနေ ထွက်သွားကြရတယ်။ တချို့က ထိုင်းဘက်ကို ပြေးကြတယ်၊ တချို့က တာချီလိတ် ဘက်ကို ပြောင်းသွားကြတယ်။

အသစ်ရောက်လာတဲ့ ‘ဝ’ လူမျိုးတွေက ဆိုးကြတယ် - အကျင့်မကောင်းဘူး၊ သူတို့လုပ်ချင်သလို စည်းကမ်းမရှိ လုပ်ကြတယ်။ ‘ဝ’ အမျိုးသားတွေတင် မကဘူး၊ အမျိုးသမီးတွေ နဲ့ ကလေးတွေပါ ဒေသခံ ရှမ်းရွာသားတွေ နဲ့ စကားများရင် လည်ပင်းလှီးပစ်မယ်ဆိုတဲ့ လက်ဟန် ခြေဟန်တွေနဲ့ ခြိမ်းခြောက် တတ်ကြတယ်။

ကျွန်တော်တို့ တောင်ပေါ်သားတွေဆိုတာ တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်လာကြတာ အသားကျ နေပါပြီ။ ရှမ်းနဲ့ လားဟူ ဆိုရင်လည်း ဘိုးဘွားဘီဘင် လက်ထက်ကတည်းက အတူတကွ နေထိုင်လာခဲ့ကြ တာပါ။ ကျွန်တော်တို့ထဲမှာ လူတိုင်း စာမတတ်ကြ ပေမယ့် ရွာတိုင်းမှာ ကိုယ့်စည်းကမ်း၊ ကိုယ့်ထုံးစံတွေ ရှိကြတယ်။ ကျွန်တောတို့ ခလေ့ထုံးတမ်းတွေဟာ မတူတာတွေ ရှိပေမယ့် ဘယ်ဟာ မှန်၊ ဘယ်ဟာ မှား၊ ဘာလုပ်သင့်တယ်၊ မလုပ်သင့်ဘူး ဆိုတာကိုတော့ သိကြတယ်။ ခိုးမှုတွေ၊ တခြားပြစ်မှုတွေ ဖြစ်လာရင်လည်း ကျွန်တော်တို့မှာ ကိုယ်ပိုင် ထုံးတမ်းစဉ်လာ အတိုင်း အရေးယူတဲ့ စနစ်တွေ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် ဘယ်သူကမှ ဘယ်သူ့အပေါ် အခွင့်ကောင်းယူပြီး မတရားလုပ်လို့ မရဘူး။ အဲဒီလိုနဲ့ပဲ ကျွန်တော်တို့ မျိုးဆက်နဲ့ ချီပြီး ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း နေထိုင်လာခဲ့ကြတာပါ။

အခု နအဖ (SPDC) အာဏာရှိနေတဲ့ အချိန်မှာတော့ မတရားမှုတွေကို သွားတိုင်လည်း ဘာမှ အရေးယူပေးတာ မရှိဘူး။ ဒါ့အပြင် နအဖ စစ်တပ်က သူတို့စိတ်ထင်သလို စွပ်စွဲတာတွေ လုပ်ကြတယ်။ ဥပမာ - ရွာသားတွေ ရှမ်းသူပုန်တွေ နဲ့ ဆက်သွယ်နေတယ်ဆိုပြီး စွပ်စွဲတာမျိုးပေါ့။ ပြီးတော့ အဲဒီလို စွပ်စွဲပြီး လူတွေကို ဖမ်းဆီးတယ်၊ ရိုက်နှက်တယ်။ လူအများကြီးလည်း အသတ်ခံခဲ့ရပြီးပြီ။

‘ဝ’ လူမျိုးတွေမှာလည်း သူတို့ကိုယ်ပိုင် ရွာသူကြီးတွေ၊ တိုက်နယ်နဲ့ ခရိုင် ခေါင်းဆောင်တွေ ရှိကြတာပါပဲ။ သူတို့လည်း ဘယ်ဟာ မှန်တယ်၊ ဘယ်ဟာမှားတယ် ဆိုတာ နားလည်ကြတယ်။ သူတို့မှာ အင်အားကြီးတဲ့ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်တွေပါ ရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် အခုတော့ သူတို့က ကျွန်တော်တို့အပေါ်မှာ ဗိုလ်ကျသလို ဖြစ်နေတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ သူတို့ရဲ့ လက်အောက်ခံလို ဖြစ်နေရတယ်။ အခုဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ဟာ မတရားမှုတွေကို အောင့်အီးပြီး သည်းခံနေရတယ်။ ကိုယ့်ဘိုးဘွားပိုင် မြေတွေကိုလည်း တဖြည်းဖြည်း အသိမ်းခံနေရတာကို ဒီအတိုင်းပဲ ကြည့်နေရတဲ့ အခြေအနေ ဖြစ်နေပြီ။

ရှမ်းရေးလူကြီးတွေမှာ စကားပုံတစ်ခု ရှိတယ်ဗျာ - “အိမ်တစ်အိမ်တည်းမှာ အတူနေ၊ ခြံတစ်ခုတည်းမှာ အတူကြီးပြင်း” ဆိုတဲ့ စကားပါ။ နွား၊ ကျွဲ၊ မြင်းတွေက စားကျက်တစ်ခုတည်းမှာ အတူနေနိုင်ပေမယ့် သူတို့ အကျင့်စရိုက်တွေ ကတော့ မတူကြဘူး။ နွားနဲ့ ကျွဲက ချုံပုတ်တွေထဲမှာ နေပြီး မြက်စားနိုင်တယ်။ မြင်းကတော့ ကွင်းပြင်မှာပဲ နေတတ်တယ်။ အဲဒီလို နဲ့ နွား၊ ကျွဲ၊ မြင်းတွေ ကို တစ်ခြံတည်းမှာ အတူ ပိတ်ထားလိုက်မယ်ဆိုရင် နွားနဲ့ ကျွဲက သူတို့ ဦးချိုနဲ့ ခွေ့မယ်။ မြင်းက လည်း ခြေထောက်နဲ့ ကန်မယ်။ ကျွန်တော်တို့ အခု ကြုံနေရတာလည်း ဒီစကားပုံလို ပါပဲ။ ကျွန်တော် တို့က ‘ဝ’ လူမျိုးတွေကို မုန်းတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒါပေမယ့် နေထိုင်ပုံတွေ မတူကြဘူး။ တစ်နည်း ပြောရ ရင်တော့ သူတို့က သေနတ်အားကိုးပြီး အုပ်ချုပ်နေကြတာဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့နဲ့ ဘယ်တော့မှ တန်းတူရည်တူ ဖြစ်နိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး။

LNDO မှတွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - အမှတ်စဉ် (၅) (၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာ ၁၂ ရက်)

“ဝ” ရွှေ့ပြောင်းအခြေချသည့် အစီအစဉ်ကြောင့် နစ်နာဆုံးရှုံးမှုများကြုံရသည့် မိုင်းဆတ်မြို့နယ်မှ လားဟူ ရွာသား

- လိင် : ကျား။
- အသက် : ၃၀ နှစ်။
- လူမျိုး : လားဟူ။
- ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ : ခရစ်ယာန်။
- အလုပ်အကိုင် : လယ်သမား။
- မိသားစု : အိမ်ထောင်ရှိ (ကလေး ၂ ယောက်)။
- မွေးရပ်ဇာတိ : ပါဟွန်းဘုတ်ရွာ (မူလက အိမ်ခြေ ၈၀ ကျော်ရှိသည့်ရွာ) ၊ မိုင်းဆတ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း။

၁၉၉၉ ခုနှစ် နှစ်အကုန်ပိုင်း၊ ခရစ္စမတ် ကာလ လောက်မှာ မြောက်ပိုင်း ‘ဝ’ ဒေသကနေ လူတွေ အလုံးအရင်းနဲ့ ကျွန်တော်တို့ရွာကို ရောက်လာတယ်။ သူတို့က တစ်ခါတည်း ကို အစု လိုက်အပြုလိုက်နဲ့ ရောက်လာကြတာ—‘ဝ’ စစ်သား ၇၀၀ လောက်က သူတို့ မိသားစုတွေ နဲ့အတူ ကားကြီးတွေ နဲ့ လာကြတာပါ။ ရောက်လာတာ နဲ့ ကျွန်တော်တို့ ရွာဘေးမှာ သူတို့အတွက် အိမ်တွေ စဆောက်ကြတယ်။ သီးနှံတွေလည်း စပြီးစိုက်ပျိုးကြတယ်။ ဒေသခံရွာသားတွေ ပိုင်တဲ့ ကောင်းတဲ့ စိုက်ပျိုးမြေတွေကိုလည်း သူတို့က အကုန်လုံးနီးပါးကို သိမ်းယူတာတွေလဲ လုပ်တယ်။ ကျွန်တော် တို့မှာ သွားတိုင်လို့လည်း မရဘူး၊ ပြောလို့လည်း မရဘူး။ ဘယ်သူမဆို သွားတိုင်ရင် ဖမ်းခံရပြီး “ထောင်” ထဲ ထည့်ခံရတယ်။ သူတို့လုပ်ထားတဲ့ ထောင်ဆိုတာက မြေကြီးထဲမှာ တူးထားတဲ့ ကျင်း ကြီးတွေပါ။ အဖမ်းခံရတဲ့သူတွေကို ခြေချင်းခတ်ပြီး သူတို့ ‘ဝ’ တွေရဲ့ လယ်ကွင်းတွေ စိုက်ပျိုးခြံတွေ ထဲမှာ အတင်းအဓမ္မ အလုပ်လုပ်ခိုင်းတယ်။ အစားအစာလည်း တစ်နေ့ကို တစ်နပ်ပဲ ကျွေးတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ဒေသကို ရောက်လာတဲ့ ‘ဝ’ လူမျိုးတွေက UWSA တပ်မ (၂၁၄) က ဖြစ်တယ်။ သူတို့ ရောက်လာတဲ့အချိန်မှာ ကလေးတွေ အပါအဝင် လူတစ်ယောက်ကို ထိုင်းဘတ်ငွေ ၁,၀၀၀ စီ (အဖွဲ့အစည်းက) ထောက်ပံ့ပေးတယ်။ အဲ့ဒါအပြင် လူကြီးတစ်ယောက်ကို ဆန်တစ်တင်းစီ၊ ကလေးတစ်ယောက်ကို တစ်တင်းဝက်စီ ပေးတယ်။ အဲဒီပမာဏအတိုင်း လစဉ် ပေးနေတယ်။ သူတို့ ပြောထားတာကတော့ ဒီလိုပေးတာကို သုံးနှစ်လောက် ဆက်ပေးမယ်၊ အဲဒီ နောက်ပိုင်းမှာတော့ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ရပ်တည်ပြီး ရှာဖွေစားသောက်ရမယ်လို့ ဆိုတယ်။

သူတို့က ကျွန်တော်တို့ အရင်က စိုက်ပျိုးခဲ့တဲ့ လယ်ကွင်းတွေထဲမှာ စပါးတွေ စိုက်ကြတယ်။ တောင်ကုန်းတွေ ပေါ်မှာတော့ ဘိန်းပင်တွေ စိုက်ကြတာပေါ့။ သူတို့ ခေါင်းဆောင်တွေကတော့ ဘိန်းကို လူမြင်ကွင်းတွေ နဲ့ နီးနီးကပ်ကပ် မစိုက်ဘဲ လူကွယ်ရာ နေရာတွေမှာပဲ စိုက်ဖို့ ညွှန်ကြား ထားတယ်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ် အထိတော့ စိုက်လို့ရမယ်။ အဲဒီ နောက်ပိုင်းမှာတော့ တားမြစ် ပိတ်ပင်မယ်လို့ သူတို့ကို ပြောထားပါတယ်။

သူတို့နဲ့အတူ တရုတ်လူမျိုးတချို့လည်း ပါလာကြတယ်။ ဆိုင်တွေ ဖွင့်ပြီး စားသောက်ကုန် မျိုးစုံ ရောင်းကြတယ်။ ပြီးတော့ ပြောင်းဖူးကနေ အရက်ချက်ပြီးတော့လည်း ရောင်းကြတယ်။ ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့ထဲမှာ တရုတ်စစ်သားတွေ နဲ့ အရာရှိတချို့ကိုလည်း ကျွန်တော် တွေ့ခဲ့တယ်။ သူတို့က ‘ဝ’ စစ်ဝတ်စုံ ဝတ်ထားပေမယ့် အသားအရေက ‘ဝ’ လူမျိုးတွေထက် ပိုဖြူလို့ ခွဲလို့ လွယ်တယ်။ သူတို့က တရုတ်စကားက လွဲလို့ တခြား ဘာစကားမှလည်း မပြောကြဘူး။

အခြေချဖို့ ‘ဝ’ လူမျိုးတွေ ရောက်လာပြီး မကြာခင်မှာပဲ ငှက်ဖျားရောဂါနဲ့ ဖျားနာပြီး သေဆုံးတာတွေ စဖြစ်လာတယ်။ တစ်ယောက်ပြီး တစ်ယောက် ဆက်တိုက် သေနေကြတာ — တစ်နေ့တည်းနဲ့ လူ ၁၀ ယောက်လောက် သေတဲ့နေ့တွေတောင် ရှိတယ်။ ကျွန်တော့်ဘဝမှာ ဒီလိုမျိုး တစ်ခါမှ မမြင်ဖူးဘူး။ ‘ဝ’ (UWSA) ဘက်မှာ ဆေးဝန်ထမ်းတွေတော့ ရှိတယ်၊ ဒါပေမယ့် လူနာတွေ ကို မကယ်နိုင်ကြဘူး။ တရုတ်ဆေး၊ ထိုင်းဆေး တွေကိုလည်း ကားကြီးတွေနဲ့ တင်ပြီး ယူလာကြ ပေမယ့် ထိရောက်သလို မမြင်ရဘူး။ သေဆုံးတဲ့ သူတွေကို ရွာအပြင်ဘက်မှာ မြှုပ်ကြတယ်။ တစ်ယောက်ကို မြှုပ်ပြီး မကြာခင် နောက်တစ်ယောက် ထပ်သေပြန်တယ်။ အမျိုးသားတွေ၊ အမျိုး သမီးတွေ၊ ကလေးတွေ တစ်ခါတလေ မိသားစုတစ်စုလုံးပါ သေသွားတာတွေ ရှိတယ်။

မိသားစုဝင်တွေ စပြီး သေဆုံးလာတဲ့အချိန်မှာ တချို့က ရွာကနေ ထွက်ပြေးဖို့ ကြိုးစားကြ တယ်။ ဒါပေမယ့် ဖမ်းမိသွားရင်တော့ ဖမ်းဆီးပြီး ရိုက်နှက်ခံရတယ်။ တချို့အမျိုးသားတွေဆိုရင် ထွက်ပြေးဖို့ ကြိုးစားလို့ အသတ်တောင် ခံခဲ့ရတာ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် ထွက်ပြေးမယ့် သူတွေက ညဘက်မှာပဲ ထွက်ပြေးဖို့လုပ်ကြတယ်။ ‘ဝ’ စစ်သားတွေကတော့ အိမ်တစ် အိမ်ချင်းစီ လိုက်ရှာပြီး ထွက်ပြေးသွားတဲ့ သူတွေ ရှိမရှိ စစ်ဆေးကြတယ်။ ဘယ်သူတွေ ဘယ်ကိုထွက်ပြေးသွားလဲဆို တာကိုလည်း လိုက်မေးကြတယ်။

မိဘတွေက ငှက်ဖျားရောဂါ နဲ့ ဆုံးသွားတဲ့အခါ မိဘမဲ့ဖြစ်ကျန်ခဲ့တဲ့ ကလေးတချို့ ရှိပါတယ်။ အဲဒီကလေးတွေကို အဖွဲ့အစည်းက ခေါ်သွားပြီး ဟိုယော့ (Ho Yawd) အခြေစိုက် စခန်းမှာရှိတဲ့ ကျောင်းကို ပို့ပြီး စာသင်ပေးကြတယ်။ အဲဒီမှာ ကျောင်းတစ်ကျောင်းရှိပြီး တရုတ်၊ ‘ဝ’ နဲ့ ရှမ်း ဘာသာစကားတွေကို သင်ကြားပေးပါတယ်။ အဲဒီမှာ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူ ၃၀၀ ဝန်းကျင် လောက် ရှိပြီး သူတို့ ကျောင်းပြီးသွားတဲ့ အခါကျရင် ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့ထဲမှာပဲ အလုပ်လုပ်ကြရ မှာပါ။

‘ဝ’ တွေ ရောက်လာပြီးနောက် ကျွန်တော် ရွာမှာ တစ်နှစ်လောက်တော့ ဆက်နေခဲ့သေးတယ်။ ဒါပေမယ့် နောက်ဆုံးတော့ မခံနိုင်တော့လို့ ထွက်လာခဲ့တယ်။ ‘ဝ’ တွေက ကျွန်တော်တို့ဆီက သူတို့လိုချင်တာ အကုန်ယူတယ်။ အခွန်တွေလည်း ကောက်တယ်။ အိမ်ထောင်စုဝင် တစ်ဦးချင်းစီ အတွက် တစ်နှစ်ကို ထိုင်းဘတ်ငွေ ၂၅၀ စီ ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့ကို ပေးရပါတယ်။ ငွေမပေးနိုင်ရင်တော့ ငွေ အစား လူတစ်ယောက် ‘ဝ’ တပ်ထဲ ပေးရတယ်။ သူတို့က အသက် ၇ နှစ်ကစပြီး လက်ခံတယ်။ ကံ ကောင်းလို့ ကျွန်တော့်မှာ ကြက်နဲ့ တခြားတိရစ္ဆာန်တွေ ရောင်းစရာရှိလို့ ငွေရှာပြီး ပေးနိုင်ခဲ့တာပါ။ အဲ့ဒါအပြင် မိသားစု ပိုင်ဆိုင်တဲ့ လယ်တစ်ကွက်ကို စပါး ၁၀ တင်း နှုန်းနဲ့လည်း ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့ကို အခွန် အဖြစ် ပေးရတယ်။ ဒါက မြန်မာစစ်တပ် (နအဖ) ကို ပေးရတဲ့ ဆန်စပါးအခွန်တွေအပြင် ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့ ကိုပါ ထပ်ပြီးပေးရတဲ့ အခွန်ပါပဲ။”

ကျွန်တော် ရွာက ထွက်လာတဲ့အချိန်မှာ ဘာမှ မယူလာနိုင်ဘူး - စောင်အနည်းငယ်ပဲ ယူလာ နိုင်တယ်။ ဝက်မကြီး တစ်ကောင်၊ ဝက်ကလေး ၇ ကောင်နဲ့ ကြက် ၇၀ လောက်ကိုလည်း အဲဒီမှာပဲ ထားခဲ့ရတယ်။ ‘ဝ’ တွေက တခြားဘာမှ ယူခွင့်မပေးဘူး။ ကျွန်တော် ထွက်လာတဲ့အချိန် မှာတော့ ရွာထဲမှာ လားဟူ လူမျိုး တစ်ယောက်မှ မကျန်တော့ဘူး။ အားလုံး ထွက်ပြေးသွား ကြပြီး ‘ဝ’ တွေက သူတို့ ထားခဲ့တဲ့ အိမ်ဟောင်းတွေထဲ ဝင်နေကြပြီ။ ထွက်သွားတဲ့သူတွေကလည်း တစ်ယောက် တစ်နေရာစီ ကွဲကွာသွားကြတယ်။ တချို့က ဟိုယော့၊ တချို့က မိုင်းဆတ်ဘက်ကို သွားကြတယ်။ ထိုင်းနိုင်ငံဘက်ကို ထွက်သွားတဲ့သူတွေကတော့ ကျွန်တော်သိသလောက်တော့ မရှိဘူး။

LNDO မှတွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် အမှတ်စဉ် (၆) (ဒီဇင်ဘာလ ၇ ရက်၊ ၂၀၀၁)

မိုင်းဆတ်မှာ အာခါရွာသား (“ဝ” ပြောင်းရွှေ့လာသူများကြောင့် မူလနေထိုင်ရာရွာမှ ထွက်ခွာခဲ့ရသူ)

လိင် : ကျား။

အသက် : ၄၂ နှစ်။

လူမျိုး : အာခါ။

ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ : နတ်ကိုးကွယ်သူ။

အလုပ်အကိုင် : လယ်သမား။

မိသားစု : အိမ်ထောင်ရှိ (ကလေး ၂ ယောက်)။

မွေးရပ်ဇာတိ : ဗူးလူးရွာ၊ မိုင်းဆတ်မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း။

ကျွန်တော့်မိသားစုရဲ့ မူလနေရပ်က မိုင်းဆတ်မြို့နယ်၊ မုန်းတွန် ကျေးရွာအုပ်စု၊ တောင်ပေါ်မှာ ရှိတဲ့ မယ်ကြော့ရွာက ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ၁၉၉၄ ခုနှစ် မှာ တိုက်ပွဲတွေဖြစ်တော့ နဝတ (SLORC) စစ်တပ်က ကျွန်တော်တို့ကို ပေါ်တာ (အထမ်းသမား) အဖြစ် အတင်းအဓမ္မ ခိုင်းစေခဲ့တယ်။ အဲဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့က မိုင်းဆတ်မြို့နယ်၊ စံကန်းကျေးရွာ အုပ်စုထဲက ဖတ်ဘုတ်ရွာကို ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ရတယ်။ အဲဒီနောက်မှာ ဘူလူရွာကို ထပ်ပြောင်းပြီး အဲဒီမှာ ၅ နှစ်လောက်နေခဲ့ပြီးမှ ထိုင်းနိုင်ငံဘက်ကို ထွက်လာခဲ့တာပါ။

ကျွန်တော်တို့ ဒီဘက်ကို မလာခင်အထိ နအဖ (SPDC) စစ်တပ်အတွက် ပေါ်တာအဖြစ် အမြဲတမ်း အလုပ်လုပ်ပေးနေရတယ်။ အထုပ်အပိုးတွေ မနိုင်မနင်း ဖြစ်လာတဲ့အချိန်မှာ သူတို့က ကျွန်တော်တို့ကို တိရစ္ဆာန်လိုပဲ ရိုက်နှက်၊ ကန်ကျောက် ကြပါတယ်။ အဲဒီ ဒဏ်ရာတွေကြောင့် ကျွန်တော့် ကျောမှာ အမာရွတ်တွေ ရှိနေသေးတယ် - အဲဒါက သက်သေပါပဲ။

အဖ (SPDC) ကို အခွန်အမျိုးမျိုး ပေးရတဲ့အပြင် ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့ကိုလည်း ဘိန်းအခွန် ပေးရတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဘိန်းစိုက်ခင်းက ကြီးသည်ဖြစ်စေ၊ သေးသည်ဖြစ်စေ သူတို့ကို ဘိန်း ၁၀ ကျပ်သား ပေးဆောင်ရတာပါ။ အဲဒါအပြင် တစ်နှစ်ကို ဆန် ၂ တင်းစီ၊ အိမ်တစ်အိမ်ကို “လူဦးရေခွန်” ဆိုပြီး ထိုင်းဘတ်ငွေ ၂၅၀ စီလည်း ပေးရတယ်။ (ကျွန်တော်တို့ ဘိန်းကို ‘ဝ’ တွေကို ရောင်းရင်တော့ သူတို့က ထိုင်းဘတ်နဲ့ပဲ ပေးကြတယ်။) တကယ်လို့ အဲဒီအခွန်တွေကို မပေးနိုင်ရင်တော့ ကျွန်တော့်ရဲ့ အသက် ၁၄ နှစ် အရွယ် သားဖြစ်သူကို ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့မှာ စစ်သားအဖြစ် ပေးရမယ်လို့ သူတို့က ပြောပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့က အဲဒီအခွန်တွေကို မပေးနိုင်သလို၊ တစ်ယောက်တည်းရှိတဲ့ သားကိုလည်း မဆုံးရှုံးချင်ဘူး။ ဒါကြောင့် ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့မှာ ထိုင်းနယ်စပ်ဘက်ကို ထွက်ပြေးလာခဲ့ကြပါတယ်။

၂၀၀၀ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၈ ရက်လောက်မှာ ‘ဝ’ တွေ ထောင်နဲ့ချီပြီး ကျွန်တော်တို့ဒေသကို စပြီး ရောက်လာကြတယ်။ သူတို့က ထိုင်းဘက်က ငှားလာတဲ့ ဆယ်ဘီးကား ၈၀ လောက်နဲ့ လာကြတယ်။ တရုတ်ဘက်က ငှားလာတဲ့ ၆ ဘီးကား အစီး ၁၀၀ လောက်လည်း ပါတယ်။ စုစုပေါင်းဆိုရင်

‘ဝ’ မိသားစု ၇,၀၀၀ လောက်၊ လူဦးရေ ၄၀,၀၀၀ ကျော်လောက် ရှိတယ်။ ‘ဝ’ လူမျိုး မိတ်ဆွေတစ်ယောက် ပြောပြတာကတော့ သူတို့က မြောက်ပိုင်း ‘ဝ’ ဒေသထဲက နေရာပေါင်းစုံကနေ လာကြတာ ဖြစ်ပြီး အဲ့ထဲမှာ အိုက်ဆွယ် နဲ့ မိုင်းမော ဘက်တွေကနေလည်း လာကြတာ ပါတယ်ပြောပါတယ်။

ကျွန်တော့် မိတ်ဆွေတစ်ယောက် ပြောတာကတော့ တချို့နေရာတွေမှာဆိုရင် ရွာ တစ်ရွာလုံးကို တစ်ခါတည်း ပြောင်းခိုင်းတာရှိသလို၊ တချို့နေရာတွေမှာတော့ ရွာထဲက တစ်ချို့ မိသားစုတွေကိုပဲ ရွေးပြီး ပြောင်းခိုင်းတာ ရှိတယ်။ အဲ့လိုဆိုတော့ ပြောင်းရတဲ့ သူတွေက ကိုယ်ပိုင်သဘောနဲ့ ပြောင်းလာကြတာ တော့ မဟုတ်ပါဘူး—‘ဝ’ ခေါင်းဆောင်တွေရဲ့ အမိန့်ကို မလွန်ဆန်နိုင်လို့သာ ပြောင်းလာကြတာပါ။ တချို့ကိုတော့ မပြောင်းခင် ၆ လ လောက် ကြိုပြီး အသိပေးထားတာ ရှိပေမယ့် တချို့ကတော့ ဘာမှ ကြိုတင်မသိဘဲ ချက်ချင်း ပြောင်းခိုင်းတာ မျိုးလည်း ရှိတယ်။ ဥပမာ ယောင်ဂယော် (Yaung Gayor) ရွာမှာ အိမ်ခြေ ၂၃၀ လောက် ရှိတယ်။ အစမှာ မိသားစု ၁၀၀ လောက် ပဲ ပြောင်းရမယ်လို့ အမိန့်ထုတ်ထားပေမယ့် တကယ် ပြောင်းတဲ့ နေ့မှာတော့ မိသားစု ၁၅၀ လောက်ကို အတင်း ပြောင်းခိုင်းလိုက်တယ်။

မိသားစုတွေကို ဒီတိုင်းပဲ စိတ်ကြိုက်ရွေးပြီး အတင်းပြောင်းခိုင်းခဲ့တာပဲ။ တချို့ မိသားစုတွေမှာဆိုရင် ကလေးတွေက မပြောင်းချင်လို့ အိမ်ကနေ တိတ်တိတ်လေး ရှောင်နေကြတာတွေ ရှိတယ် - အဲဒီတော့ တစ်ကယ် ပြောင်းတဲ့အချိန်မှာ အတူမပါလာပဲ ကျန်ခဲ့ကြတာတွေလည်းရှိတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ဒီရွှေ့ပြောင်းမှုကြောင့် မိသားစုတွေ တကွဲတပြား ဖြစ်သွားတာတွေ ရှိတယ်။

တချို့လူတွေကြတော့လဲ တောင်ပိုင်းကို ပြောင်းသွားပြီးနောက် ၁၉၉၉ ခုနှစ် မှာ လူတွေ အများကြီး သေခဲ့တယ်ဆိုတာ ကြားထားကြတော့ ပြောင်းရမှာကို ကြောက်နေကြတယ်။ ဒါပေမယ့် အမိန့်ကိုတော့ ဘယ်သူမှ မလွန်ဆန်ရဲဘူး။ နောက်ပြီးတော့ အဲ့ဒီလို ပြောင်းရွှေ့မှုကြောင့် ဖြစ်လာတဲ့ ပြဿနာတွေ ထိခိုက်နာကျင်မှု နှစ်နာဆုံးရှုံးမှုတွေကို ဘယ်သူမှ မပြောရဲကြဘူး။ လူတွေကတော့ “တောင်ပိုင်းကို သွားရင် ပိုကောင်းလာမယ်” လို့ပဲ ပြောခွင့် ရှိတယ်။

အသစ်ရွှေ့ပြောင်းလာကြတဲ့ ‘ဝ’ တွေက သူတို့နဲ့အတူ ဒင်္ဂါးပြားဟောင်းတွေ ပါလာကြတယ်။ သူတို့က ကျွန်တော်တို့ထက် ငွေကြေး ပိုချမ်းသာ ကြပါတယ်။ သူတို့ ရောက်ခါစ ပထမ တစ်နှစ်မှာဆိုရင် တစ်ယောက်ကို (ထိုင်းဘတ်ငွေ) ၁,၀၀၀ စီ (အဖွဲ့အစည်းကနေ) အထောက်အပံ့လည်း ရကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒါက ပထမတစ်နှစ်မှာပဲ ရကြတာပါ။ အဲဒီနောက်ပိုင်းတော့ ထောက်ပံ့ငွေ မရကြတော့ဘူး။ အဲဒါအပြင် လစဉ် ဆန်လည်း အဖွဲ့အစည်းက သူတို့ကို ဝေပေးတယ် - လူကြီး တစ်ယောက်ကို ဆန် ၃၅ ခွက် (နို့ဆီဘူး) စီ၊ ကလေးတစ်ယောက်ကို ၁၅ ခွက်စီ ပေးတယ်။

ရွှေ့ပြောင်းလာတဲ့ ‘ဝ’ လူမျိုးတွေ စ ရောက်လာချိန်မှာ ကျွန်တော်တို့ မွေးထားတဲ့ ကြက်၊ ဝက်၊ ခွေး နဲ့ နွားတွေကို ပုံမှန်ဈေးထက် နှစ်ဆနဲ့ ရောင်းနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ကြက်တစ်ကောင်ကို တောင် (၉၀၀ ကျပ် တန်ဖိုးရှိတဲ့) ဒင်္ဂါးပြားဟောင်း တစ်ပြားနဲ့ ဝယ်ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့

စိုက်ထားတဲ့ သီးနှံ တွေနဲ့ ဟင်းသီးဟင်းရွက်တွေကိုတော့ သူတို့က ခွင့်မတောင်းဘဲ လိုသလို ယူတာ တွေလုပ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ဘက်က တားဖို့ ကြိုးစာရင်လည်း သူတို့က ပြန်ပြီး အော်ငေါက်တာ တွေလုပ်တယ်။

ကျွန်တော်တို့ နေတဲ့နေရာက ဘိန်းစိုက်ပျိုးဖို့ အရမ်းသင့်တော်ပါတယ်။ ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့ (UWSA) က ပြောင်းရွှေ့လာတဲ့ “ဝ” ရွာသားတွေကို ဘိန်း (၃) နှစ် အထိ စိုက်ပျိုးခွင့်ပြုမယ်လို့ ပြောခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအပြင် နအဖ (SPDC) ကလည်း ‘ဘိန်း ကို လူမြင်ကွင်းတွေမှာ မစိုက်ရဘူး၊ လူမမြင်တဲ့ နေရာ တွေမှာတော့ စိုက်လို့ရတယ်’ လို့ ပြောပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ပြောင်းလာတဲ့ “ဝ” ရွာသားတွေကလည်း ဘိန်းခင်း အမြောက်အမြား စိုက်ပျိုးခဲ့ကြပါတယ်။ ပြီးတော့ သူတို့ကို ဘိန်းတွေ လွတ်လပ်စွာ ရောင်းချခွင့် ပေးထားပြီး ထိုင်းနိုင်ငံဘက်ကိုလည်း သွားရောင်းခွင့်ရှိပါတယ် ။ ဒါပေမဲ့ ဒေသခံ လားဟူ၊ အာခါ နဲ့ ရှမ်းရွာသားတွေကိုတော့ အဲဒီလို လွတ်လပ်စွာ ရောင်းချခွင့်မရှိပါဘူး။ ဒေသခံ ရွာသားတွေ ဘိန်းရောင်းချင်တယ် ဆိုရင်တော့ ဝ တပ်ဖွဲ့ဆီကိုပဲ တိုက်ရိုက်ရောင်းရမယ်လို့ အမိန့် ထုတ်ခဲ့ပါတယ်။ အမိန့်ကို မလိုက်နာရင်တော့ ဖမ်းပြီး ထောင်ချခံရတာပါပဲ။

အဓိက ပြဿနာကတော့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ စပါးစိုက်ခင်းတွေ ပါပဲ။ အသစ်ရောက်လာတဲ့ “ဝ” တွေက ပိုင်ရှင်ဘယ်သူလဲ ဆိုတာကိုတောင် မမေးဘဲ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ စိုက်ခင်းတွေကို သိမ်းယူ လိုက်ကြတယ်။ စိုက်ခင်း ဘေးပတ်ဝန်းကျင်က သစ်ပင်တွေကိုလည်း ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်း ပစ်လိုက် ကြတယ်။ အဲ့ဒါကြောင့် တစ်နှစ်အတွင်းမှာတင် မူလဒေသခံရွာသား အများစုက သူတို့ရဲ့ လယ်ယာ စိုက်ခင်းတွေနဲ့ စိုက်ပျိုးထားတဲ့ သီးနှံတွေကို ဒီအတိုင်း ထားခဲ့ပြီး အခြားနေရာတွေကို ပြောင်းရွှေ့ သွားကြရတယ်။ ‘မယ်ကင်း’ ချောင်း နဲ့ ‘နမ်ကော့’ မြစ်အကြားက မြေနေရာ တစ်ခုလုံးကိုလည်း အင်အား ၁,၀၀၀ လောက်ရှိတဲ့ ‘ဝ’ တပ်မ (၂၁၄) က သိမ်းပိုက်လိုက်ပါတယ်။ သူတို့က ‘တာရုန်း’ လို့ခေါ်တဲ့ ‘ဝ’ ခေါင်းဆောင်ရဲ့ ကွပ်ကဲမှု အောက်ကပါ။

‘ဝ’ အခြေချသူတွေကိုယ်တိုင်လည်း ‘ဝ’ တပ်ဖွဲ့ကို အခွန် ပေးရပါတယ်။ သူတို့က တစ်နှစ်ကို ဘိန်း ၁၀ ကျပ်သား၊ ဆန် ၂ တင်းနဲ့ (ထိုင်းဘတ်ငွေ) ၂၀၀ စီ ပေးရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့က နအဖ (SPDC) ကိုတော့ ဘာအခွန်မှ ပေးစရာမလိုပါဘူး။ တစ်ဖက်မှာ အရင်ကတည်းက နေထိုင်နေကြတဲ့ ဒေသခံ လားဟူ၊ အာခါ နဲ့ ရှမ်းရွာသားတွေ ကတော့ နအဖ (SPDC) ကို အခွန်ပေးရပါတယ်။ အိမ် ထောင်စုတစ်စုကို စပါး ၈ တင်း နအဖ စစ်တပ်ထံ တစ်တင်းကို ၃၀၀ ကျပ်နှုန်းနဲ့ မဖြစ်မနေ ရောင်း ပေးရတယ်။ အပြင်ပေါက်ဈေးကတော့ စပါးတစ်တင်းကို ၁,၅၀၀ ကျပ်လောက်ရှိတယ်။ ဘိန်းအတွက် ဆိုရင်လည်း ဒေသခံတွေ ရဲ့ စိုက်ခင်းက ကြီးသည်ဖြစ်စေ၊ သေးသည်ဖြစ်စေ နအဖ (SPDC) ကို ဘိန်း ၁၀ ကျပ်သား ပေးရပါတယ်။ ဘိန်းမပေးနိုင်ဘူး ဆိုရင်တော့ အဲဒီဘိန်းရဲ့ ဈေးနှုန်းအတိုင်း ပိုက်ဆံ ပေးရတယ်။

အဲ့ဒါတွေအပြင် နအဖ (SPDC) စစ်တပ်က ရွာသားတွေကို ပေါ်တာ (အထမ်းသမား) အနေနဲ့ အသုံးပြုတာကို အစားထိုးသုံးဖို့ မြင်းတွေ ကိုလည်း မဖြစ်မနေ ဝယ်ခိုင်းပါတယ်။ အဲဒီမြင်းတွေကို

လည်း အစာကောင်းကောင်း မကျွေးဘဲ အလုပ်တွေ အလွန်အကျွံ ခိုင်းတာကြောင့် မြင်းအများကြီး သေကုန်ကြတယ်။ တစ်ခါတလေကျရင် စစ်သားတွေက မြင်းတွေကိုပါ သတ်စားပြီး မြင်းတွေဟာ ရှေ့တန်းမှာ သေကုန်တာပါလို့ ရွာသားတွေကို လိမ်ပြော ကြတယ်။ အဲဒီအခါ ရွာသားတွေက မြင်း အသစ်တွေ ထပ်ဝယ်ပြီး အစားထိုး ပေးရ ပြန်တယ်။ မြင်းဖိုးအတွက် တစ်အိမ်ကို ၁,၅၀၀ ကျပ်နုန်း နဲ့ တစ်နှစ်ကို နှစ်ကြိမ်ထက် မက ပေးရတာတွေလည်း ခဏခဏ ကြုံရပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဒေသတွင်းက တာဝန်ရှိသူ အာဏာပိုင်တွေ က 'နောက်နောင်မှာ လူတွေကို ပေါ်တာအဖြစ် အသုံး မပြုတော့ဘူး' လို့ ကြေညာ ထားပေမဲ့၊ ဒီနှစ် (၂၀၀၁ ခုနှစ်ခန့်က) စက်တင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့မှာတင် 'ဖာဖဲ' ကျေးရွာ အုပ်စုက ရွာသားအားလုံးကို နအဖ ခမရ (၅၂၇) တပ်ရင်းအတွက် စခန်းသစ် ဆောက် တဲ့ နေရာမှာ တစ်ပတ်ကြာ သွားရောက် လုပ်အားပေး ခိုင်းစေခဲ့ပါသေးတယ်။

'ဝ' လူမျိုးတွေ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချလာတဲ့ 'မယ်ကင်း' ချောင်းတစ်လျှောက် ဒေသတွေမှာ မူလက ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် နှစ်ပေါင်းများစွာ အခြေချ နေထိုင်လာကြတဲ့ ဒေသခံ ကျေးရွာပေါင်း ၃၃ ရွာရှိပါတယ်။ အဲဒီမှာ အိမ်ခြေ ၁,၄၂၈ အိမ်၊ စုစုပေါင်း လူဦးရေ ၅,၆၇၉ ယောက်လောက် ရှိခဲ့တာပါ။ ဒါပေမယ့် အသစ်ရောက်လာတဲ့ 'ဝ' လူမျိုးအရေအတွက်က မူလ ဒေသခံ လူဦးရေထက် အများကြီး ပိုများပါတယ် ။ 'ဝ' မိသားစု ၇,၀၀၀ ခန့်၊ လူဦးရေအားဖြင့် ၄၂,၀၀၀ ကျော်လောက် ရောက်ရှိလာ တာပါ။ အဲ့ဒါကြောင့် မူလဒေသခံအများစုက တခြားနေရာတွေကို ပြောင်းရွှေ့သွား ကြရပါတော့ တယ်။ အဝေးကို မပြောင်းနိုင်တဲ့သူတွေကတော့ အဲဒီဒေသ အတွင်းမှာပဲ ရွာအသစ်တွေ ပြန်တည်ပြီး နေထိုင် ကြရပါတယ်။

'ဝ' အာဏာပိုင်တွေက နေရပ်စွန့်ခွာ သွားကြမယ့် ဒေသခံတွေကို သူတို့ရဲ့ ပိုင်ဆိုင်မှုတွေကို ကိုယ်ပေါ်မှာ သယ်ယူနိုင်သလောက်ပဲ ယူသွားခွင့်ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ လယ်ကွင်းတွေ၊ စပါးတွေ နဲ့ တခြားသီးနှံတွေအပါအဝင် ကျန်တဲ့ပိုင်ဆိုင်မှုမှန်သမျှကိုတော့ ဒီအတိုင်း ထားရစ်ခဲ့ကြရတယ်။ ဘယ်သူ့ကိုမှလည်း လျော်ကြေးငွေ တစ်ပြားတစ်ချပ်မှ မပေးခဲ့ပါဘူး။

'ဝ' လူမျိုးတွေက ကျွန်တော်တို့ထက်စာရင် နေပူ မိုးရွာမရောင် အလုပ်ကို အရမ်းကြိုးစား လုပ်နိုင်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့ ရောက်လာပြီး နှစ်လအတွင်းမှာတင် လူပေါင်းထောင်နဲ့ချီ ဖျားနာပြီးသေဆုံး ကုန်ကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ရွာပတ်ဝန်းကျင် တစ်ဝိုက်မှာတောင် သေဆုံးသူ ၃၀၀ ကျော်လောက် ရှိမယ်ထင်တယ်။ တရုတ်ဆရာဝန်တချို့ လာကြည့်ပေးခဲ့ပေမယ့် ဆေးဝါး မလုံ လောက်တာကြောင့် လူတွေက ဆက်တိုက် သေဆုံးနေကြတယ်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်မှာတော့ သေဆုံးမှု နည်းသွားပေမယ့် တစ်လကို ၅ ယောက်၊ ၆ ယောက် လောက်တော့ သေနေတုန်းပဲ။ အများအားဖြင့် တော့ အသစ်ရောက်လာတဲ့ သူတွေကြားမှာ ဖြစ်တာဖြစ်ပြီး အရင်ရောက်နှင့် နေသူတွေထဲမှာ တော့ ဖျားနာပြီး သေဆုံးတာတွေ သိပ်မရှိတော့ပါဘူး။